VÁCKISÚJFALU KÖZSÉG
VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSI TERVE

Készült:
Az 1995. évi LVII. Tv.
A232/1996. (XII.26.) Korm. rendelet
és a 10/1997. (VII.17.) KHVM rendelet
előírásai alapján

Vezető tervező: Kovács László, VZ 12-0173

Jóváhagyta:

Mráz István
Polgármester

Mészáros László
igazgató
Közép-Duna- völgyi Vízügyi Igazgatóság

2025. december

VÁCKISÚJFALU KÖZSÉG VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSI TERVE

Megrendelő:

VÁCKISÚJFALU KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Székhely: 2185 Váckisújfalu, Petőfi Sándor utca 13.

Mátészalka, 2025. december

TARTALOMJEGYZÉK

1. FELADATMEGHATÁROZÁS, ALAPOZÓ MUNKARÉSZEK 6
1.1. Váckisújfalu község általános jellemzői 7
1.2. A település vízrajzi leírása, természetföldrajzi és hidrometeorológiai jellemzői 12
1.2.1. A vízgyűjtő általános jellemzése 12
1.2.2. Hidrometeorológiai jellemzők 13
1.2.3. A települést érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák értékelő jellemzése 14
1.2.4. A lefolyást befolyásoló emberi beavatkozások áttekintése 17
1.3. A település vízkárok általi veszélyeztetettségének meghatározása 19
1.3.1. Jellemző vízkár jelenségek, hidrometeorológiai és hidrológiai kockázatok 19
1.3.1.1. Árvíz 19
1.3.1.2. Belvíz 19
1.3.1.3. Helyi vízkár (kisvízfolyások/tavak árvizei) 19
1.3.1.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség 20
1.3.2. Váckisújfalu település veszélyeztetettségi alapon történő besorolása, szabályozási környezet 20
1.4. Védművek és védekezési lehetőségek 20
1.4.1. Árvízi védművek, védekezési helyek, lehetőségek 20
1.4.2. Belvízi védművek, védekezési helyek, lehetőségek 20
1.4.3. Helyi vízkár elleni védművek, védekezési helyek, lehetőségek 20
1.4.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség elleni védekezési helyek, lehetőségek 20
2. VÉDELMI FOKOZATOK ELRENDELÉSÉNEK SZABÁLYAI ÉS FELADATAI 21
2.1. Az elrendelés előzményei, információk 21
2.2. Védekezési fokozatok 21
2.2.1. Árvízvédekezés esetén 21
2.2.1.1. Védekezési fokozatok folyók árvizei esetében 21
2.2.1.2. Védekezési fokozatok középső és alsó kisvízfolyás-szakaszok árvizei esetén 21
2.2.2. Belvíz esetén 21
2.2.3. Helyi vízkár-elhárítás esetén (kisvízfolyások/tavak árvizei) 21
2.2.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén 24
3. AZ ÖNKORMÁNYZATI VÉDELMI SZERVEZET FELADATAI 25
4. CSELEKVÉSI PROGRAM 28
4.1. A felkészülési időszak feladatai és preventív jellegű beavatkozások 28
4.1.1. Árvízvédekezés esetén 29
4.1.2. Belvízvédekezés esetén 29
4.1.3. Helyi-vízkár elleni védekezés esetén 29
4.1.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén 29
4.2. A védekezési időszak főbb feladatai 29
4.2.1. Operatív kárelhárítás árvízvédekezés esetén 29
5.2.1. Operatív kárelhárítás belvízvédekezés esetén 29
5.2.2. Operatív kárelhárítás helyi vízkár elleni védekezés esetén 29
5.2.3. Operatív kárelhárítás egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén 29
4.3. A védekezés megszűnését követő főbb feladatok 30
5. VÉDEKEZÉSI IDŐSZAKON KÍVÜLI FELADATOK 31
5.1. Felkészülés a védekezésre, preventív beavatkozások 31
5.2. A védképes állapot fenntartása 31
5.3. A védettség növelése érdekében elvégzendő fejlesztések 32
6. KORÁBBI VÉDEKEZÉSEK TAPASZTALATAINAK ÉRTÉKELÉSE 33
7. SZÖVEGES, TÁBLÁZATOS MELLÉKLETEK 34
8. SEGÉDLETEK 48
Kiemelt jogszabályi vonatkozások 70
A vízkárelhárításra vonatkozó főbb joganyagok 71
Védekezés költségeinek elszámolásával, megtérítésével kapcsolatos joganyagok: 73
Kártérítésre, kártalanításra vonatkozó joganyagok és szabályok 74
Kártalanítás 74
Kárenyhítés 75
Helyreállítás 75

Egyéb, nem részletezett jogszabályok listája 75
AZ ŐRSZOLGÁLAT MINT SZOLGÁLATTEVŐ 87
AZ ŐRSZOLGÁLAT ÁLTAL MEGFIGYELENDŐ ÁRVÍZVÉDELMI JELENSÉGEK ÉS AZOK VÁZLATRAJZAI 88
AZ ŐRSZOLGÁLAT FELADATA A JELENSÉGEK ÉSZLELÉSÉBEN 92
AZ ŐR, MINT VÉSZŐR 93
FOGALOMMEGHATÁROZÁS 94
A JELLEMZŐ ÁRVÍZI JELENSÉGEK OKAI ÉS FORMÁI 95
A töltés felszínének megbomlása 95
Szivárgás, átázás 96
Csurgás 96
Rézsűcsúszás 96
Felpuhulás, felpúposodás 96
Buzgár 96
VÉDEKEZÉS MÓDJAI A MAGASSÁGI SZINTET MEGHALADÓ ÁRVIZEK ÉS JELENSÉGEIK ELLEN 97
Védekezés magassági szintet meghaladó árvíz ellen 97
Nyúlgát építése 97
Föld nyúlgát átázás elleni védelme 98
Nyúlgát építése homokzsákból földmegtámasztással 99
Nyúlgát építése homokzsákból 99
A töltés felszínének megbomlása elleni védekezés 99
Hullámverés ellen biztosított homokzsák nyúlgát 100
Védekezés a töltéstest átázása ellen 101
Védekezés csurgás ellen 102
Védekezés rézsűcsúszás ellen bordás megtámasztással 103
A töltés mentett oldali részén bekövetkező felpuhulás, felpúposodás elleni védekezés 105
Védekezés buzgár ellen 105
9. RAJZMELLÉKLETEK 109

1. FELADATMEGHATÁROZÁS, ALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4.§ (1) pontjában rögzíti a települési önkormányzat vízgazdálkodással összefüggő feladatait, amely értelmében a település önkormányzatának dolga a helyi vízrendezés, ár- és belvízelvezetés és települési vízkárelhárítás ellátása.

A vizek kártételei elleni védekezés részletes feladatait a 232/1996. (XII.26.) Korm. rendelet határozza meg. A rendelet értelmében az árvíz- és belvízvédekezés céljából kiépített védőművek hiányában fellépő káros vizek elleni védekezés helyi vízkárelhárításnak minősül, és a védekezésre kötelezettek feladatai közé tartozik a védekezési tervek és nyilvántartások elkészítése.

Az árvíz és belvízvédekezés céljából kiépített védőművek hiányában fellépő káros vizek elleni védekezés, továbbá az elöntések folytán a területen szétterült vizeknek a vízfolyásokba, csatornákba való visszavezetése a *helyi vízkárelhárítás.*

Ennek *műszaki feladatai* az alábbiak:

- *felkészülés a védekezésre*
- *a védekezés*
- *a védekezés megszűnését követő intézkedések.*

Jelen dokumentáció Váckisújfalu község árvíz- és a belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII.17.) KHVM rendelet alapján összeállított helyi vízkár-elhárítási[1] terve.

A települési vízkár-elhárítási tervdokumentáció hangsúlyozottan a lakott belterületek védelme érdekében szükséges információkat, utasításokat, rendelkezésre álló erőforrásokat, kapacitásokat és fejlesztési lehetőségeket tárgyalja A terv jogszabályi, eljárási és műszaki információkat egyaránt tartalmaz a hatékony beavatkozásokhoz szükséges részletezettség szintjén.

A tervet az illetékes vízügyi igazgatóság hagyja jóvá. A jóváhagyott terv egy példányát a polgármesteri hivatalban kell elhelyezni.

A tervet napra készen kell tartani, ezért évente felül kell vizsgálni és a változásokat be kell jegyezni, illetve ha nem történt változás, akkor ezt a tényt kell rögzíteni, és erről is értesíteni kell az illetékes vízügyi igazgatóságot.

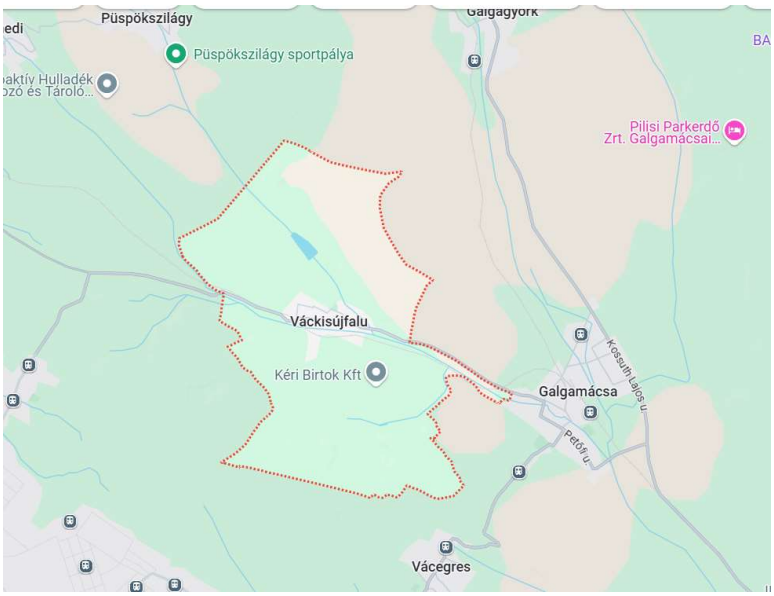
A tervben foglaltak hivatalosan képviselik a polgármester, mint védelemvezető álláspontját a szintektől függő bevédési szándékról, a védekezés tényéről.

A terv legfőbb célja, hogy hatékonyabbá és eredményesebbé tegye a védekezést.

[1] **helyi vízkár:** védművek hiányában fellépő, lokális ár-, ill. belvízjelenség

1.1. Váckisújfalu község általános jellemzői

Váckisújfalu község Pest vármegyében, a Váci járásban található. Vác és Aszód között nagyjából félúton fekszik, a két város térségét összekötő 2105-ös út és az Aszód–Galgamácsa–Vácrátót-vasútvonal mentén, a Némedi-patak völgyében. A szomszédos települések: északkelet felől Galgagyörk, kelet felől Galgamácsa, dél felől Vácegres, délnyugat felől Őrbottyán, északnyugat felől pedig Kisnémedi és Püspökszilágy. Nyugat felől a legközelebbi település Váchartyán. A Gödöllői-dombság és a Nyugat-Cserhát határában fekvő település. Közigazgatásilag Váckisújfalu része lett Kéripuszta. A község Budapesttől 42, míg Váctól 20 km-re található. Területe 10,7 km^2. Lakosainak száma 462 fő (2022). A 2011-es népszámlálás során a lakosok 88,9%-a magyarnak, 0,2% bolgárnak, 1,2% németnek, 1,2% szlováknak mondta magát (11,1% nem nyilatkozott; a kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet 100%-nál). A vallási megoszlás a következő volt: római katolikus 33,9%, református 30,5%, evangélikus 1,8%, görögkatolikus 0,2%, felekezeten kívüli 5,5% (24,7% nem nyilatkozott).

1. ábra: A község elhelyezkedése

Térségi szerepköre

Váckisújfalu a Budapesti agglomeráció egyik települése. A főváros közelsége miatt sokan naponta ingáznak az ottani munkalehetőségeket kihasználva. Váckisújfalu csendes, nyugodt lakókörnyezetet biztosít az itt élőknek. A Margita-hegy lábánál a Némedi-patak és Szilágyi-patak völgyében fekszik, festői szépségének köszönhetően közkedvelt kirándulóhely. Az elmúlt évtizedben a betelepedés felgyorsulásában tapasztalt kedvező folyamat jelzi Váckisújfalu felértékelődését, népesség-vonzó képességének erősödését. Miközben a korábbi évtizedekben nemcsak a népesség kedvezőtlen korstruktúrájából adódó elöregedés következtében csökkent a népesség, de a vándorlási különbözet is negatív volt, ez a folyamat megfordult és az 1990 – 2001 közötti évtizedben már 40 fővel többen költöztek ide, mint amennyien elköltöztek Váckisújfaluból.

Településszerkezet

A község belterülete döntően falusias lakóterület. A településnek korábban nem volt karakteresen elkülönülő központja, így a fontosabb meglévő közintézmények térségében jelöltek ki egy fejlesztendő településközponti vegyes területet. Erre a fejlesztésre 2010-ben a „Többfunkciós közösségi községközpont kialakítása” című az Európai Unió és a Magyar Köztársaság Kormánya által az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében nyújtott támogatásból került sor.

Váckisújfalun a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodott településszerkezet jól megőrződött, a természeti és az épített környezet harmóniája összességében tetszetős faluképet eredményez. A település viszonylag kis belterülettel rendelkezik, nem terjengős, a kialakult településszerkezet kompaktnak tekinthető. Az új lakóterületi fejlesztési igényekhez rendelkezésre állnak – úgy belterületi, mint külterületi besorolású - szabad területek, amelyek a meglévő beépített területekhez szervesen kapcsolhatók.

Történelem

Újfalu legelső okleveles említése III. András (1290-1301) király egyik többszörösen átírt oklevelében maradt ránk. Az 1332-1337-es pápai tizedjegyzékben szereplő Nova is Újfaluval azonosítható. Egy 1348-ban kelt oklevélben Páty (Poty), másként Újfalu megnevezés olvasható. 1378-ban, egy oklevélben Újfalu (Wyfalw) alakban említik a települést. Az Árpád-kortól kezdve Újfalu a Zsidó nemzetség Galga menti birtok tömbjének a része. A Zsidó nemzetség honfoglalás kori, vagy Szent István kori eredetű. A Zsidó nemzetségből leszármazó Csői, Nézsai, Mácsai és Zsidó családok itteni birtoklása végleg az 1470-es években szűnt meg, amikor I. Mátyás (1458-1490) király elkobozta és idegeneknek adományozta birtokaikat.

A török hódítás elején, 1526-1541. között a falu elpusztult. Török haszonélvezői 1559-ben Ibrahim tímár-birtokos, Vác vári lovas, Hamza tímár-birtokos 1562-ben, Mehmed szpáhi 1580-ban és 1590-ben. Újfalu újranépesedése szerény keretek között az 1670-1680-as években indult meg, de ezt elsöpörte a török alóli felszabadító háború. A község népessége, mely korunkig folyamatos, 1700-1701-ben érkezett a Kohányak telepítési akciója következtében. A II. Rákóczi Ferenc vezette kuruc szabadságharc alatt is gyér lakossággal rendelkezett Újfalu.

Kisújfalu 1715-ös összeírásában a nevek magyarok, az 1720-as jegyzékben feltűnnek a tót nevek, az 1728-as összeírásban tettenérhető a magyar családok elszlovákosodása, amely a Galga középső és felső folyása mentén további szlovák beköltözők révén más településen is megfigyelhető. Főleg Hont megye északi részéről érkeztek szökött jobbágyok Kisújfalura. Grassalkovich I. Antal 1744-ben megvásárolta a Kohányaktól Kisújfalut 3000 forintért. Ettől kezdve a község a Grassalkovichok gödöllői uradalmába szervezve éli életét a XIX. század közepéig.

Népe nagyjából fele-fele arányban evangélikus és római katolikus: 1828-ban 411, 1837-ben 455 és 1844-ben 439 lakos összesen. A római katolikus templom Szent András apostol tiszteletére szentelve Mácsa filiája ekkor. II. József (1780-1790) király türelmi rendelete után épülhetett meg az evangélikus imaház, Galgagyörk filiája.

Egy 1848-ban készült összeírás szerint 29 jobbágy család bírt a faluban 15,5 jobbágytelket, velük együtt élt még 32 házas zsellér. Báró Sina Simon földesúrral az úrbéri egyezség 1860-ban köttetett meg. Innen számítjuk a jobbágyfelszabadítást Kisújfaluban, mely még évekig eltartott. Egy belga bank kezére jutott azután a község, melytől Gosztonyi János vásárolta meg 1866-ban, aki itt majorságot létesített. A község a Gosztonyiak kezén volt 1945-ig. A parasztfalu jellegzetesen zárt élete a II. világháború után változott meg.

A helyi termelőszövetkezet, amely később a Galga vidék középső területének mezőgazdasági nagyüzemében, a Galgaparti Összefogás Mgtsz-be integrálódott, jól működő melléküzemágaival (nyomda, fröccsöntő üzem) jó megélhetést biztosított tagjainak. Az 1949-ben kiépített Galgamácsa-Váchartyán vasútvonal segítségével a mezőgazdaságból kiszoruló helyi polgárok a környező városokban találtak munkát. 1950. december hónap 31. napjáig Vácegres közigazgatásilag Váckisújfaluhoz tartozott, majd 1969. évtől a rendszerváltásig közös tanácsként működött Galgamácsa és Vácegres községekkel, amelyekkel 1991. óta körjegyzőséget tart fenn.

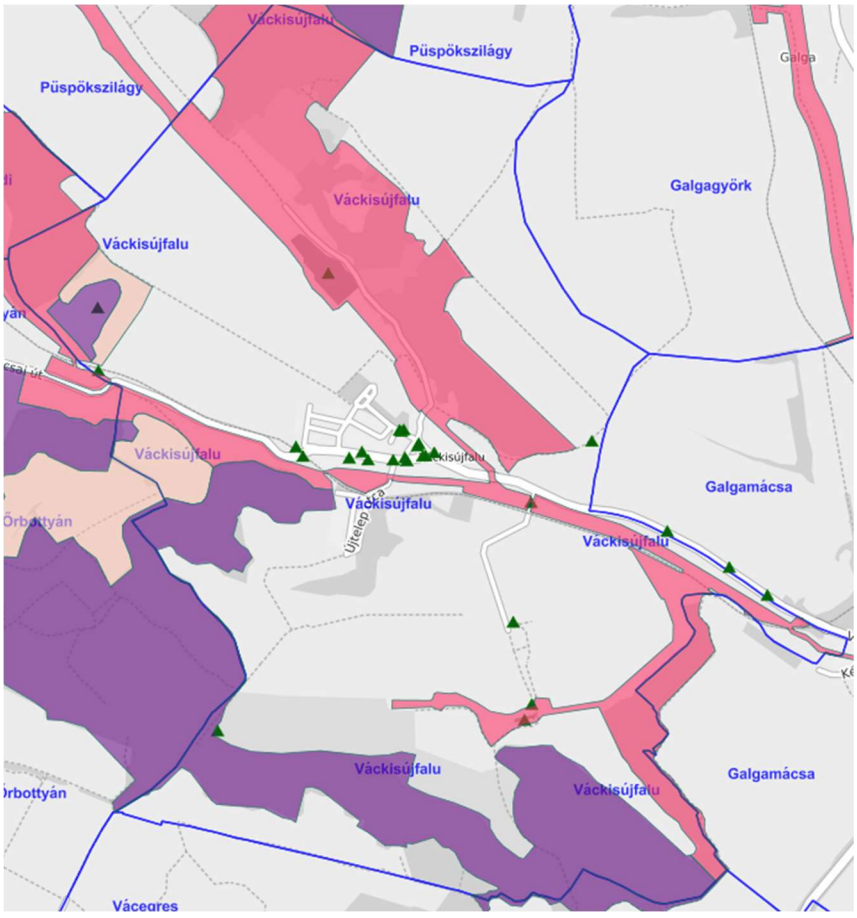
Építészeti értékek

Váckisújfalu római katolikus temploma, a Szent András templom középkori alapokra épült 1729-ben. A síkmennyezetes hajóban egyszerű berendezés található. A kisméretű, egyhajós templom homlokzata részben még középkori lehet. A homlokzat síkjában fa huszártorony van, barokk sisakkal.
A község másik temploma a Váckisújfalui Evangélikus Leányegyházközség temploma. A mai templom a régi helyén megnagyobbítva, a türelmi rendelet után 1911-ben épült és 1912. október 31-én szentelték fel. A rossz építőanyag miatt hamarosan megrongálódott, 1929-ben már renoválni kellett. Orgonát csak 1923-ban, új padokat 1935-ben kapott.

Természeti területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Tv. 15.§. alapján természeti területnek minősül valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek. Hazánk 2004-ben csatlakozott az unióhoz és egyben a Natura 2000 programhoz is, amely az Európai Unió tagállamaiban mintegy összefüggő ökológiai rendszerként kezeli a védett területeket. Azóta Magyarország területének körülbelül 21%-a tartozik a hálózathoz.

Natura 2000 különleges természetmegőrzési terület Váckisújfalu külterületének nyugati és déli része, mely a Gödöllői-dombsághoz tartozik. Ezeken a területeken kívül az Országos Ökológiai Hálózat részét képezi a település külterületének északi részén folyó Szilágyi-patak völgye is. Váckisújfalu a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén fekszik.

2. ábra: [OKIR map](#) (Országos Ökológiai Hálózat)

A Natura2000 hálózathoz (különleges természet-megőrzési) tartozó területek:

Váckisújfalu: 07/10 a, b, c, 07/2, 07/3, 061/7 c, b, 060, 062, 063/4 a, b, 063/3 a, b, c, 061/5 a, b, 061/2, 061/4 a, 058, 057/3,

Védett épített értékek

Váckisújfalu területén egyetlen épület sem áll műemléki védelem alatt.

Egyedi tájértékek Váckisújfalu területén:

- Horgásztó
- Hagyásfás legelő
- Vasúti híd a falu szélén
- Vasútállomás
- Vasúti híd az állomásnál
- Farácsdíszes lakóház
- Oromdíszes lakóház
- Paraszthház
- Milleniumi emlékmű
- Volt tejcsarnok
- Pumpás kút
- Templomi feszület
- Evangélikus templom
- Római katolikus templom
- Emléktábla
- Lakóház
- Temetői feszület
- Füredi Mihály sírja
- Temető
- Patakpart a falu látképével
- Magtár
- Nagyfai kilátópont
- Lóitató
- Lovardai kút
- Feszület
- Kilátó pont

Régészeti lelőhelyek jegyzéke

- Váckisújfalu, Földvár (Várhegy): lelőhely azonosító: 57583, lelőhely típusa: sánc, erődítés, földvár, kor/korszak: őskor, bronzkor, középső bronzkor, Hatvan-kultúra
- Váckisújfalu, Garádok mögötti: lelőhely azonosító: 26420, lelőhely típusa: településnyom, kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, Kéri-erdő: lelőhely azonosító: 26427, lelőhely típusa: templom, kor/korszak: középkor
- Váckisújfalu, Kéri-puszta: lelőhely azonosító: 26415, lelőhely típusa: településnyom, kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, Kéri-puszta: lelőhely azonosító: 26416, lelőhely típusa: településnyom, kor/korszak: őskor, bronzkor
- Váckisújfalu, Kéri-puszta: lelőhely azonosító: 26417, lelőhely típusa: településnyom, kor/korszak: ismeretlen kor

- Váckisújfalu, Kéri-puszta: lelőhely azonosító: 26418, lelőhely típusa: településnyom, település, falu, kor/korszak: népvándorlás kor, középkor, honfoglalás kor, Árpád-kor, kora Árpád-kor, késő Árpád-kor
- Váckisújfalu, Kéri-puszta: lelőhely azonosító: 26419, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, MRT kézirat 24/10.: lelőhely azonosító: 26421, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, MRT kézirat 24/11.: lelőhely azonosító: 26422, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, Római katolikus templom: lelőhely azonosító: 26412, lelőhely típusa: kőemlék, templom, településnyom, település, falu, kor/korszak: őskor, középkor, bronzkor, késő középkor, késő bronzkor
- Váckisújfalu, Szélesek: lelőhely azonosító: 30687, lelőhely típusa: településnyom, sír, temetkezés, kor/korszak: őskor, római kor, népvándorlás kor, rézkor, császárkor, avar kor, késő római kor, késő avar kor, Dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája, szarmata
- Váckisújfalu, Szélesek: lelőhely azonosító: 26423, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, Szélesek: lelőhely azonosító: 26424, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor
- Váckisújfalu, Szélesek: lelőhely azonosító: 26425, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: őskor
- Váckisújfalu, Szélesek: lelőhely azonosító: 26426, lelőhely típusa: településnyom kor/korszak: ismeretlen kor

/Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, 2024. december 10./

Váckisújfalu északi határában ex lege védettség alatt álló földvár található. A földvárak kiemelt természetvédelmi oltalmáról a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § (2) bekezdése rendelkezik. A törvény erejétől fogva, azaz “ex lege” védett földvárak a védett természeti területeken belül a természeti emlék kategóriába tartoznak. „A földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel”. A terepen felismerhető árok, sánc, vagy ezek együttes előfordulása (pozitív, illetve negatív antropogén felszínforma) egyaránt földvárnak minősül, amennyiben igazolható, hogy védelmi céllal létesült. A földvár zárt alakzatú (körsánc), vagy vonalszerű földművekből állhat. Földváraink túlnyomó része az őskortól a középkorig terjedő időszakban létesült.

1.2. A település vízrajzi leírása, természetföldrajzi és hidrometeorológiai jellemzői

1.2.1. A vízgyűjtő általános jellemzése

Domborzat

Váckisújfalu a Gödöllői-dombságban fekszik. A Gödöllői-dombság Pest vármegyében Budapesttől keleti irányba a Galga folyóig tartó kistáj. Északról a Cserhát, délnyugatról a Pesti-hordalékkúpsíkság, délkeletről a Monor–Irsai-dombság, keletről az Alföld, nyugatról pedig a Duna és a Budai-hegység határolja. Nagytájegységileg az Északi-középhegységhez tartozik, de jellegéből adódóan inkább átmenetet képez a hegység és az alföld között.

Az átlagosan 150–250 méter tengerszint feletti magasságú dombságot főleg lösz és homok borítja. A Szada település területéhez tartozó Margita csúcs a maga 345 méterével a tájegység legmagasabb pontja. A Margitán is keresztül húzódik az Albertirsáig tartó vízválasztó. Ettől keletre a Tiszába, nyugatra a Dunába tartanak a folyók és patakok. A löszdombság igen változatos felszíni formákat mutat – meredek domboldalak és mély szűk völgyek, máshol széles völgyek által elválasztott lapos dombhátak, homokos, pusztai élőhelyek és mocsaras, lápos völgyek jellemzik. Az egyes területek tájoltsága is igen változatos, egyaránt előfordulnak nagy kiterjedésű északi kitettségű domboldalak és szélesebb kelet–nyugati völgyek, valamint észak–déli irányú dombsorok és északra nyitott szűk, hűvös völgyek. Ennek a párját ritkító változatosságnak köszönhetően a dombvidék – bár magasságát tekintve viszonylag egységes – igen változatos élőhelyi adottságokkal rendelkezik.

Váckisújfalu 150-180 m tengerszint feletti magasságon fekszik. Területe 1070 ha. A talajfelszíni formák – néhány magas pont mellett – 140-240 m közötti magas dombok, dombhátak.

Éghajlat

A térség éghajlata átmeneti, nem mondható sem alföldi jellegűnek, sem hegyvidékinek, az éghajlati elemek változatossága jellemző. A kettősség alapvetően a dombvidék északi és déli része között figyelhető meg, ennek eredményeképpen sajátos mezoklíma alakult ki a térségben. Az északi területek éghajlata mérsékelten hűvös – mérsékelten száraz, míg a déli 200 méter alatt fekvő területek klímája mérsékelten meleg – mérsékelten száraz. Az évi középhőmérséklet északon 9,5–9,7 °C, délen 9,7–10,0 °C. Az évi napfénytartam 1950 óra körül van, északon ez alatt, míg délen e feletti értékek tapasztalhatóak. Az évi csapadék mennyisége 600 mm. A térség legcsapadékosabb része a Gödöllő–Bag–Kistarcsa–Budapest–Rákospalota– Isaszeg–Pécel által határolt terület, míg a Monor–Zsámbok–Veresegyháza által határolt térség a legszárazabb az 50 éves csapadékadatok alapján. A legtöbb csapadék nyár elején hullik, amikor csekély a talaj fedettsége a szántóföldi kultúrák esetében, ezért jelentős eróziós károk alakulhatnak ki.

Talaj

A dombvidék mélyszerkezetét a mélybe süllyedt mezozóos rögök határozzák meg. A középidei kőzetek a dombvidék északi részéhez közel még uralják a térszínt, ezzel szemben a dombság felső harmadában csupán 2000 méteres mélységben lehet megtalálni, csak néhol bukkannak a felszínre. A mai felszíni formák kialakulását a felső pliocéntól lehet számítani, ekkor a térség süllyedő szárazulat volt, zömmel dunai eredetű keresztrétegzett folyami homokkal töltődött fel, de a Kárpátokból érkező ősfolyók is hozzájárultak a feltöltődéshez. A terület ÉNy-i részére homokkő és kavics települt, amit az Alföld felé felső-pannóniai homokos-agyag követ, erre települ a fentebb említett Ős-Duna és mellékfolyói által lerakott folyóvízi üledék. Mindezt a pleisztocénban lösz és futóhomok borította be, a löszréteg DK felé vastagodik, egységesebb és nagyobb vastagságú, mint a Pécel-Isaszeg vonaltól északra. Ennek az egységnek a központi része emelkedett ki a legjobban, az előbb említett Pécel-Isaszeg vonaltól északra a dombvidék erősen tagolt, sakktáblaszerűen összetöredezett és különböző mértékben emelkedett ki.

A terület talajviszonyai a földtani, éghajlati adottságoknak megfelelően sok átmeneti sajátosságot mutatnak az Észak-magyarországi-középhegység és az Alföld között. A dombság nagyobbik részén a talajok alapkőzete lösz, valamint homok, illetve sok helyen a lösz keveredett a homokkal, ott löszös homokon indult meg a talajképződés. A kistáj uralkodó talajtípusai az egykori és a mostani erdőkben is az erdőtalajok, nagyobbrészt barna és rozsdabarna erdőtalajok. Az uralkodó erdőtalajok mellett sok átmeneti szelvény jellemző löszön, homokos löszön kialakult talajok esetén, régóta szántóföldi művelés alatt álló területeken. Kisebb területet foglalnak el a mélyebben fekvő területek réti talajai.

Eredeti, ép szelvény csak kis területen figyelhető meg, ennek oka az intenzív erózió, a táj Magyarország egyik legerodáltabb területe. Az erózió hatására nagy területen az eredeti erdőtalajok „A" és „B" szintje lekopott, ezért a felszínre a lösz került. A talajerózió a Gödöllői-dombvidék északi részén, a Vácegres–Gödöllő–Pécel–Mende vonalon igen erős. A vonalas erózió is nagy területen fellép, amin belül az árkos erózió is gyakori. A térség jelentős része szántóföldi művelés alatt áll, ugyanakkor az erdős területek aránya kiemelkedően magas, az országos átlag feletti. A szántóföldi művelés alatt álló területeken a talajerózió veszélye fokozottan jelentkezik. A területhasznosítás a gazdaság átalakulásával párhuzamosan változott az 1990-es években.

Növényzet

A térség, mint hegylábi-dombvidéki régióink általában már az őskor óta lakott terület, ezért az erdőhasználat már nagyon korán megkezdődött. A korai fakitermelés következtében ma már ritkák a természetközeli erdők. Jelenleg a dombvidék az ország egyik legerdősültebb területe. A tájra egyfelől jellemző az erdőterületek dominanciája, másfelől pedig az erdőtársulások élénk mozaikossága. A mai erdőkép kialakulásában jelentős szerepe volt az évszázadokon át tartó erdőhasználatnak is, ugyanis a terület évszázadokon át királyi, illetve a kormány vadászterületeként elsősorban a vadgazdálkodás érdekeit szolgálta. Ezért az erdőhasználat változatos volt. Az 1700-as években a dombság összefüggő, helyenként ligetes erdőséggel tagolt zárt erdősége a Grassalkovich és Eszterházy család birtokában volt, a környező települések lakói az erdők fái között, cserjésekben és tisztásokon legeltettek, településenként 200-300 szarvasmarhát. Az erdőspuszták és fás legelők ekkor elsősorban még a lakosság állattartási igényeit szolgálták. Az 1800-as évek elejére a kisparaszti legeltetés egyre inkább háttérbe szorult az uradalmi vadászati és legeltetési érdekekkel szemben, azért, hogy növeljék bevételüket, nagy erdőterületeket vágtak ki, a kivágott tölgyesek felújítására viszont már nem fordítottak gondot. Az 1800-as évek végén az erdőállomány zömét zárt és ligetes tölgyesek alkottak, melyek mára teljesen eltűntek. A korábban hosszan tartó legeltetés hatására a talajtakaró elvékonyodott, felszínre került a futóhomok, a talaj vízgazdálkodása romlott. Az 1900-as évek elejére a legeltetést felváltotta a vadászat. Évente több száz hektár erdőt vágtak ki. Az újraerdősítések legkönnyebben csak tájidegen fajokkal voltak megvalósíthatóak, ezért akácfát, fekete diót, bálványfát, fekete fenyőt ültettek. A térség potenciális eredeti erdőtársulásai a molyhos és cseres tölgyesek (Quercetum pubescenti-cerris); molyhos kocsánytalan tölgyesek (Quercetum pubescenti-petraeae); a pusztai, valamint gyöngyvirágos tölgyesek (Festuco-Quercetum roboris, Convallario Quercetum roboris). Nyílt társulások között homokpusztai gyepek (Festucetum vaginatae danubiale) és a zárt homokpusztai rétek (Astragalo-Festucetum sulcatea danubiale) a jellemzőek. A medencékben hársas-tölgyes volt jellemző (Dictamno Tilietum Cordatae), ma már csak Gödöllőnél fordul elő. A patak nélküli, mélyen bevágódott völgyekben gyertyános tölgyesek (Querco petraeae-Carpinetum), a szárazabb déli lejtőkön a mészkedvelő tölgyesek (Corno-Quercetum) jellemzőek. A vízi, mocsári és lápi társulások is elterjedtek a források és tavak mentén

Hidrometeorológiai jellemzők

Váckisújfalu a Gödöllői-dombság északi, a Cserhát déli határán helyezkedik el. A térség éghajlata átmeneti, nem mondható sem alföldi jellegűnek, sem hegyvidékinek, az éghajlati elemek változatossága jellemző. Éghajlata mérsékelten hűvös – mérsékelten száraz. Az évi középhőmérséklet 9,5–9,7 °C. Az évi napfénytartam 1950 óra alatt van. Az évi csapadék mennyisége 600 mm körül van. A legtöbb csapadék nyár elején hullik. A 24 órás 10 %-os csapadék mennyisége 60 mm, míg a 3 %-osé 75 mm. Az 50 %-os

valószínűségű 15 min. időtartamú csapadék intenzitás 150 l/s/ha értékűre tehető. Az évi átlaghőmérséklet 9,5 C°.

1.2.3. A települést érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák értékelő jellemzése

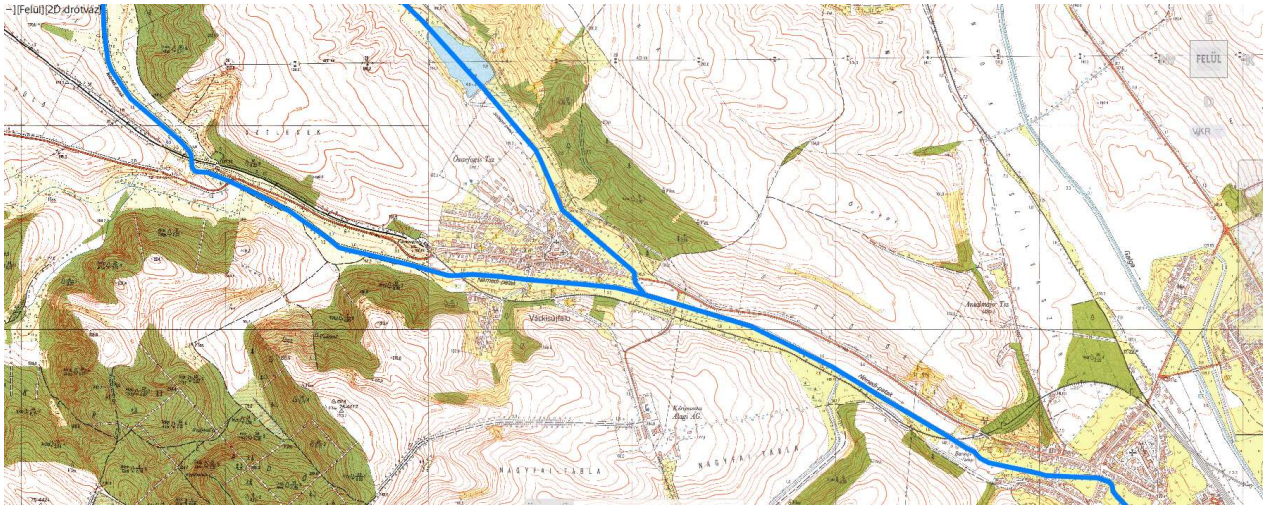
A Gödöllői-dombvidék érdekessége, hogy vízválasztóként működik, legmagasabb pontjától – Margitától (344 m) – kiindulva, az isaszegi Kálvária hegyen, a péceli Bajtemetésen, a gombai Várhegyen keresztül Albertirsáig nyúló fő vonulata a vízválasztó. E vonaltól nyugatra a Dunába, keletre pedig a Tiszába tartanak a vízfolyások. A dombvidék vízgyűjtője a Duna bal parti patakjaira (Gombás-, Sződ-, Rákos-, Mogyoródi-, Szilas- és a Rákos-patak), a Galga jobb oldali vizeire (a Sósi-, a Némedi- és az Egres-patak), illetve a Felső-Tápió forrásvidékére terjed ki.

A Galga a Cserhát hegységben, a Szandai-hegy nyugati lábánál, Becske község határában ered (Nógrád megye), és Jászfényszarunál ömlik a Zagyvába. Vízgyűjtő területe a Cserhátra és a hegység déli részét szegélyező dombvidékre terjed ki, így a Gödöllői-dombvidék egy része is a Galgába folyik le. Hossza 58 km, vízgyűjtő területe 288 km², vízhozama: 0-0,6 m³/s. A folyót a 70-es évek elején szabályozták, előtte rendszeresen kiöntött, és nagy károkat okozott a lakosságnak. A szabályozást az aszódi GAVIT végezte.

A Galga patak környezetében elterülő települések többnyire a mezőgazdaság különféle művelési ágaiból élnek. A vízgyűjtő területen lévő vízfolyások minőségi paramétereit, főképp a vízkémiai állapotjelzőket nagyban befolyásolja a területen felhasznált növényvédő szerek és műtrágyák alkalmazása.

A vízfolyások vize többségében szennyezett, komoly gondot jelent vízminőségük megőrzése.

A kistáj területén számos tározó, mesterséges tó található. Ilyen a Szilágyi-patak visszaduzzasztásával kialakított Váckisújfalui horgásztó is.

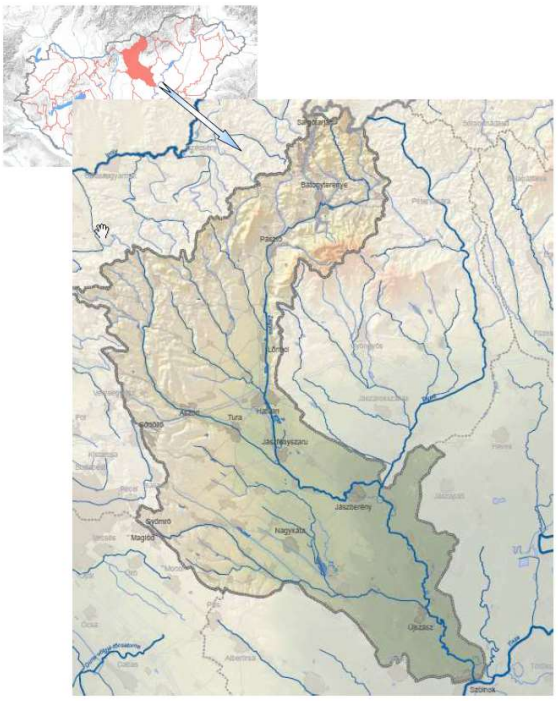

3. ábra: A község vízfolyásai

Váckisújfalu vízrendszerét két vízfolyás alkotja: a Szilágyi-patak és a falut átszelő Némedi-patak. A Szilágyi-patak Püspökszilágy külterületén ered, és Váckisújfalu határában a 8+500 fkm szelvényben ömlik a Némedi-patakba. Hossza 6,82 km. A Némedi-patak Kisnémedi külterületén ered és Galgamácsán ömlik a Galgába. Hossza 12,15 km.

— *Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv*

A vízgazdálkodási politika nemzeti jövőképünk meghatározó alkotóeleme. A globális éghajlatváltozás hatásai sürgetővé tették, hogy kialakítsuk a hazai feltételekhez illeszkedő, a szélsőséges időjárás kihívásaira hatékony választ adó középtávú vízpolitikai stratégiai dokumentumot, amely világos jövőképet vázol fel, egyúttal meghatározza a megvalósítás kereteit.
Az alkotmányos alapvetések között szerepel, hogy a "vízkészlet a nemzet közös örökségét képezi, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége". Ebből következően a víz nemzeti vagyon, annak mennyiségi és minőségi megőrzése megköveteli a vízzel, a vízkészlettel való megfelelő gazdálkodást.
A 2014-2020-as programozási időszak végrehajtásához szükséges volt az EU2020 Stratégia célkitűzéseit valamint a hazai gazdaságfejlesztést segítő Kvassay Jenő Terv (továbbiakban: KJT) elkészítése. A KJT a klímaváltozás káros hatásait ellensúlyozó aszálykezelést, ár- és belvízvédekezést, a gazdaság fejlesztését támogató vízgazdálkodást, a vidékfejlesztést támogató területi vízgazdálkodást, beleértve az öntözésfejlesztést és a lakossági vízigényeket kielégítő települési vízgazdálkodást ötvözi. A KJT készítése szorosan kapcsolódik az Európai Unió 2000/60/EK Víz Keretirányelv előírása szerinti Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv felülvizsgálatához (továbbiakban: VGT2), amelyet 2015. december 22-ig el kellett elkészíteni, és amely a 2014-2020 közötti többéves pénzügyi keret felhasználására vonatkozó egyik környezeti ex-ante feltétel a Bizottság javaslata alapján. A VKI 9. cikke által előírt költségmegtérülés elvének megfelelő tagállami alkalmazása szintén ex-ante feltétel, ezért ennek vizsgálata a projekt részét képezi.

4. ábra: Zagyva alegység áttekintő térképe

A KJT és a VGT2 együttesen biztosítja a hazai vízgazdálkodási érdekek megnyilvánulását és az Új Széchenyi Terv célkitűzéseinek megvalósulását más ágazatokkal összhangban.
Az ország középtávú vízpolitikai stratégiájának alapvető célja a készletek optimális hasznosítását szolgáló vízgazdálkodás megteremtése, vagyis az egyensúly kialakítása a társadalmi igények és a víz, mint környezeti érték megőrzése között. A vízgazdálkodás egyik legfontosabb feladata: úgy tegyen eleget a társadalom igényeinek, hogy közben az elkövetkező nemzedékek érdekeit is szolgálja. A vízügyi stratégiát

megfogalmazó KJT az ország lakosságának a vízgazdálkodási feladatok ellátásával kapcsolatos - konszenzuson alapuló - egyezsége. A "szolgálni és szolgáltatni" felfogás keretében csak a társadalom által ténylegesen igényelt, de a fenntarthatóság követelményeinek megfelelő beavatkozásokat szabad megtenni.
A Víz Keretirányelv célja a felszíni vizek és a felszín alatti vizek megóvásának, védelmének és kezelésének legjobb gyakorlata megvalósítása. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv operatív lépcsőfok a VKI célkitűzéseinek eléréséhez. A projekt közvetlen célja a 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletnek megfelelően a VKI 13. cikke szerinti Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek felülvizsgálata.

A VGT2-ben 37 intézkedési csomag, 159 intézkedés szerepelt. A VGT3 32 intézkedési csomagot és 119 intézkedést tartalmaz.

A VGT3 szerint a Galga-patak felső és mellékvizei biológiai állapota gyenge, fizikai-kémiai állapot szerint mérsékelt, hidromorfológia szerint jó, ökológiai állapota gyenge, kémiai állapota nem jó.

A VGT2-höz képest változások:

biológiai állapota – romlik
fizikai-kémiai állapta – javul
hidromorfológia – romlik
ökológiai állapota – romlik
kémiai állapota – nincs változás

Önkormányzati feladat	VGT intézkedési cél	Intézkedés
A községen nem található horgásztó	19. A REKREÁCIÓ (BELEÉRTVE A HORGÁSZATOT IS) KÁROS HATÁSAINAK MEGELŐZÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA	19.1 Tavak létesítése és működtetése az ökológiai szempontokra is figyelemmel
		19.2 Völgyzárógátas tározók hasznosításának szabályozása
		19.3 A horgászati hasznosítás szabályozása (magába foglalja a rendszeres leeresztésnek megfelelő vízminőséget), jó gyakorlatok alkalmazása
A községen nem található termálvíz	26. HŐTERHELÉSEK KEZELÉSE	26.1 Termálvizek kezelése a vízfolyásokba történő bevezetés előtt, beleértve a hatékonyabb energia-kinyerést
		26.2 Hűtővizek felszíni vízbe történő bevezetésének szabályozása

1. *táblázat: VGT3 intézkedései*

Belterületi lakóutcák belvízcsatornáinak jellemzése

Váckisújfalu község belterületén az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb megoldatlan problémája a csapadékvíz elvezetése volt. A kiépítettlen vagy rosszul karbantartott hálózat képtelen volt elvezetni az egyre nagyobb mennyiségű esővizet. A helyzetet súlyosbították a település ebből a szempontból kedvezőtlen földrajzi adottságai: völgyben fekvés, meredek utak, két patak által átkarolt elhelyezkedés,

stb. A belterületi felszíni csapadékvíz-elvezetés I. ütemének megvalósítására az Európai Unió által kiírt, KMOP-3.3.1/B-10-2010-0029 számú projekt keretében került sor.

A beruházás célja, hogy a településen áthaladó csapadékvíz elvezető árkok rendezésével illetve újak kialakításával csökkentse a veszélyeztetettséget. A településre hulló csapadék a kiépített rendszer segítségével anélkül jusson el a természetes befogadó vízfolyásba, hogy magán- vagy köztulajdonban lehetőség szerint ne okozzon kárt. A projekt megvalósulásával kordában lehessen tartani a lehulló csapadékot, az itt élőknak így személy- és vagyonvédelmet biztosítva.

A projekt megvalósításának közvetlen eredménye, hogy Váckisújfalu község lakossága, mint elsődleges célcsoport, a támogatott vízgazdálkodási fejlesztés révén mentesítetté vált a csapadékvíz belátható károkozásától. A projekt keretében kiépítésre illetve felújításra került 3033 folyóméter csapadékvíz elvezető árok, valamint ezzel egy időben korszerűsítésre kerültek a beruházással érintett gépkocsi beállók is.

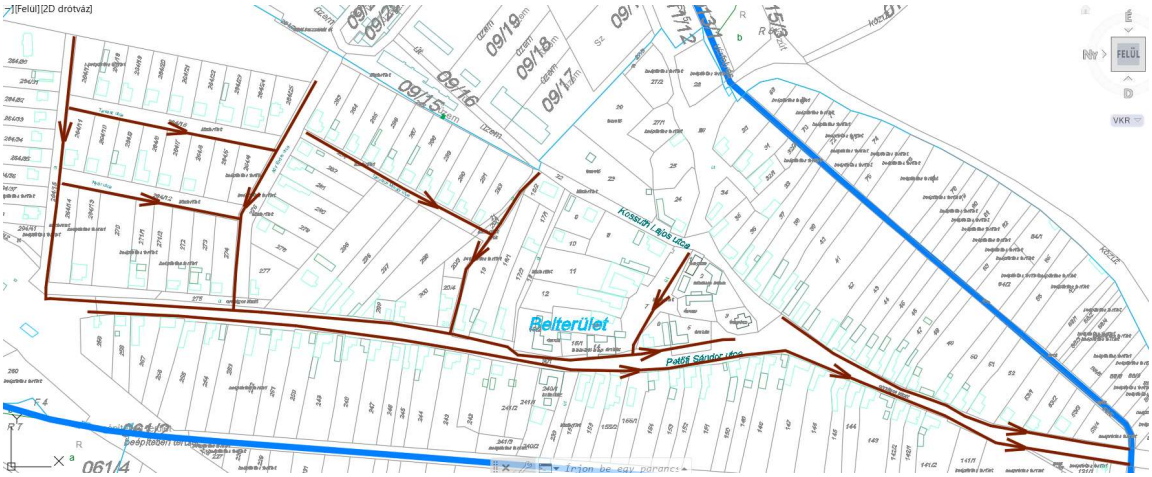
1.2.4. A lefolyást befolyásoló emberi beavatkozások áttekintése

Az emberi tevékenység befolyásolhatja a lefolyási viszonyokat, ezzel csökkentve vagy épp növelve a veszélyhelyzet kialakulásának esélyét. A helyi vízkár kialakulását növelő tényezők az alábbiak lehetnek:

- a vízfolyás medrek, belvízcsatornák kiépítésének elmaradása
- a belterületi vízelvezető hálózat kiépítetlensége
- a nem megfelelő nyílású hidak, átereszek
- a megfelelő nyílású műtárgyak feliszapolódása
- a víz lefolyását gátló akadályok a mederben (szabálytalan mederelzárások, szemét, hulladék stb.)
- a mély fekvésű területek, a völgyfenék beépítése
- a külvizek belterületekről történő kizárásának hiánya
- külterületen a helytelen mező- és erdőgazdasági művelés, a megfelelő növényi fedettség hiánya (lejtő irányú művelés, erdőirtás stb.)
- a szennyvízcsatornázás elmaradása a vezetékes ivóvízhálózat kiépítése mellett, szikkasztás miatti kedvezőtlen talajvízszint emelkedés
- a burkolt, beépített felületek növekedése a városiasodással.

Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Pest Megye Közgyűlésének 21/2006. (IX.8.) Pm. sz. rendelete Pest Megye Területrendezési Tervéről
- Váckisújfalu Helyi Építési Szabályzata

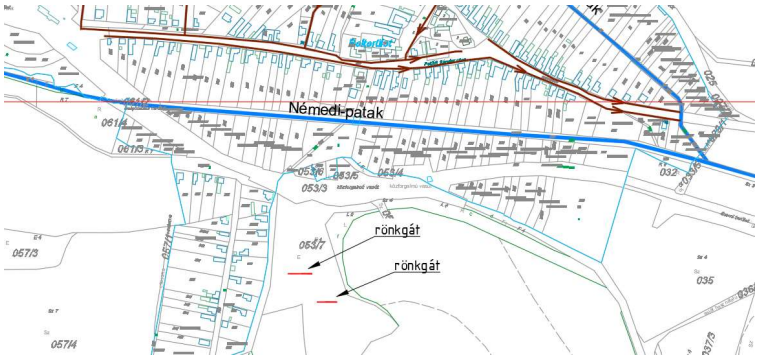

5. ábra: A község vízelvezető, burkolt árkainak felújítása

Hrsz.	Tulajdonos
7	VKÖ
301	UKI
301	UKI
301	UKI
275	VKÖ
20/1, 21, 294	VKÖ
20/1, 21	VKÖ
276	VKÖ
264/12	VKÖ
264/16	VKÖ
264/15	VKÖ

2. táblázat: Felújítással érintett utcák

A belterületi felszíni csapadékvíz-elvezetés I. ütemének megvalósítására az Európai Unió által kiírt, KMOP-3.3.1/B-10-2010-0029 számú projekt keretében került sor.

A projekt megvalósításának közvetlen eredménye, hogy Váckisújfalu község lakossága, mint elsődleges célcsoport, a támogatott vízgazdálkodási fejlesztés révén mentesítetté vált a csapadékvíz belátható károkozásától. A projekt keretében kiépítésre illetve felújításra került 3033,0 folyóméter csapadékvíz elvezető árok, valamint ezzel egy időben korszerűsítésre kerültek a beruházással érintett gépkocsi beállók is.

6. ábra: rönkgátak elhelyezkedése

A LIFE-LOGOS pályázat keretein belül megvalósult 2 db rönkgát.
Váckisújfalu Újfalu határában két egymás mellett húzódó időszakos vízfolyás és száraz meder nagy esőzések idején a településrésztől D-re lévő vízgyűjtő területről jelentős mennyiségű felszíni lefolyást és ezzel együtt hordalékot gyűjt és továbbít egy burkolt árokba. Az érkező csapadék rendszerint okoz elöntéseket, valamint a medrek és az összegyűjtött víz továbbításának céljából burkolt árok feliszapolódását és hordalékkal való megtöltését okozta.

1.3. A település vízkárok általi veszélyeztetettségének meghatározása

A dombvidéki, kisvízfolyásokkal érintett település vízkár-érzékenysége csekély-közepesnek mondható. Vízkárokkal érintett területek jobbára a település mélyebben fekvő részei. Vízkár-jelenségek mutatkoznak még a meredek lejtők alján is, ahol vízelvezetés hiányában a lejtőkről lefolyó víz a kerteket veszélyezteti.

A település egyes mélyebben fekvő részein az erőteljes esőzések hatására, valamint a hóolvadáskor talajon maradt vizek okozhatnak belvizet. Elsősorban hóolvadáskor, illetve hosszan tartó esőzésekkor keletkezik, ha a természetes csapadékból származó vizet a talaj nem tudja befogadni és az a terepmélyedésekben összegyűlik. A belvíz kialakulásában az emberi gondatlanság is szerepet játszik. Külterületeken a helytelen mező- és erdőgazdasági művelés, belterületeken a mély fekvésű terület beépítése okozhat belvízkárokat.

Rendkívüli mértékű esőzés, felhőszakadás rövid idő alatt katasztrófahelyzetet, árvízszerű helyzetet idézhet elő, ugyanis a felszíni vízelnyelők nem képesek a nagy mennyiségű vizet befogadni, és azt elvezetni, illetve a talaj vízelnyelő rétege sem képes áthereszteni a lehullott nagymennyiségű csapadékot.

1.3.1. Jellemző vízkár jelenségek, hidrometeorológiai és hidrológiai kockázatok

1.3.1.1. Árvíz

A település nem rendelkezik önkormányzati kezelésű árvízvédelmi művel.

1.3.1.2. Belvíz

A település nem rendelkezik önkormányzati kezelésű belvízvédelmi művel.

1.3.1.3. Helyi vízkár (kisvízfolyások/tavak árvizei)

Vízkárt kiváltó jelenségek

A helyi vízkár kialakulása szempontjából döntő jelentőségű a csapadék. A területre jutó csapadékvíz egyrészt beszivárog a talajba, másrészt elpárolog, illetve a talaj felületén lefolyik, a mélyebb területeken összegyűlik. A csapadék halmazállapotától és hevességétől, a hőmérsékleti viszonyoktól függ a helyi vízkárveszély nagysága.

A téli-tavaszi helyi vízkárt kiváltó jelenségek:
- a téli időszak alatt felhalmozódott hómennyiség gyors olvadása
- tartós esőzés a gyors hóolvadás idején
- a felszíni lefolyást gyorsító és a beszivárgást gátló talajfagy.

Súlyosbítja a helyzetet a különböző jelenségek egybeesése.

A nyári helyi vízkárt kiváltó jelenségek:
- a vízgyűjtő területre hulló átlagosnál nagyobb mennyiségű csapadék

- a vízgyűjtő területre hulló rövid idejű, nagy intenzitású csapadék.

Mind a téli-tavaszi, mind a nyári évszakokban igen veszélyes a magas talajvízállás. A tartósan magas talajvízállás következtében a talajok vízbefogadó képessége jelentősen csökken, és így a felszínen lefolyó, kárt okozó víz mennyisége megnő.

A veszélyforrás helye, jellemzői, hatásai, a veszély előidézésének okai

A község elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz lefolyása gyors, nagyobb vízmennyiség esetén özönvízszerű, melynek lassítása a cél.
A csapadék víz az Ősz, Tavasz, Nyár, Ady Endre és Petőfi Sándor utcákban okozott korábban problémát.

1.3.1.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség

Egyéb azonosítható veszélyeztetettség nem található.

1.3.2. Váckisújfalu község veszélyeztetettségi alapon történő besorolása, szabályozási környezet

Váckisújfalu település a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló **18/2003. (XII.9.) KvVM - BM együttes rendelet** alapján nem tartozik a veszélyeztetett települések közé.

1.4. Védművek és védekezési lehetőségek

1.4.1. Árvízi védművek, védekezési helyek, lehetőségek

Árvízi védművel a község nem rendelkezik.

1.4.2. Belvízi védművek, védekezési helyek, lehetőségek

Belvízi védművel a község nem rendelkezik.

1.4.3. Helyi vízkár elleni védművek, védekezési helyek, lehetőségek

1.4.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség elleni védekezési helyek, lehetőségek

Váckisújfalu község területén nincs egyéb veszélyeztetettség.

2. VÉDELMI FOKOZATOK ELRENDELÉSÉNEK SZABÁLYAI ÉS FELADATAI

2.1. Az elrendelés előzményei, információk

Az egyes védekezési fokozatok elrendeléséért a település polgármestere, mint helyi védelem-vezető a felelős. A megfelelő időben történő elrendelés érdekében folyamatosan figyelni kell a meteorológiai előrejelzéseket, a kialakult árhullámok esetében a jellemző és meghatározó vízmérce állásokat, az egyes folyószakaszok mentén kialakuló elöntés viszonyokat (különös tekintettel a nyílt ártéri szakaszokon, települési körtöltések esetén). Folyamatosan kapcsolatot kell tartani a vízkárelhárításhoz segítséget nyújtó szervekkel a kialakult és várható árvízi helyzettel kapcsolatban. (VIZIG, Polgárvédelmi Kirendeltségek) A település vízkár-elhárítási készültségének elrendelésében jó támpont a mértékadó vízmérce alapján a VÍZIG kezelésű árvízvédelmi szakaszokra elrendelt I., II., III. fokú árvízvédelmi készültségi szintek folyamatos figyelemmel kísérése. A településeknek nem minden esetben kell készültségi fokozatot elrendelni, hiszen bizonyos nagyságú –tetőző árhullámok esetén védekezési kényszer nem feltétlenül jelentkezik, de a védekezésre való intenzívebb felkészülés érdekében a készültségi fokozatok korábbi elrendelésére is sor kerülhet, a szakemberek által – tapasztalatok, vagy mérések alapján - meghatározott és előre jelzett vízállástartomány értékeknél.

A helyi vízkárelhárítás feladatait így a védekezési fokozatok elrendelését is a szomszédos önkormányzatokkal, a területileg illetékes vízügyi igazgatósággal (VIZIG), polgárvédelmi kirendeltséggel és vízgazdálkodási társulattal rendszeresen kapcsolatot tartva és egyeztetve kell elvégezni. (Az elrendelés szükségességének, a káresemények bekövetkezésének fő oka a nagycsapadékok által hirtelen kialakuló árhullámok)

2.2. Védekezési fokozatok

2.2.1. Árvízvédekezés esetén

Nem releváns.

2.2.1.1. Védekezési fokozatok folyók árvizei esetében

Nem releváns.

2.2.1.2. Védekezési fokozatok középső és alsó kisvízfolyás-szakaszok árvizei esetén

Nem releváns.

2.2.2. Belvíz esetén

Váckisújfalu község belvízvédelmi védművel nem rendelkezik.

2.2.3. Helyi vízkár-elhárítás esetén (kisvízfolyások/tavak árvizei)

A helyi víz-károk elleni védekezés lényegesen sokrétűbb és sok település esetében kiépített záportározók, megfelelő elvezető rendszer hiányában nehezebben tervezhetők, a káresemény bekövetkezte előtt a kiváltó okok összetettsége (domborzat, lehulló nagycsapadék, elvezető

rendszer, beépítettség depóniák állapota) miatt a tényleges kárelhárítási/megelőzési munkák elvégzésére kevesebb idő áll rendelkezésre, mint a folyókon levonuló árhullámok esetében.

A fentieket figyelembe véve a helyivízkár-elhárítás a települések szempontjából nagyobb jelentőséggel bír, hiszen gyakrabban előfordulhat, a védekezés ellene pedig rendkívül nehéz.

Preventív beavatkozások

a) Települési csapadékvíz elvezető hálózat méretezett kiépítése, és a kiépített hálózat vízszállító képességének megőrzése,

b) Vízvisszatartó létesítmények építése (zápor és szükségtározók)

c) Szükségtározásra alkalmas helyek kijelölése. (Igénybevételükre vonatkozóan a kártérítés-kártalanítás témakör, a terület használóiról/tulajdonosokról nyilvántartás kell)

d) A védekezésre alkalmas helyek (depóniák) jó karban tartása, állaguk megőrzése. (Megjegyzés: a tulajdonviszonyokból eredően elkülönülhet a belterületen áthaladó vízfolyás fenntartási feladatai –állami – társulati és az azon való védekezési kötelezettség –önkormányzati feladatkör.)

e) A védekezés megtervezéséhez részletesebb geodézia, vízgyűjtőterület lehatárolás, lefolyási paraméterek, időelőny szükséglet meghatározás, rövididejű (10-180 perces) csapadékok meghatározása, a 3-24 óra időtartamú csapadékok meghatározása. (A meglévő rendszer vízjogi engedélye jelenthet támpontot.)

f) Épített műtárgyak, befogadók állapota, vízminőségi szempontok figyelembe vétele.

g) Egyesített rendszerű csapadékvíz elvezető hálózat esetén az üzemeltető bevonása!

h) Ipari-mezőgazdasági üzemek, vízmű telephelyek számbavétele, potenciális szennyező források (vegyszerraktár, szennyvíztisztító telepek) Valamennyi veszélyeztetett létesítménynek rendelkeznie kell jóváhagyott kárelhárítási tervvel.

i) A várható belterületi elöntések víztelenítése érdekében szükséges szivattyúkapacitás meghatározása.

j) Védelmi eszközök, gépek (szivattyúk és szerelvényeik, aggregátorok, világító eszközök,) anyagok, karbantartása.

k) Az építési műszaki követelmények szerinti területhasználat (pl.: mélygarázsok, pincék építése nem javasolt, padlószintek meghatározása az előfordult elöntési szintek figyelembe vételével, zárt szennyvízgyűjtő medencék vízzáró módon történő kialakítása, elektromos bekötések (pl.: trafók, kapcsolószekrények stb.) körültekintő kialakítása.

l) A településrendezési tervben a megfelelő övezeti besorolás használata.

Kárelhárítás

Általában a csapadék/hóolvadás függvényében azonnal kialakulhatnak a beavatkozást igénylő vízkár események, éppen ezért itt a legfontosabb prioritás a prevenció. Eredményes védekezési munkát folytatni idő hiányában csak akkor lehet, ha pld. a kiadott nagycsapadékra való figyelmeztetést követően a védelemvezető azonnal elrendeli a készenléti szolgálatot és a

beavatkozásokhoz szükséges legfontosabb védelmi anyagokkal (homokzsák, homok, világító eszközök - fáklya, elemlámpa, vonalvilágítás- szivattyúk) rendelkezik a település. Segítségnyújtás és beavatkozás jellemzően már csak a kármérsékléshez vehető eredményesen igénybe.

a) Az indulókészlet meghatározása: helyi vízkár elleni védekezés esetében célszerű a teljes védelmi eszköz anyag igény legalább 1/3-ával rendelkezni.

b) Szivattyúk telepítése a kijelölt helyekre és üzemeltetése.

Az állami kezelésű belterületi vízfolyások mentén kiépített víztartó létesítményeken az Önkormányzat köteles védekezni, viszont a védekezés alatt a védművekben keletkező károkat és a védképességet a tulajdonos/fenntartónak kell helyreállítani.
A település belterülete (emberi élet és vagyonvédelem) érdekében végrehajtott irányított vízkivezetés következtében keletkezett károkat a beavatkozást elvégzőnek kell helyreállítani és a kártalanítás szabályai szerint a másnak okozott károkat megtéríteni. Az irányított vízkivezetések végrehajtása előtt a depónia kezelőjének feltételekkel kiadott (kártérítés/kártalanítás szabályai) engedélyét be kell szerezni.
Minden irányított vízkivezetés esetén a szétterülő víz lokalizációs lehetőségeinek biztosítására és környező települések védelmi munkáinak összehangolására a vízkárelhárításért felelős VIZIG engedélyét meg kell kérni, továbbá egyeztetni kell a Helyi Védelmi Bizottsággal és az elöntéssel érintett területtulajdonosokkal/használókkal.

Feladatok a helyi-vízkárelhárítás egyes fokozataiban (jogszabály szerint):

–***I. fokú vízkár-elhárítási készültség (figyelőszolgálat, felkészülés)***

A védelemvezető akkor rendeli el, ha a település csapadékvíz elvezető hálózata 60 %-os telítettséget mutat, szivattyúzási igény jelentkezik, vagy egyes mély fekvésű település-részeken kisebb elöntés keletkezik, és további kedvezőtlen elöntési helyzet várható.

–***II. fokú vízkár-elhárítási készültség (kisebb védekezési beavatkozások)***

A védelemvezető akkor rendeli el, amikor a folyamatos vízelvezetés ellenére a csapadékvíz-elvezető csatornák telítettsége meghaladja a 80 %-os mértéket, ugyanakkor a szivattyúzási igény egyre növekszik és a meteorológiai előrejelzés alapján további csapadék várható.

–***III. fokú vízkár-elhárítási készültség (fokozott védekezés)***

A védelemvezető akkor rendeli el, amikor a mélyebb fekvésű területek, utcák, pincék víz alá kerültek és a fokozott védekezés ellenére az ingatlanok, lakóházak, középületek, ipari-, mezőgazdasági-, kereskedelmi létesítmények, utak állagát vízkár fenyegeti. A csapadékvíz elvezető csatornák, útárkok teltsége meghaladja a 100%-ot.
A helyi vízkárelhárításról naplót kell vezetni, rögzíteni kell benne a készenlét elrendelésének időpontját, a végzett munkákat és azok részletes leírását.
Megjegyzés: Az elvégzendő feladatokat és a teendő intézkedéseket a település adottságainak, helyi sajátosságainak megfelelően kell értelmezni.
Fontos felhívni a védekezők figyelmét, hogy a szivattyúzás intenzitását, időtartamát szakember bevonásával szabad meghatározni! (Célszerű teljes mértékben kerülni a pincéből való szivattyúzást!)

2.2.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén

Váckisújfalu község közigazgatási területén egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség miatt történő fokozatelrendelés nem indokolt.

3. AZ ÖNKORMÁNYZATI VÉDELMI SZERVEZET FELADATAI

- I. fok: telefonon, vagy személyesen riasztja a helyettesét, illetve a szakcsoportok vezetőit. gondoskodik a 12 órás nappali őrszolgálat megszervezéséről
- II. fok 24 órás éjjel nappali figyelőszolgálat megszervezése,
- III. fok: intézkedik a beavatkozási szakaszokra meghatározott feladatok végrehajtására.

Védelemvezető
Név: Mráz István polgármester
Cím: 2185 Váckisújfalu, Petőfi Sándor u. 13.
Tel: (28) 488-448
E-mail: polgarmester@vackisujfalu.hu
Feladata: parancsnok

- Figyelemmel kíséri a várható rendkívüli meteorológiai helyzetre kiadott riasztásokat, valamint a VIZIG által készített hidrometeorológiai tájékoztatókat. (www.met.hu; www.vizugy.hu)
- A védelmi helyzetnek megfelelően védelmi készültséget rendel el a településen
- A védekezés állandó figyelemmel kisérése, a védekezési tevékenység központi szervezése és irányítása
- A védekezési helyek ellenőrzése. Az ellenőrzés idejének és megállapításainak rögzítése a védelmi naplóban
- Felügyeli a védekezésben résztvevőket
- A védekezéshez szükséges munkaerő mozgósítása, anyag és felszerelés irányítása, utánpótlása
- Tájékoztatja a lakosságot a kialakult helyzetről és a várható intézkedésekről
- Tájékozódik a hidrometeorológiai helyzetről Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnál
- A védekezési költségek elszámolásához szükséges adatok, különösen a védekezésnél dolgozók munkájának, a védekezéshez igénybevett gépek, felszerelések és anyagok felhasználásának folyamatos nyilvántartása.
- Folyamatosan vezesse/vezettesse a védekezési naplót, minden intézkedést, utasítást és esetlegesen keletkező számlát aláírásával és bélyegzőjével hitelesítsen.
- Gondoskodik a védekezésbe bevont állomány munka- és balesetvédelmi felkészítéséről, s azt dokumentálja.
- Napi jelentést készít és küld a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságnak, és a VIZIG Vízkár-elhárítási Ügyeletének
- Fényképfelvételekkel dokumentálja az esetleges károkat és a védekezési mozzanatokat
- Helyi vízkárelhárítás műszaki feladatait a szomszédos önkormányzatokkal, területileg illetékes Vízügyi Igazgatósággal és Vízgazdálkodási Társulattal rendszeres kapcsolatot tartva és egyeztetve kell ellátnia. A védekezés felelős vezetőinek kölcsönösen tájékoztatniuk kell egymást
- A vízállások leolvastatása, feljegyzése a meglévő vagy ideiglenes vízmércéken, és ezen adatok igény szerinti továbbítása.
- Ha az elvezetendő vízmennyiség meghaladja a levezető csatornahálózat vízelvezető (emésztő) képességét, a vízelvezetés sorrendiségének megállapítása a mentesítendő területek figyelembevételével.
- A lakók, továbbá berendezések, felszerelések, vagyontárgyak elszállítása veszélyeztetett épületekből és létesítményekből, és az erre a célra kijelölt épületekben való elhelyezése (a mentést, kiürítést, visszatelepítést a köztársasági megbízott rendeli el).

- Ha a védelemvezető helybeli szakemberrel nem tudja a műszaki irányítást ellátni, kérheti az illetékes Vízügyi Igazgatóságtól műszaki tanácsadó kirendelését a védekezés műszaki irányítására.
- A védekezés során a csatlakozó vízfolyás- vagy csatornaszakaszokra, illetőleg területekre és az azokon lévő létesítményekre is kiható nagyobb arányú műszaki beavatkozásokhoz (töltésátvágás, síkvidéken mederelzárás, vésztározás, stb) előzetesen meg kell szerezni a KDVVIZIG illetve egyéb hatóság engedélyét.
- Az Önkormányzat székhelyén, a védekezés idején műszaki ügyeletet kell tartani. Az ügyeleten naplót kell vezetni, melybe be kell jegyezni a védekezés minden eseményét, a velük kapcsolatos valamennyi adott és kapott utasítást, jelentést.

Szakaszvédelem vezető(k)
Név: Tóth László
Cím: 2185 Váckisújfalu, Petőfi Sándor u. 13.
Tel: (28) 488-448
E-mail: igazgatas@vackisujfalu.hu
Feladata: parancsnok helyettes feladatok
A védelemvezető által meghatározott szakaszon, vagy területen dolgozik. A védekezés helyi irányítói és felelős vezetője, aki a védekezés műszaki feladatait a védelmi szakasz beosztott és kinevezett dolgozók bevonásával szervezi és vezényli. A szakasz-védelemvezető közvetlenül a védelemvezetőnek van alárendelve. A védekezés alatt minden nap 18 órakor jelentést ad a település műszaki ügyeletének a végzett munkáról, felhasznált anyagokról, létszámról, gépekről, eseményekről.

Szállítási, anyag és gépellátó szakaszcsoport
Közvetlenül a védelemvezető irányítása alá tartozik. – ld. műszaki ügyelet
Név: Demény Istvánné
Cím:. 2185 Váckisújfalu, Petőfi Sándor u. 13.
Tel: (28) 488-448
E-mail: igazgatas@vackisujfalu.hu
Feladata: logisztikai megbízott
Megszervezi a gépek berendezések zavartalan üzemelését és hibaelhárítását. Gondoskodik a védekezéshez igényelt gépek, járművek, szivattyúk gépkezelők szerelők biztosításáról. Intézi a védekezéshez szükséges anyagok beszervezését és kiszállítását, nyilvántartja a felhasznált anyagokat, gépek üzemóráit. Minden nap jelentést ad 18 órakor a település műszaki ügyeletének a felhasznált anyagokról, gépekről, igénybe vett létszám adatairól.
Segíti a szakaszvédelem vezetők munkáját, kapcsolatot tart a többi szakaszcsoportok vezetőivel.

Elhelyezési és élelmiszer ellátó
Közvetlenül a védelemvezető irányítása alá tartozik.
Név:
Cím:.
Tel:
E-mail:
Feladatai: lakosságvédelmi megbízott
Az összesített napi jelentések és az Irodai szakaszcsoport nyilvántartásai alapján megszervezi a védekezésben résztvevők ellátását, élelmezését, munka és védőruházattal való ellátását. Intézi és szervezi a kitelepített lakosok és az érkező idegen beavatkozó erők elhelyezését, ellátását.

Naponta 18 óráig a műszaki ügyeletnek jelentést kell adnia az elhelyezettek és az ellátottak létszámáról, a felhasznált anyagokról.

Iroda szakcsoport
Közvetlenül a védelemvezető alá tartozik.
Név:
Cím:
Tel:
E-mail:
Feladata: parancsnoki törzs tag
A napi jelentések alapján nyilvántartja a védekezésben résztvevő dolgozókat. Ellenőrzi a munka-védelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályok betartását. A védekezési elszámolásokat begyűjti, ellenőrzi, és a kifizetésekről gondoskodik. Napi jelentést ad 18 óráig az ügyeletnek a védekezésben résztvevő irodai létszámról.

Település műszaki ügyelete
Közvetlenül a védelemvezetőnek van alárendelve.
Név:
Cím:
Tel:
E-mail:
Feladata: műszaki megbízott
A szakcsoportoktól napi jelentések begyűjtése összegyűjtése. Védekezési napló vezetése.
A védekezéssel kapcsolatos tájékoztatók és helyzetjelentések összeállítása és továbbítása a Katasztrófavédelmi Igazgatóság helyi Polgárvédelmi vezetőjének a VIZIG Műszaki Ügyeletének. Szükség szerint a sajtónak, a médiáknak. Gondoskodik az adattovábbításról.

4. CSELEKVÉSI PROGRAM

A védekezés felelős vezetője a Polgármester, mint védelemvezető vagy akadályoztatása esetén az általa kijelölt személy (védelemvezető) aki a védekezést személyes felelősséggel irányítja és vezeti.

A védelemvezetőt munkájában a védelemvezető helyettes és szakcsoportok segítik. Minden a védekezés végrehajtását érintő lényeges intézkedés a védelemvezetőtől indul ki, illetve oda érkezik.

A védelemvezető a védekezés operatív irányítója a döntések utasítások kiadója a végrehajtás számon kérője, döntései szakmai megalapozására kérheti a területileg illetékes vízügyi igazgatóságtól műszaki segítségnyújtó kirendelését, és annak szakvéleményét.

A Vízügyi Igazgatóságtól az önkormányzati védekezéshez kirendelt műszaki irányító nem veszi át a Védelemvezető (polgármester) feladatát, felelősségét, de szakmai tudásával segít felelősségteljes, műszakilag megalapozott döntést hozni.

Az állami kezelésű belterületi vízfolyások mentén kiépített víztartó létesítményeken az Önkormányzat köteles védekezni, viszont a védekezés alatt a védművekben keletkező károkat és a védképességet a tulajdonos/fenntartónak kell helyreállítani.

A védekezési időszak feladatait képezik:

- A védekezésre való felkészülés
- Az operatív védekezés
- A védekezés megszűnését követő intézkedések

4.1. A felkészülési időszak feladatai és preventív jellegű beavatkozások

- Tájékozódás a vízkár-elhárítási eseményt megelőző, azt kiváltó hidrometeorológiai és hidrológiai helyzetről (www.met.hu; www.vizugy.hu)
- A vízkár-elhárítási feladatok zavartalan ellátása érdekében a védekezést megelőző felkészülési időszakban el kell végezni a védelmi terv felülvizsgálatát és aktualizálását.
- Az önkormányzati védelmi létesítmények, védelmi gépek, eszközök állapotának ellenőrzése, és a szükséges preventív jellegű beavatkozások elvégzése
- Töltések, vízvisszatartó depóniák, medrek, és beavatkozási helyek kaszálása a jelenségek megfigyelhetősége és a beavatkozások végrehajthatósága érdekében
- A medrekből a víz levezetését gátló akadályok eltávolítása
- A töltéskoronák, depóniák, valamint a beavatkozási helyeket és védvonalakat megközelítő utak járhatóságának biztosítása
- Műtárgyak felülvizsgálata, az elzáró szerkezetek üzemképességének biztosítása
- Védelmi eszközök- (világító eszközök, kéziszerszámok, stb.), anyagok (homokzsák, homok, fólia, stb.), gépek (szivattyúk, aggregátorok; stb.) meglétének ellenőrzése
- Hírközlés és adattovábbítás módjának megszervezése
- Védelmi szervezet és a védekezésben részt vevők értesítése riasztása
- Vízgyűjtőn elhelyezkedő ipari, mezőgazdasági és vízgazdálkodási létesítmények riasztási, értesítési, kárelhárítási terveinek áttekintése, kapcsolódó intézkedések megfogalmazása

4.1.1. Árvízvédekezés esetén

Váckisújfalu község nem rendelkezik árvízi védművel.

4.1.2. Belvízvédekezés esetén

Váckisújfalu község nem rendelkezik belvízi védművel.

4.1.3. Helyi-vízkár elleni védekezés esetén

Védelmi szervezet és a védekezésben részt vevők értesítése riasztása;

4.1.4. Egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén

Váckisújfalu község közigazgatási területén egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség miatt történő, a felkészülési időszakra vonatkozó feladat meghatározásra nem kerül sor.

4.2. A védekezési időszak főbb feladatai

4.2.1. Operatív kárelhárítás árvízvédekezés esetén

Váckisújfalu község nem rendelkezik árvízi védművel.

4.2.2. Operatív kárelhárítás belvízvédekezés esetén

Váckisújfalu község nem rendelkezik belvízi védművel.

4.2.3. Operatív kárelhárítás helyi vízkár elleni védekezés esetén

- tájékozódás a kialakult és várható vízkár-elhárítási eseményekről, az előre jelzett tetőző vízszintekről és a várható elöntési helyzetekről (www.vizugy.hu, www.met.hu; VIZIG Vízkár-elhárítási Központi Ügyelet, Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság /KATVED/),
- a készültségi fokozat elrendelése, figyelőszolgálat megszervezése,
- az érintett lakosság, az államigazgatási szervek és a gazdálkodó szervezetek tájékoztatása,
- védelmi napló vezetése, események dokumentálása (műszaki-gazdasági) és jelentések elkészítése,
- a vízkár-elhárítási szervezet bemozgósítása és kirendelése,
- a munkavégzés (különösen az éjszakai) feltételeinek biztosítása (ellátás, logisztika, üzemanyag, WC, oltások stb.)
- baleset és munkavédelmi oktatás,
- védekezési beavatkozások végrehajtása, (vízkár-elhárítási tervben foglaltak alapján)
- szükség esetén műszaki és technikai segítségkérés (VIZIG; KATVED)
- ha valószínűsíthető a beavatkozások esetleges sikertelensége a MENTÉS –KIÜRÍTÉS megszervezése (KATVED).

4.2.4. Operatív kárelhárítás egyéb azonosítható települési veszélyeztetettség esetén

Váckisújfalu község esetében nem kerül sor egyéb azonosítható települési veszélyeztetettségből bekövetkező operatív kárelhárításra.

4.3. A védekezés megszűnését követő főbb feladatok

- A védekezés során kialakított ideiglenes védművek felmérése, dokumentálása, átvezetése a védelmi tervbe
- Állandó vagy megmaradó védvonalak felülvizsgálata és helyreállítása
- Az ideiglenes védművek visszabontása (homokzsákürítés, ártalmatlanítás, deponálás stb.)
- Védelmi eszközök, felszerelések karbantartása, raktározása, az induló készlet visszapótlása
- Védekezési költségek elszámolása
- Összefoglaló jelentés készítése
- Védekezési tapasztalatok kiértékelése, fejlesztési igények megfogalmazása
- A vízkár-elhárítási terv aktualizálása (tetőző vízszintek, beavatkozási helyek, elöntési határvonalak, eszköz anyag igény-korrekció stb.)

5. VÉDEKEZÉSI IDŐSZAKON KÍVÜLI FELADATOK

5.1. Felkészülés a védekezésre, preventív beavatkozások

A sikeres védekezés elsőrendű feltétele a védművek kiépítése, fejlesztése, védképes állapotban való fenntartása, tehát a preventív védekezés! A településeken jelentkező károk nagysága nagymértékben csökkenthető, ha az önkormányzatok a helyi vízkár megelőzéséhez szükséges beavatkozásokat – a belterület vízrendezését – tudatosan megvalósítják. Lényeges, hogy az ismert védekezésre alkalmas helyszíneken meg kell előzni a beavatkozások ellehetetlenülését. A rendezési tervben biztosítani kell az ideiglenes védművek, árapasztók, felvonulási utak stb. nyomvonalán a beépítési tilalmat.
Az önkormányzat képviselőtestülete hivatott döntést hozni – ismerve a település vízkár problémáit – a szükséges vízrendezési beruházásokról, ehhez biztosítani a pénzügyi-gazdasági alapot, gondoskodni az elkészült művek fenntartásáról. Helyes építési műszaki követelményeket kell rendelni a területhasználatokhoz (pl.: mélygarázsok, pincék építése, padlószintek, zárt szennyvízgyűjtő medencék vízzáró módon történő kialakítása, elektromos bekötések körültekintő kialakítása stb.) és településrendezési tervekben a megfelelő övezeti besorolást kell megadni. A védekezések során helyi vízkár vagy belterületi vízelvezetés esetén gyakori probléma a vízelvezető rendszer hiánya, a csatornák, útárkok fenntartásának elmaradása, csapadékvíz elvezető rendszerek alulméretezettsége, rossz műszaki megoldása, karbantartási elmaradások. Mindezek megoldása, kezelése a jogszabályi előírásoknak megfelelően az önkormányzatok feladata. A preventív védekezés keretében a nagyvízi mederkezelési tervben megfogalmazott intézkedéseket is figyelembe kell venni.

5.2. A védképes állapot fenntartása

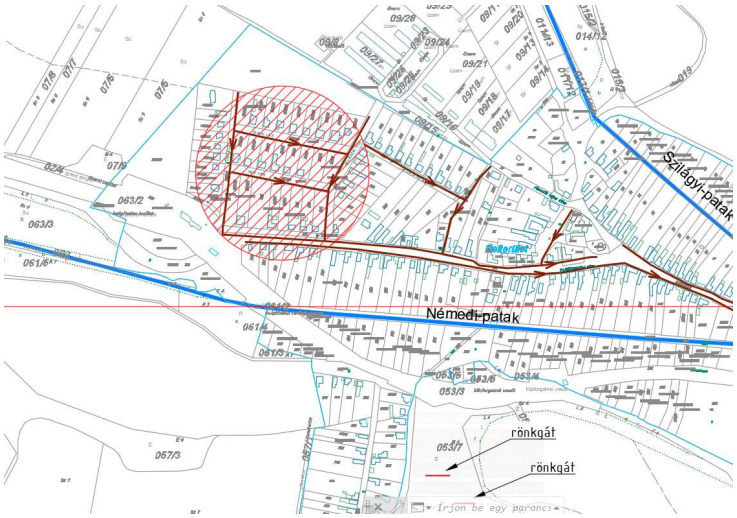
A felkészülés időszakában a már meglévő belterületi vízelvezető műveken az éves rendszeres fenntartással biztosítani kell a kiépítési vízhozam kiöntésmentes levezetését. A medrekből el kell távolítani a lefolyást gátló növényzetet (fákat, cserjéket, vízi növényzetet), az uszadékot, belekerült hulladékot. Csatornákon általában 3-5 évenként, vízfolyásokon 15-20 évenként – a feliszapolódástól függően – a nagyobb károk megelőzésére rendszeresen gondoskodni kell a medrek ismételt kotrásáról, és szükség szerint a burkolatok, műtárgyak, mederrézsűk hibáinak kijavításáról.
Biztosítani kell a csapadékvíz átemelő telepek/szivattyúk üzemképességét. A belterületen lévő záportározókat vagy a tározásra meghatározott tározó térfogatot szabadon kell hagyni, feltöltődés után haladéktalanul meg kell kezdeni a tározó leürítését.
Az önkormányzati védelmi létesítmények, védelmi gépek, eszközök állapotát minden évben legalább egyszer – ősszel – ellenőrizni szükséges, és a megállapított hiányosságokat sürgősen meg kell szüntetni. Az ellenőrzés során célszerű a belterülettel határos külterületeken bekövetkezett változásokat is figyelemmel kísérni (művelési ág változás, erdőirtás stb.), a mély fekvésű, beépített területek talajvízszint változását feltárni. Javasolt a szomszédos Önkormányzatok, az illetékes Vízügyi Igazgatóság képviselőjének és egyéb érintetteknek a meghívása is az ellenőrző bejárásokra. A bejárásról jegyzőkönyvet kell felvenni, a szükséges intézkedésekre a felelősök megjelölésével „Intézkedési tervet” kell készíteni.
A helyi vízkár-elhárítási feladatok zavartalan ellátása érdekében a védekezést megelőző felkészülési időszakban kell elkészíteni a védelmi terv felülvizsgálatát és aktualizálását. Az állandó védműveken a tervezett karbantartási feladatok elvégzése, a létesítmények jó karban tartása, a megmaradó ideiglenes védművek/depóniák védképes állapotának megőrzése a védelmi

eszközök, gépek (pl. szivattyúk és szerelvényeik, aggregátorok, világító eszközök stb.) anyagok, karbantartása szükséges.

5.3. A védettség növelése érdekében elvégzendő fejlesztések

- Védelmi eszközök, anyagok beszerzése
- Vízkár-elhárítási gyakorlatok szervezése
- A vízkár-elhárítási terv folyamatos aktualizálása, védekezési tapasztalatokkal való továbbfejlesztése
- Védelmi létesítmények fejlesztésének tervezése és megvalósítása

6. KORÁBBI VÉDEKEZÉSEK TAPASZTALATAINAK ÉRTÉKELÉSE

7. ábra: korábbi csapadékvíz által érintett területek

Váckisújfalu Újfalu határában két egymás mellett húzódó időszakos vízfolyás és száraz meder nagy esőzések idején a településrésztől D-re lévő vízgyűjtő területről jelentős mennyiségű felszíni lefolyást és ezzel együtt hordalékot gyűjt és továbbít egy burkolt árokba. Az érkező csapadék rendszerint okoz elöntéseket, valamint a medrek és az összegyűjtött víz továbbításának céljából burkolt árok feliszapolódását és hordalékkal való megtöltését okozta. A megvalósult 2 db rönkgáttal megoldódott a probléma.

Fejlesztési javaslatok

Egyelőre a csapadékvíz elvezetés jól működika megvalósult rönkgátak és a felújított árkok jól funkcionálnak.

–

7. SZÖVEGES, TÁBLÁZATOS MELLÉKLETEK

Melléklet száma	Melléklet címe
M-1	Védekezési készültségi fokozat elrendelő határozat
M-2	Védekezési készültségi fokozat megszüntető határozat
M-3	Napi jelentés
M-4	A vízkárelhárítás során foglalkoztatott létszám nyilvántartása
M-5	A vízkárelhárítás során alkalmazott gépek és berendezések nyilvántartása
M-6	A vízkárelhárítás során felhasznált anyagok nyilvántartása
M-7	Összefoglaló jelentés
M-8	Jegyzőkönyv az éves felülvizsgálathoz

Védekezés alatt kitöltendő, vezetendő nyomtatványok.

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
Védekezési készültségi fokozat elrendelő határozat	**M-1 melléklet**

VÉDEKEZÉSI KÉSZÜLTSÉGI FOKOZAT ELRENDELŐ HATÁROZAT

Váckisújfalu községben jelenleg **I. / II. / III. fokú árvíz / belvíz / helyi vízkár készültség áll fenn.***
Váckisújfalu községben jelenleg **nem áll fenn vízkár-elhárítási készültség.***

Az elmúlt napok hidrometeorológiai viszonyaira és a kialakult helyzetre való tekintettel
2025. … hónap ….nap 00.00-tól *

I. / II. / III. fokú árvíz / belvíz / helyi vízkár védekezési készültséget rendelek el *
Váckisújfalu község ……részére/egészére*

a vizek kártétel elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII.26.) Korm. rendelet 13.§ (1) bekezdése szerinti jogkörömben eljárva.
A védekezés ideje alatt az **Ügyeleti Szolgálat** a Polgármesteri Hivatalban működik.

Címe: 2185 Váckisújfalu, Petőfi Sándor u. 13.
A védelemvezető ……*.
…….számú mobiltelefonon* és …….e-mail* címen érhető el 0-24 óra között.

Ezen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, ezért ezen határozatot egyszerűsített formában hoztam meg.

Váckisújfalu, 2025……..hónap……nap

.....

[……..]*
védelemvezető

A határozatról értesítést kapnak:
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság (Fax: 06-1-477-3519)
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Váci Kirendeltség (Fax.: +36 27 314 005)
- Lakosság

* a megfelelő aláhúzandó/kitöltendő

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
Védekezési készültségi fokozat megszüntető határozat	**M-2 melléklet**

MEGSZÜNTETŐ HATÁROZAT

A vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII.26 Korm. rendelet 13.§(1) bekezdése szerint jogkörömben eljárva a **Váckisújfalu község** közigazgatási területére vonatkozóan a 2024. … hónap ….nap 00:00-tól * érvényben lévő **I. / II. / III. fokú árvíz / belvíz / helyi vízkár védekezési** készültséget 2025 . … hónap ….nap 00:00-tól *

MEGSZÜNTETEM

A megszüntetés indokai:
A vízszint csökkenésére, a kedvezően alakuló hidrológiai helyzetre való tekintettel a védekezési készültség fenntartása nem indokolt.

Ezen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, ezért ezen határozatot egyszerűsített formában hoztam meg.

Váckisújfalu, 2025……..hónap……nap

.....

[……..]*
védelemvezető

A határozatról értesítést kapnak:
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság (Fax: 06-1-477-3519)
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Váci Kirendeltség (Fax.: +36 27 314 005)
- Lakosság

* a megfelelő aláhúzandó/kitöltendő

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
Napi jelentés	**M-3 melléklet**

NAPI JELENTÉS

Védekező szervezet	Váckisújfalu község Önkormányzat
Tárgynap	2025.00.00.
Vízkárelhárítás	Árvíz/belvíz/helyi vízkár

I. VÉDELMI HELYZET

Elrendelt készültségi fokozat	I/II/III
Elrendelés kezdete	2025.00.00. 00.00

II. VÉDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE

- Hidrometeorológia jellemzők
- Védelmi szakasz jellemzése
- A védelmi szakaszon végzett tevékenységek
- Elöntött terület nagysága, veszélyeztetett közigazgatási terület

III. IGÉNYBE VETT ERŐFORRÁSOK

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FOGLALKOZTATOTT LÉTSZÁM

Erőforrás	Létszám			
	Műszaki	Fizikai	Egyéb	Összesen
Saját erő				
Külső forrás				
Összesen				

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN ALKALMAZOTT GÉPEK ÉS BERENDEZÉSEK

Teherautó (db)	Személyautó (db)	Földmunkagép (db)	Vízi jármű (db)	Szivattyú (db)

Egyéb gépek és berendezések:

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FELHASZNÁLT ANYAGOK

Homokzsák db	Homok m^3	Fólia m^2	Fáklya db	Üzemanyag L

Karó db	Palló m^2	Szűrőszövet m^2	Terméskő m^3	Kavics m^3

Egyéb anyagok:

IV. JELENSÉGEK

- Észlelt jelenség helye, észlelés időpontja

V. BEAVATKOZÁSOK

- Elvégzett beavatkozások (helyszín, típus, eredmény stb.)
- Szivattyú üzemeltetésre vonatkozó adatok (kapacitás, átemelt vízmennyiségek, vízállások, befogadók)

VI. KÖLTSÉGEK

- A védekezés napi becsült költsége (Ft)

VII. EGYEBEK

Váckisújfalu, 2025. 00. 00.

.....

[……]
védelemvezető

Tartalmi és formai javaslatok:

- A jelentés hivatalos iratnak minősül!
- A jelentés rövid, tömör, lényegre törő legyen.
- A jelentés ellenőrzött, felelős illetékesek által adott információkra épüljön.
- A jelentés szakmailag megalapozott, ugyanakkor közérthető legyen, abból következtetéseket lehessen levonni és döntéseket lehessen hozni.
- A jelentés ne tartalmazzon indokolatlanul idegen szavakat, kifejezéseket.
- Lehetőleg írják ki a szervezetek, társaságok neveit
- Az esemény leírása ne a napló kivonata legyen.
- A jelentést a védelemvezető vagy az általa megbízott helyettesítő személy írja alá.
- A napi jelentésben célszerű feltüntetni a VIZIG részéről kirendelt műszaki irányító nevét és esetleges megjegyzéseit.

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
A vízkárelhárítás során foglalkoztatott létszám nyilvántartása	**M-4 melléklet**

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FOGLALKOZTATOTT LÉTSZÁM NYILVÁNTARTÁSA

Sor-szám	Dátum	Név	Beosztás	Szolgálati hely	Igazolt munkaóra	Igazoló (név, aláírás)

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN ALKALMAZOTT GÉPEK ÉS BERENDEZÉSEK NYILVÁNTARTÁSA

Sor-szám	Az igénybevétel ideje (dátum-idő, tól-ig)		Azonosító (nyilvántartási szám, gyári szám, rendszám)	Az igénybevétel jogcíme	Az igénybevétel helyszíne	Leigazolt használat (óra, km, stb.)	Igazoló (név, aláírás)

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FELHASZNÁLT ANYAGOK NYILVÁNTARTÁSA

Sor-szám	A felhasznált anyag	Mennyi-sége	M.e. (db, m3)	A felhasználás helye	A felhasználás ideje (dátum, idő)	Igazoló (név, aláírás)

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
Összefoglaló jelentés	**M-7 melléklet**

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

Védekező szervezet	[…]
Időtartam	2025.00.00.- 2024.00.00.
Vízkárelhárítás	Árvíz/belvíz/helyi vízkár

I. KÉSZÜLTSÉGI ADATOK

Elrendelt készültségi fokozatok	I/II/III
Elrendelés időtartama, kronológiája	2025.00.00. 00.00

II. VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI TEVÉKENYSÉG BEMUTATÁSA

- Hidrometeorológiai helyzetkép értékelése, tapasztalatok
- Jellemző vízállások, esemény lefolyása
- Tetőző vízállások és vízszintrögzítés eredményeinek összefoglalása (ha volt)
- Felkészülés rövid leírása
- Védekezési munkák időrendben
- Veszélyeztetett közigazgatási terület, elöntött terület nagysága
- Mentési-kiürítési munkák
- Védművekben és létesítményekben keletkezett károk, helyreállítási igények

III. IGÉNYBE VETT ERŐFORRÁSOK (összesen)

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FOGLALKOZTATOTT LÉTSZÁM

Erőforrás	Létszám			
	Műszaki	Fizikai	Egyéb	Összesen
Saját erő				
Külső forrás				
Összesen				

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN ALKALMAZOTT GÉPEK ÉS BERENDEZÉSEK

Teherautó (db)	Személyautó (db)	Földmunkagép (db)	Vízi jármű (db)	Szivattyú (db)

Egyéb gépek és berendezések:

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS SORÁN FELHASZNÁLT ANYAGOK

Homokzsák db	Homok m^3	Fólia m^2	Fáklya db	Üzemanyag L

Karó db	Palló m^2	Szűrőszövet m^2	Terméskő m^3	Kavics m^3

Egyéb anyagok:

IV. JELENSÉGEK ÉS BEAVATKOZÁSOK

- Észlelt jelenség helye, észlelés időtartama, fejlődéstörténete
- Elvégzett beavatkozások (helyszín, típus, eredmény stb.)
- Szivattyúzási munkák bemutatása
- Belvízzel/fakadóvízzel/szivárgó vízzel elöntött területek térképi lehatárolása

V. KÖLTSÉGEK

- A védekezés becsült költsége (Ft)

VI. ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS

- Esemény értékelése, jelenségek és beavatkozások
- Ideiglenes és állandó védművek értékelése, védelmi szakasz összefoglaló jellemzése
- Kommunikáció a készültség során
- Társszervezetekkel történő együttműködés során szerzett tapasztalatok, javaslatok
- Védekezési tapasztalatok, levont következtetések
- Fejlesztési javaslatok

Váckisújfalu, 2025. 00. 00.

.....

[…]
védelemvezető

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Szöveges, táblázatos mellékletek
Jegyzőkönyv az éves felülvizsgálathoz	**M-8 melléklet**

JEGYZŐKÖNYV A TELEPÜLÉS VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSI VÉDKÉPESSÉGÉNEK ÉVES FELÜLVIZSGÁLATÁHOZ

Készült: Váckisújfalu község Polgármesteri Hivatalában, 2025.00.00-é(á)n

Tárgy: Váckisújfalu község Önkormányzata vízkár-elhárítási védképességének 2025 évi felülvizsgálata.

Jelen vannak:

Ssz.	Név/ Aláírás	Szervezet/ Cím	Beosztás/ telefonszám

I. TELEPÜLÉSI VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSI TERV

Vízkár-elhárítási terv legutóbbi aktualizálásának időpontja	
Települési vízkár-elhárítási szervezeti beosztás aktualizálásának időpontja	

Szöveges értékelés:

……....

……...…

……..

II. ÖNKORMÁNYZATI KEZELÉSBEN LÉVŐ CSAPADÉKVÍZ ELVEZETŐ LÉTESÍTMÉNYEK ÁLLAPOTA

	Csapadékvíz elvezető létesítmények					
	Hossz (m)	Állapota (jó, megfelelő, felújítandó, változó)	Kaszáltság (%)	Feliszapoló-dottság (tól-ig) (cm)	Db/ térfogat	Kiépített -ség* (%)
Zárt csatorna (nem áteresz):						
Nyílt hagyományos lapburkolattal rendelkező csatorna						
Nyílt, korszerű előregyártott beton vagy vasbeton elemmel burkolt csatorna:						
Nyílt földmedrű csatorna:						
Folyóka:						
Szikkasztó árok:						
Csatorna mindösszesen:						
Záportározó:						
Szivattyúállás:						

* Kiépítettség = (meglévő vízelvezető létesítmények hossza / szükséges vízelvezető létesítmények hossza) * 100

Szöveges értékelés:

……....
……..…
……...……
……...……
……...……
……...

III. ÖNKORMÁNYZATI KEZELÉSBEN LÉVŐ VÉDELMI LÉTESÍTMÉNYEK ÁLLAPOTA

Önkormányzat kezelésében lévő, bel- és külterületen található védelmi művek, műtárgyak:

Töltés (depónia) hossza (km)	
Töltések kaszáltsága a hossz %-ában	
Kaszálások száma (alkalom)	
Műtárgyak állapota (jó, rossz, megfelelő, felújítandó)	

Szöveges értékelés:

……....
……..…
……...……
……...

IV. VÉDELMI ANYAGOK, ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK, GÉPEK

Ssz.	Védelmi anyag megnevezése	M.e.	Mennyiség	Állapot
1.	Homokzsák	db		
2.	Homok	m^3		
3.	Fólia	m^2		
4.				

Ssz.	Védelmi eszköz megnevezése	M.e.	Mennyiség	Állapot
1.	Lapát	db		
2.	Talicska	db		
3.				
4.				

V. A VÉDKÉPESSÉG HIÁNYOSSÁGAINAK MEGSZÜNTETÉSE

A védképességhelyreállítása/hiányossága érdekében elvégzett/hátralévő feladatok:

……
……
……

……
……
……

VI. FEJLESZTÉSI JAVASLATOK

A védképesség növelése érdekében szükséges javaslatok:

……
……
……
……
……
……
……
……

8. SEGÉDLETEK

SEGÉDLETEK TARTALOMJEGYZÉKE

Segédlet száma	Segédlet címe
S-01	Az állami vízkárelhárítás irányítás rendszere és a résztvevők elérhetőségei
S-02	Az önkormányzati védelmi szervezeti beosztás
S-03	Települési vízkár-elhárítási szervezet felépítése
S-04	A vízkárelhárításhoz igénybe vehető erőforrások adatai és beszerzési lehetőségei
S-05	A védelmi napló vezetésének általános szabályai
S-06	Ellenőrző lista a védelemvezető részére
S-07	Vízrajzi adatszolgáltatók elérhetőségei
S-08	Szakmai tanácsadók névjegyzéke
S-09	Infrastruktúra-üzemeltetők elérhetőségei
S-10	A vízkárelhárítással összefüggő jogszabályok jegyzéke
S-11	A vízkárelhárítással összefüggő fogalom-meghatározások
S-12	Tervjegyzék
S-13	Tájékoztató a figyelőszolgálatot ellátó őrök részére
S-14	A jellemző árvízi jelenségek okai, formái és a védekezés módja
S-15	Fénykép-katalógus (opcionális)
S-16	Rövidítések jegyzéke (opcionális)

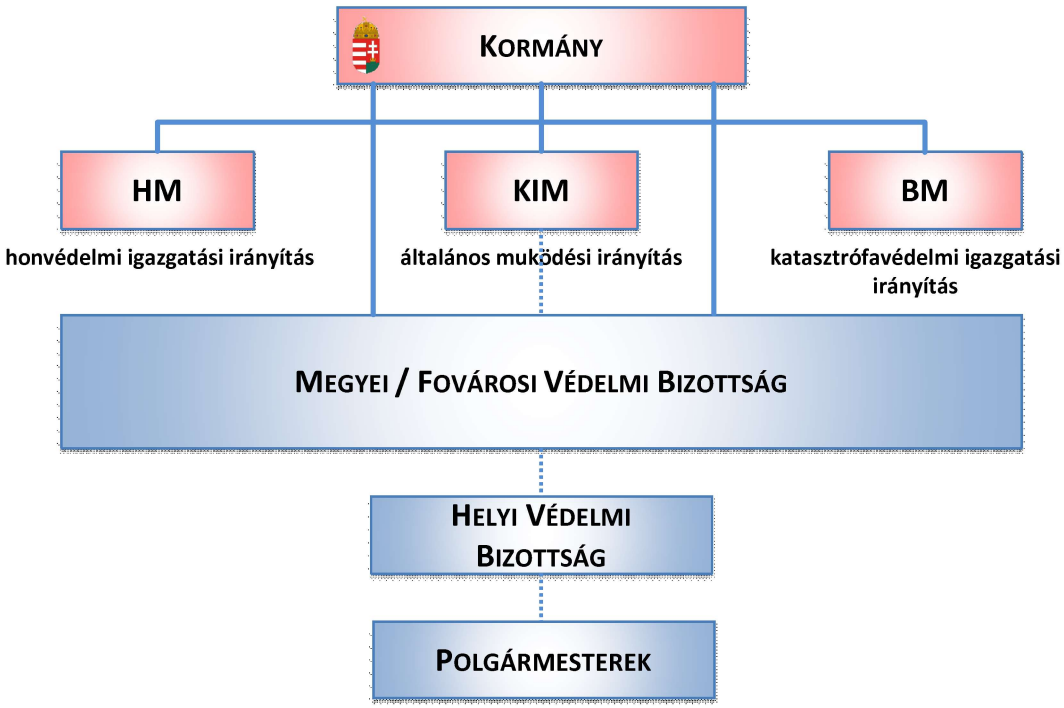
Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Az állami vízkárelhárítás irányítás rendszere és a résztvevők elérhetőségei	**S-01 segédlet**

KATASZTRÓFAVÉDELMI KOORDINÁCIÓS KORMÁNYBIZOTTSÁG

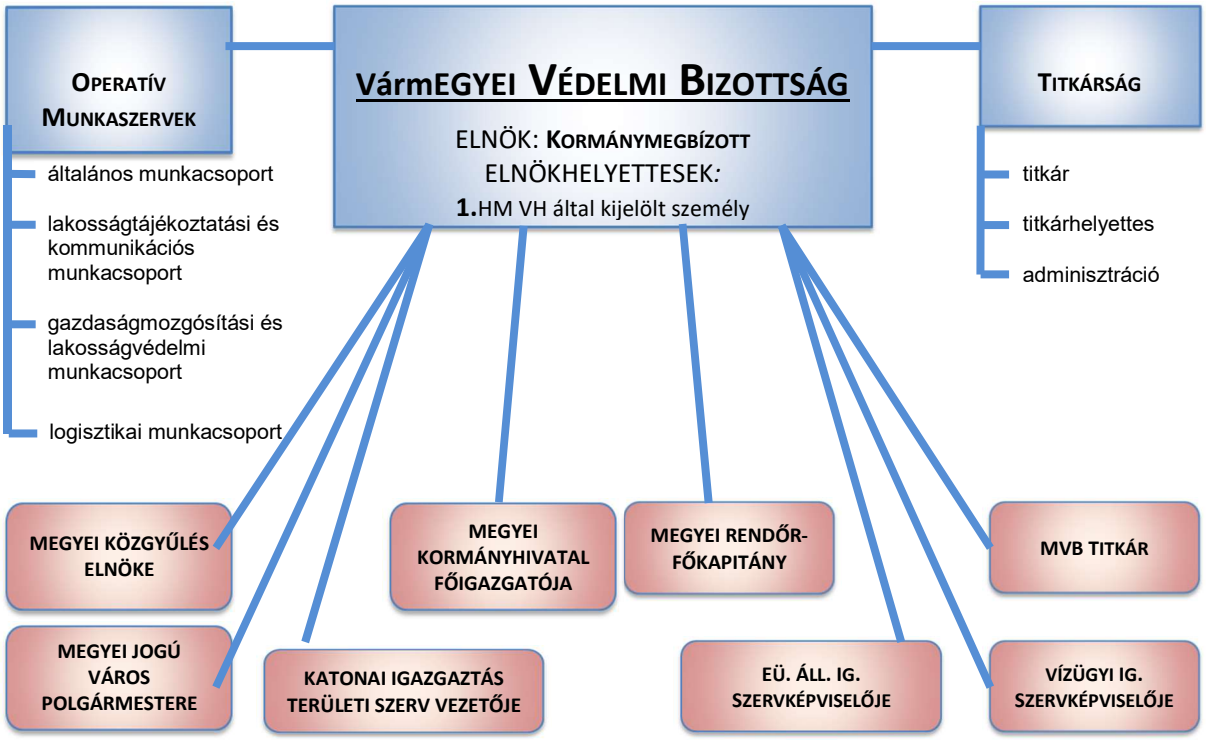
Katasztrófaveszély vagy veszélyhelyzet kihirdetése esetén a védekezés országos irányítását a KKB az OMIT útján látja el. A KKB állandó szerv, évente legalább két alkalommal ülésezik.

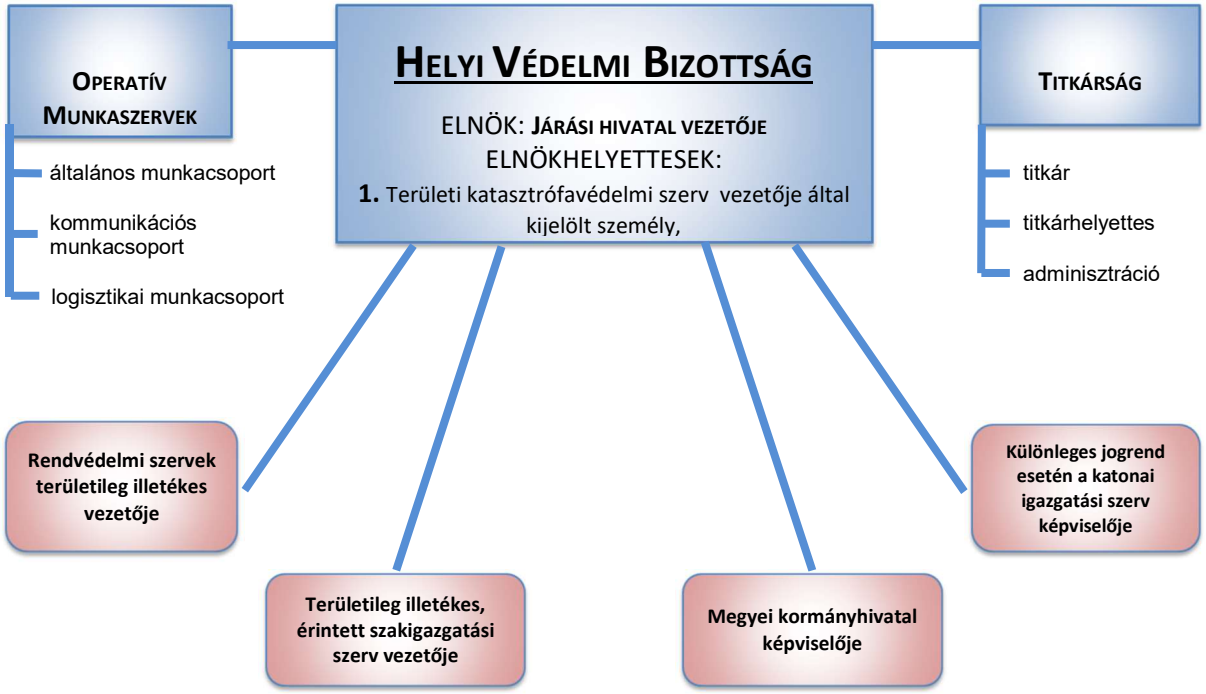

A VÉDELMI IGAZGATÁS RENDSZERE

A VÁRMEGYEI VÉDELMI BIZOTTSÁG SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A HELYI VÉDELMI BIZOTTSÁG SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERÉBEN RÉSZVEVŐK ELÉRHETSÉGEI

A Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság vízkár-elhárítási szervezeti felépítése, elérhetőségei

Védelemvezető	
Név	**Mészáros László igazgató**
Telefonszám	06 (1) 477-3500
E-mail cím	titkarsag@kdvvizig.hu
Székhely	1088 Budapest, Rákóczi út 41.
Védelemvezető-helyettes	
Név	**műszaki igazgatóhelyettes**
Telefonszám	06 (1) 477-3500
E-mail cím	titkarsag@kdvvizig.hu
Székhely	1088 Budapest, Rákóczi út 41.
Szakaszvédelem-vezető	
Név	**Kopasz Sándor**
Telefonszám	06-1-276-9944
E-mail cím	titkarsag@kdvvizig.hu
Székhely	1097 Budapest, Táblás u. 36-38. D épület
Szakaszvédelem-vezető helyettes	
Név	**ø**
Telefonszám	
E-mail cím	
Székhely	
Vízkár-elhárítási Ügyelet	
Telefonszám	06 (1) 477-3500
Fax	06 (1) 477-3519
Munkaidőn túli tel.	06 (30) 334-1909
Székhely	1088 Budapest, Rákóczi út 41.

Pest Vármegyei Védelmi Bizottság elérhetőségei

Vármegyei Védelmi Bizottság elnöke	
Név	**Dr. Tarnai Richárd kormánymegbízott**
Telefonszám	06 (1) 485-6900
E-mail cím	pest@pmkh.hu
Székhely	1052 Budapest, V. kerület Városház utca 7.
Vármegyei Védelmi Bizottság katasztrófavédelmi elnökhelyettese	
Név	**Branyiczky Márk tű. ezr., igazgató**
Telefonszám	06 (1) 469-4105
E-mail cím	pest.mki@katved.gov.hu
Székhely	PMKI - 1149 Budapest, Mogyoródi u. 43.
Vármegyei Védelmi Bizottság honvédelmi elnökhelyettese	
Név	HM Védelmi Hivatal főigazgatója vagy az általa megbízott személy
Telefonszám	-
E-mail cím	-
Székhely	-
Vármegyei Védelmi Bizottság titkára	
Név	**Lisztes István tű. alez.**
Telefonszám	06 (1) 233-6982; 06 (20) 245-2670
E-mail cím	pmvb@pmkh.hu
Székhely	1052 Budapest, Városház u. 7.
Vármegyei Védelmi Bizottság titkárhelyettese	
Név	**Vitár Zsolt alez.**
Telefonszám	06 (1) 233-6982, 06 (30) 444-3389
E-mail cím	pmvb@pmkh.hu
Székhely	1052 Budapest, Városház u. 7.
Vármegyei Védelmi Bizottság titkársága	
Telefonszám	06 (1) 233-6982
E-mail cím	pmvb@pmkh.hu
Székhely	1052 Budapest, Városház u. 7.

Váci Járási Hivatal Helyi Védelmi Bizottság elérhetősége

Elnök	
Név	Tót Zoltán tű. őrnagy
Telefonszám	(27) 200-500
E-mail cím	vac.jarasihivatal@pest.gov.hu
Székhely	2600 Vác, Március 15. tér 11.

Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság elérhetőségei

Igazgató	
Név	**Branyiczky Márk tűzoltó ezredes, igazgató**
Telefonszám	06 (1) 469-4105
E-mail cím	pest.mki@katved.gov.hu
Székhely	1149 Budapest, Mogyoródi u. 43.
Igazgatóhelyettes	
Név	**Pásztor József tűzoltó alezredes, igazgatóhelyettes**
Telefonszám	06 (1) 469-4105
E-mail cím	pest.mki@katved.gov.hu
Székhely	PMKI - 1149 Budapest, Mogyoródi u. 43.
Polgári Védelmi Főfelügyelő	
Név	**Horváth Nándor tűzoltó ezredes**
Telefonszám	+36-1/469-4105
E-mail cím	pest.pvko@katved.gov.hu
Székhely	1149 Budapest, Mogyoródi u. 43.
Megyei Főügyelet (24 órás)	
Telefonszám	105; 06 (1) 469-4275
E-mail cím	pest.muveletiranyitas@katved.gov.hu; pest.ugyelet@katved.gov.hu
Székhely	1149 Budapest, Mogyoródi u. 43.

Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Váci Katasztrófavédelmi Kirendeltség (KVK) elérhetősége

Kirendeltség vezetője	
Név	**Molnár Mihály tű. alezredes**
Telefonszám	(+36-27) 314-005
E-mail cím	vac.kk@katved.gov.hu
Székhely	2600 Vác, Szilassy Vince utca 6-10.
Polgári Védelmi Felügyelő	
Név	**Jakab Edit tű. százados**
Telefonszám	
E-mail cím	
Székhely	

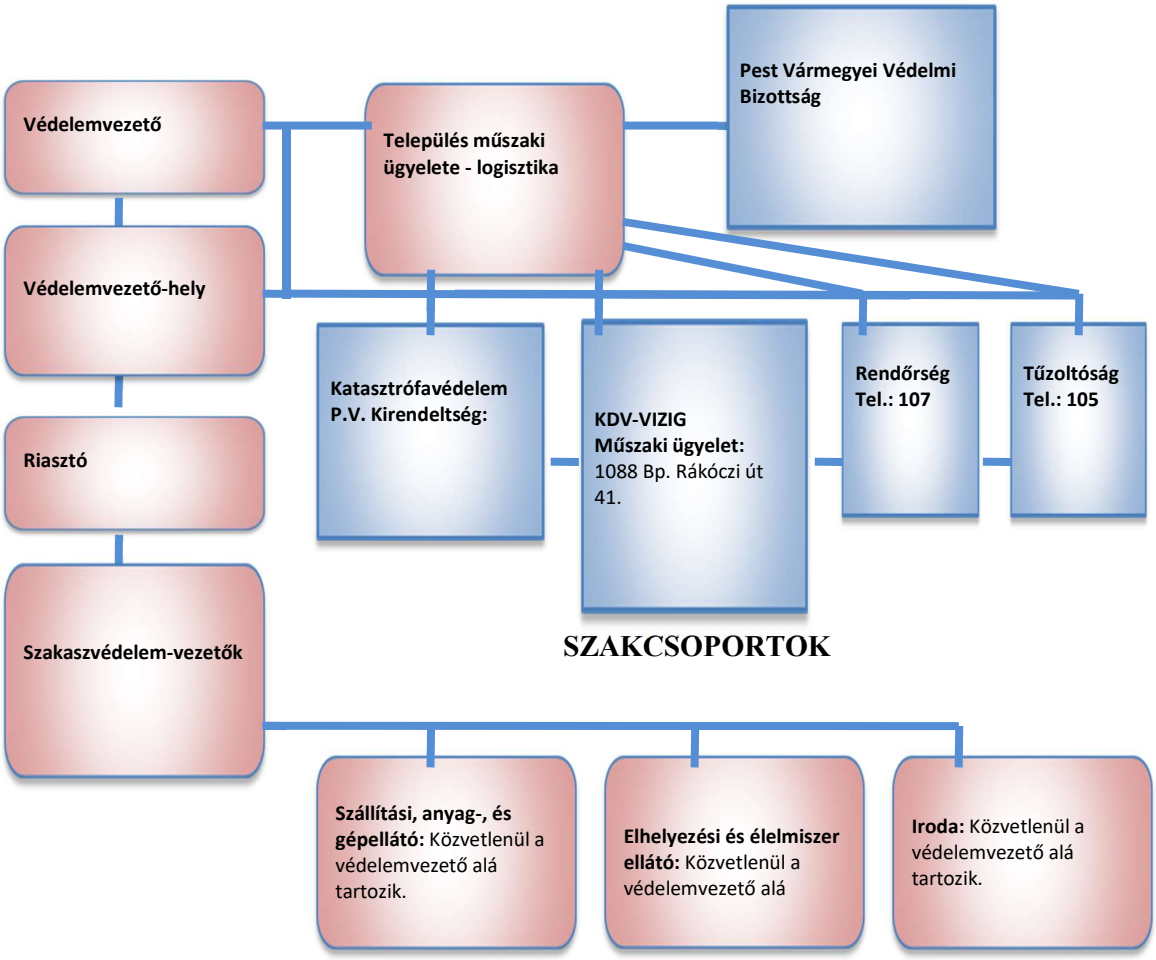
Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Váci Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság (HTP) elérhetősége

Tűzoltó Parancsnok	
Név	**Tót Zoltán tű. őrnagy**
Telefonszám	(+3627)314-005
E-mail cím	vac.ht@katved.gov.hu
Székhely	2600 Vác, Szilassy u- 6-10.
Katasztrófavédelmi megbízott	
Név	
Telefonszám	
E-mail cím	
Székhely	
Ügyelet	
Telefonszám	
E-mail cím	
Székhely	

A Pest Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatója által a településre kijelölt katasztrófavédelmi helyszíni műveletirányító

Helyszíni műveleti irányító 1.	
Név	**Nincs adat**
Telefonszám	
Helyszíni műveleti irányító 2.	
Név	**Nincs adat**
Telefonszám	

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Település Vízkár-elhárítási szervezeti felépítése - folyamatábra	**S-03 segédlet**

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Település Vízkár-elhárítási szervezeti felépítése	**S-03 segédlet**

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÉDELMI SZERVEZETBEN RÉSZTVEVŐK ÉS FELADATAIK

- javasolt felépítés -

A védekezés felelős vezetője a település polgármestere - mint védelemvezető - vagy akadályoztatása esetén az általa kijelölt személy (védelemvezető-helyettes), aki a védekezést személyesen vezeti.

A védelemvezetőt munkájában a védelemvezető-helyettes, a szakaszvédelem-vezető és a szakcsoportok segítik. Minden a védekezési feladatok végrehajtását érintő intézkedés a védelemvezetőtől indul ki, illetve az információk, adatok hozzá érkeznek. A védelemvezető a védekezés operatív irányítója, a döntések utasítások, tájékoztatások kiadója, a feladatok végrehajtásának számon kérője. A védelemvezető értékeli a beérkezett információkat és meghatározza a védekezés módját.

Kapcsolódó segédlet: „S-06 ELLENŐRZŐ LISTA A VÉDELEMVEZETŐ RÉSZÉRE”

Kitöltendő tábla beosztott személyekre:

Beosztás	
Neve	
Munkahelye	
Munkahelyének címe	
Munkahelyének telefonszáma	
Lakcíme	
Lakástelefonja	
Mobil telefonszáma	
E-mail címe	

1. VÉDELEMVEZETŐ, VÉDELEMVEZETŐ-HELYETTES

I. fokú készültségnél	Telefonon, vagy személyesen riasztja a helyettesét, illetve a szakcsoportok vezetőit. Gondoskodik a 12 órás nappali őrszolgálat megszervezéséről
II. fokú készültségnél	Megszervezi a 24 órás éjjel-nappali figyelőszolgálatot.
III. fokú készültségnél	Intézkedik a beavatkozási szakaszokra meghatározott feladatok végrehajtására.

A védekezés műszaki feladatai: az árvizek, a belvizek és a vízhiány időszakában - a védőműveken vagy azok mentén - a védőművek védő- és működőképességének megőrzése.

A védekezés államigazgatási feladatai: a védekezéssel összefüggő rendvédelmi, szociális és egészségügyi hatósági, továbbá a műszaki feladatok ellátásához szükséges munkaerő, eszköz, anyag, felszerelés rendelkezésre állása, valamint a vizek kártételei által fenyegetett területeken az élet- és vagyonbiztonság érdekében végzendő megelőző és operatív feladatok

A védelemvezetőt akadályoztatása (pihenőidő töltése, betegség, távollét, stb.) esetén az általa kijelölt védelemvezető-helyettes helyettesíti.

2. SZAKASZVÉDELEM-VEZETŐ

Feladata:

- A védelemvezető által meghatározott védelmi szakaszon, vagy területen dolgozik. A védekezés helyi irányítója és felelős vezetője, aki a védekezés műszaki feladatait a védelmi szakaszhoz beosztott és kinevezett dolgozói bevonásával szervezi és vezényli.
- A védekezés alatt minden nap 06.00-ig jelentést ad a település műszaki ügyeletének a végzett munkáról, a felhasznált anyagokról, létszámról, gépekről, eseményekről.
- Irányítja és megszervezi az őrszemélyzet munkáját.
- Ha a vízvisszatartó depónia átszakadásának veszélye fenyeget, vagy ha az elöntések emberi életet, létesítményeket és javakat veszélyeztetnek, javaslatot tesz a védelemvezetőnek (polgármesternek) a veszélyeztetett területekről a kitelepítés elrendelésére.

3. MŰSZAKI ÜGYELET

Feladata:

- Az önkormányzati védelmi szervezetben résztvevőktől a napi jelentéshez szükséges adatok begyűjtése. A védelemvezető utasítására vezeti a védelmi naplót.
- A védekezéssel kapcsolatos tájékoztatók és helyzetjelentések összeállítása és továbbítása a VIZIG Vízkár-elhárítási Ügyeletének.
- Katasztrófa-riasztás jelzésének vétele, folyamatos továbbítása a védelemvezetőnek,
- Meteorológiai adatok vétele, nyilvántartása,
- Kapcsolattartás a védekezésben résztvevő szervezetekkel, sajtóval
- Feladata a lakosság tájékoztatása, szükség esetén riasztása, a polgári védelmi szervezet állományának riasztása, a riasztásra szolgáló technikai eszközök és berendezések működtetése, a hivatásos katasztrófavédelmi szervek, polgári védelmi szervezet, az irányító és együttműködő szervek, szervezetek közötti kommunikáció biztosítása, az informatikai és kommunikációs eszközök üzemeltetése, a vezetés infokommunikációs feltételeinek biztosítása, a katasztrófa-elhárítási feladatok során igénybe vett kormányzati célú hálózatok üzemeltetőjével való kapcsolattartás.

Műszaki ügyelet	
Címe	
Telefonszáma	
Fax	
Mobil telefonszáma	
E-mail címe	

4. Iroda szakcsoport

Feladatai:

- Célszerűségi szempontok szerint a jegyző látja el.
- A napi jelentések alapján nyilvántartja a védekezésben résztvevő dolgozókat. Ellenőrzi a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályok betartását. A védekezési

elszámolásokat begyűjti, ellenőrzi, és a kifizetésekről gondoskodik. Napi jelentést ad 18 óráig az ügyeletnek a védekezésben résztvevő irodai létszámról.

5. LOGISZTIKAI SZAKCSOPORT

Feladata:

- Gondoskodik a védekezéshez igényelt gépek, járművek, szivattyúk gépkezelők, szerelők biztosításáról.
- Megszervezi a gépek, berendezések zavartalan üzemelését és hibaelhárítását.
- Intézi a védekezéshez szükséges anyagok beszervezését és kiszállítását, nyilvántartja a felhasznált anyagokat, gépek üzemóráit. Minden nap jelentést ad 06.00-kor a település műszaki ügyeletének a felhasznált anyagokról, gépekről, igénybe vett létszám adatairól.
- Segíti a szakaszvédelem vezető munkáját, kapcsolatot tart az önkormányzati védelmi szervezetben résztvevőkkel és a Katasztrófavédelmi Kirendeltséggel.

6. ELHELYEZÉSI ÉS ÉLELMISZER ELLÁTÓ SZAKCSOPORT

Feladatai:

- Az összesített napi jelentések és az Irodai szakaszcsoport nyilvántartásai alapján megszervezi a védekezésben résztvevők ellátását, élelmezését, munka és védőruházattal való ellátását. Intézi és szervezi a kitelepített lakosok és az érkező idegen beavatkozó erők elhelyezését, ellátását.
- Naponta 18 óráig a műszaki ügyeletnek jelentést kell adnia az elhelyezettek és az ellátottak létszámáról, a felhasznált anyagokról.

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
A vízkárelhárításhoz igénybe vehető erőforrások adatai és beszerzési lehetőségei	**S-04 segédlet**

A VÍZKÁRELHÁRÍTÁSHOZ IGÉNYBE VEHETŐERŐFORRÁSOK ADATAI ÉS BESZERZÉSI LEHETŐSÉGEI

I. Anyagok (homok, homokzsák, mezőgazdasági fólia, stb.)

Anyag	Mennyiség	Beszerzési hely	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email	Megjegyzés

II. Eszközök(lapát, fáklya, stb.)

Eszköz	Beszerzési hely	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email	Megjegyzés

III. Gépek (szivattyú, áramfejlesztő, stb.)

Gép	Beszerzési hely	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email	Megjegyzés

IV. Földmunkagépek

Földmunkagép			Tulajdonos			
Megnevezése	KapaciTás (m^3/óra)	Szerelék	Neve	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email

V. Tehergépjárművek

Tehergépjármű			Tulajdonos			
Megnevezése	Platóméret (m*m)	Teherbírás (t)	Neve	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email

VI. Személyszállító gépjárművek

Személyszállító gépjármű			Tulajdonos			
Megnevezése	Szállítható személyek száma (fő)	Terepjáró igen/nem	Neve	Címe	Tel/Fax/Mobil	Email

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
A védelmi napló vezetésének általános szabályai	**S-05 segédlet**

A VÉDELMI NAPLÓ VEZETÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A védelmi napló a helyi védekezési tevékenységről készült egyetlen olyan okmány, amely az ellenőrzés, a műszaki-gazdasági elszámolás alapja, ezért feltétlen gondos vezetést kíván.

1. Védelmi napló vezetését a védekezési fokozat elrendelése után azonnal meg kell kezdeni, majd folyamatosan kell vezetni, a megtett intézkedéseket azonnal be kell jegyezni.
2. A naplóbejegyzéseket időrendi sorrendben, a dátum és az idő percnyi pontosságú megjelölésével, a bejegyző aláírásával kell megtenni.
3. Bejelentés esetén rögzíteni kell:
   - a bejelentés időpontját
   - a bejelentő nevét, telefonszámát és későbbi elérési lehetőségét
   - a bejelentés pontos tartalmát
   - a szóban forgó esemény, jelenség helyét
   - és ha van a veszélyeztetett javakat
4. Intézkedés esetén rögzíteni kell:
   - az intézkedés időpontját
   - a hívott személy nevét, telefonszámát és későbbi elérésének lehetőségét
   - a lefolytatott beszélgetés tartalmát
   - a kapott vagy adott utasításokat
5. Többek közt naponta bejegyzendő:
   - az elvégzett védekezési munka,
   - a felhasznált anyagok, igénybe vett eszközök mennyisége,
   - a védekezésben résztvevők létszáma,
   - alkalmazott technika,
   - keletkezett károk,
   - az ügyelet átadás-átvétele,
   - a társszervektől kapott, illetve a részükre adott tájékoztatások, intézkedések.
4. A védelmi naplóba csak a védelemvezető és az ügyeleti szolgálat tagjai tehetnek bejegyzést.
5. A védelmi naplót a ügyeleti szolgálat irodájában kell tartani úgy, hogy a védekezés ideje alatt betekintés és bejegyzés céljából bármikor hozzáférhető legyen.
6. A vízkárelhárítás eseményeiről, helyszíneiről célszerű fénykép dokumentációt készíteni a fénykép készítése időpontjának feltüntetésével.
7. Legyen összhangban a vis maior bejelentésekhez kapcsolódó irat dokumentációval.
8. A védelmi naplót számozott oldalakkal folyamatosan kell vezetni, lehetőleg minél gyakrabban digitalizálni szkenneléssel.
9. A naplóba időrendi sorrend szerint be kell ragasztani:
   - faxküldeményeket,
   - E-mail küldeményeket

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Ellenőrző lista a védelemvezető részére	**S-06 segédlet**

ELLENŐRZŐ LISTA A VÉDELEMVEZETŐ RÉSZÉRE

A védelemvezető feladatai a védekezésre való felkészülés időszakában	✓
Figyelemmel kíséri a várható rendkívüli meteorológiai helyzetre kiadott riasztásokat, valamint a VIZIG által készített hidrometeorológiai tájékoztatókat.	
A vízvisszatartó depóniák és beavatkozási helyek kaszálása a jelenségek megfigyelhetősége és a beavatkozások végrehajthatósága érdekében	
A beavatkozási helyeket, depóniákat megközelítő utak járhatóságának felülvizsgálata	
Műtárgyak felülvizsgálata	
Védelmi eszközök, anyagok, gépek felülvizsgálata	
A kommunikáció módjának megszervezése	
A védelmi szervezet értesítése, felkészülés az esetleges védekezésre	
Vízkár-elhárítási terv, annak éves felülvizsgálatainak és más felkészülési tervek áttekintése	

A védelemvezető feladata a védekezési időszakban	✓
Tájékozódik az előre jelzett tetőző vízszintekről, a várható vízkár eseményekről, és a várható elöntésekről (VIZIG Vízkár-elhárítási Ügyelete, Katasztrófavédelmi Igazgatóság).	
Elrendeli a védekezési készültséget, értesítést külda releváns intézményeknek, valamint tájékoztatja a lakosságot	
A készültség elrendelését követően azonnal intézkedik a védelmi napló vezetéséről	
Gondoskodik a védekezéshez szükséges munkaerő mozgósításáról, beosztás készítéséről. Az település vízkár-elhárítási szervezetét mozgósítja.	
Gondoskodik a védekezésben résztvevők foglalkoztatásáról, munkájának irányításáról. A munka megkezdése előtt gondoskodik a védekezésben résztvevők tűz-, munka- és balesetvédelmi oktatása megtartásáról, és dokumentálja azt	
Kapcsolatfelvétel környező szomszédos Önkormányzatokkal, szerződött partnerekkel	
Kommunikációs csatornák üzembe helyezése, ellenőrzése	
Helyi vízállás észlelés megszervezése, esetleg ideiglenes mércék kihelyezése	
Felvonulási területek kijelölése és biztosítása	
A védelmi helyzet, az előrejelzés alapján módosítja a védekezési készültség fokozatát	
Azonnali beavatkozást igénylő problémák elhárításáról intézkedés, például: o töltéskoronák és megközelítő utak kátyúzása, utak és rakodóterek hómentesítése o műtárgyak elzárószerkezeteinek hó- és jégmentesítése, működtetéshez szükséges eszközök kiszállítása (pl. lakatkulcsok) o eltömődött, feliszapolódott mederszakaszok soron kívüli tisztítása o töltések és műtárgyak környezetének kaszálása szükség szerint jelenségek megfigyelése érdekében	
Gondoskodik a lakosság folyamatos tájékoztatásáról	

Gondoskodik a védekezés irányító- és őrszemélyzetének megkülönböztető jellel (karszalag, jelvény, kitűző), a járművek, és a földmunkagépek „VÍZKÁRELHÁRÍTÁS” feliratú táblával való ellátásáról	
Gondoskodik a védekezéshez szükséges anyag, eszköz, felszerelés és gép szükség szerinti utánpótlásáról	
Gondoskodik a védekezési költségek elszámolásához szükséges adatok, elsősorban a védekezésnél dolgozók munkájának, a védekezéshez igénybe vett gépek, felszerelések és anyagok felhasználásának folyamatos nyilvántartásáról	
Gondoskodik a vizek lehetséges legkisebb kártétellel történő levezetéséhez szükséges műszaki intézkedés elrendeléséről, végrehajtásáról és ellenőrzéséről	
Gondoskodik a mentesített területre betört vizek elszigeteléséről, a víznek a mederbe történő visszavezetéséről és az ezzel összefüggő munkák elvégzéséről	
Gondoskodik a védőművek állapotának állandó megfigyeléséről, káros jelenségek esetén a szükséges beavatkozások megtételéről, a műtárgyak jegesedésének megakadályozásáról	
Az elrendelt védekezési fokozatban reggel 07.00 óráig napi jelentést készít és küld a VIZIG Vízkár-elhárítási Ügyeletének	
Fényképfelvételekkel (lehetőség szerint az időpont rögzítésével) dokumentálja az esetleges károkat és a védekezési mozzanatokat a beavatkozások helyszínein	
A védekezéshez a védelemvezető részére nyújtott segítség igénylése a VIZIG-től (szakértője műszaki szakirányítást végez)	
Tartós védekezés esetén gondoskodik legalább tíz naponkénti költségbecslés elkészítéséről és a védekezési költségfedezetének igényléséről	
Szükség esetén kezdeményezheti a polgári védelmi szervezet mozgósítását	
A vízkárelhárítás feladatait a szomszédos önkormányzatokkal, a VIZIG-el és a Katasztrófavédelmi Kirendeltséggel rendszeres kapcsolatot tartva kell ellátnia	
A vízállások leolvastatása, feljegyzése a meglévő vagy ideiglenes vízmércéken, és ezen adatok igény szerinti továbbítása	
Ha az elvezetendő vízmennyiség meghaladja a levezető csatornahálózat vízelvezető (emésztő) képességét, a vízelvezetés sorrendiségének megállapítása a mentesítendő területek figyelembevételével	
A védekezés befejezésekor a védekezési készültséget megszünteti, a védekezés alatt keletkezett dokumentumokat összegyűjti	

A védelemvezető feladata a védekezés megszüntetését követő időszakban	✓
Ha kitelepítés történt a védekezés során, megszervezi a visszatelepítést	
Gondoskodik az ideiglenes védművek elbontásáról	
Gondoskodik a védekezés után elbontott, és hulladékká váló anyagok besorolás szerinti ártalmatlanításáról. Ennek megítéléséhez - szükség szerint - igénybe veszi a Környezetvédelmi Természetvédelmi Felügyelőség és az ÁNTSZ segítségét	
Szükség szerint megszervezi a kármentesítést	
Intézkedik a védelmi költségek elszámolásáról	
Gondoskodik a védvonalak eredeti állapot szerinti helyreállításáról	
Intézkedik a beavatkozási helyek, tetőző vízszintek, elöntési határvonalak rögzítéséről (geodézia, fényképfelvétel), valamint dokumentálásáról	
Intézkedik a védekezésnél használt eszközök, gépek karbantartásáról	
Intézkedik az elhasználódott védelmi anyagoknak az előírt mennyiségre kiegészítéséről	
A települési védelmi szervezettel kiértékeli a védekezést, a tapasztalatokat összefoglaló jelentésben összegzi és megküldi a felülvizsgálatra jogosult szerv részére	
Gondoskodik a vízkár-elhárítási terv aktualizálásáról (fényképfelvételek, védekezési tapasztalatok, stb.).	
Összefoglaló jelentés készítése képviselőtestület felé készültség lezárása után 15 napon belül	
Összefoglaló jelentés elfogadtatása képviselőtestülettel és megküldése a VIZIG részére készültség lezárása után 30 napon belül	
Összefoglaló jelentés csatolása a védelmi tervcsomaghoz, védekezés dokumentumainak archiválása	

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Vízrajzi adatszolgáltatók elérhetőségei	**S-07 segédlet**

VÍZRAJZI ADATSZOLGÁLTATÓK ELÉRHETŐSÉGE (2024. december)

Szervezet	**Rendelkezésre álló adatok**	**Adatok elérhetősége**
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	Operatív vízállások és csapadékok (távmért, illetve észlelt adatok) Vízmérce alapinformációk	www.kdvvizig.hu
	Hidrometeorológiai összefoglaló tájékoztató és előrejelzés	http://www.kdvvizig.hu/index.php/vizrajz/havi-hidromet-tajekoztato
Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ)	Az OMSZ rövid- és középtávú előrejelzései, veszélyességi szintek nyomon követése	http://www.met.hu/idojaras/veszelyjelzes/riasztas/
	Meteorológiai információk országos szinten	http://www.met.hu/idojaras/
Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF)	Operatív vízállások országos szinten, elrendelt készültségi fokozatok nyomos követése, vízmérce alapinformációk	www.vizugy.hu
Országos Vízjelző Szolgálat (OVSZ)	Országos folyók, tavak vízgyűjtőjének meteorológiai előrejelzései és hidrológiai előrejelzései grafikus és	www.hydroinfo.hu

	táblázatos formában	
Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	Rendkívüli események	http://www.katasztrofavedelem.hu/

SZAKMAI TANÁCSADÓK NÉVJEGYZÉKE

Szakmai tanácsadó 1.	
Név	
Telefonszám	
Mobiltelefon szám	
E-mail cím	
Székhely	
Szakmai tanácsadó 2.	
Név	
Telefonszám	
Mobiltelefon szám	
E-mail cím	
Székhely	
Szakmai tanácsadó 3.	
Név	
Telefonszám	
Mobiltelefon szám	
E-mail cím	
Székhely	

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Infrastruktúra-üzemeltetők elérhetőségei	**S-09 segédlet**

INFRASTRUKTÚRAÜZEMELTETŐK ELÉRHETŐSÉGEI

1. Közmű üzemeltetők

Szakág	
Tevékenység	
Szolgáltató neve	
Szolgáltató rövid neve	
Központi címe	
Központi telefonszáma	
Fax száma	
E-mail címe	
Illetékes üzemmérnökség	
Üzemmérnökségek címe	
Üzemmérnökségek telefonszáma	
Üzemmérnökségek e-mail címe	
Honlap	

2. Hulladékkezelők

Szakág	
Tevékenység	
Szolgáltató neve	
Szolgáltató rövid neve	
Központi címe	
Központi telefonszáma	
Fax száma	
E-mail címe	

3. Közlekedési infrastruktúra

Szakág	
Tevékenység	
Szolgáltató neve	
Szolgáltató rövid neve	
Központi címe	
Központi telefonszáma	
Fax száma	
E-mail címe	

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
A vízkárelhárítással összefüggő jogszabályok jegyzéke	**S-10 segédlet**

A VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

ÉRVÉNYES: 2024. december

Tartalomjegyzék

1 Kiemelt jogszabályi vonatkozások 70
2 A vízkárelhárításra vonatkozó főbb joganyagok 71
3 Védekezés költségeinek elszámolásával, megtérítésével kapcsolatos joganyagok: ... 73
4 Kártérítésre, kártalanításra vonatkozó joganyagok és szabályok 74
4.1 Kártalanítás 74
4.2 Kárenyhítés 75
4.3 Helyreállítás 75
5 Egyéb, nem részletezett jogszabályok listája 75

Kiemelt jogszabályi vonatkozások

A 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól joganyag 9. § alapján a Vízügyi Igazgatási szerv (VIZIG) a Vgtv. 16. § (4) bekezdés *d)* pontja szerinti szakmai irányítási feladatkörében hagyja jóvá a települési vízkár-elhárítási terveket.

A védekezés műszaki feladatainak helyi irányítását a helyi önkormányzati tulajdonban lévő védőműveken ellátja (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 6. §. (1) b) pont*):

- az I., II. és III. védekezési készültség tartama alatt a polgármester vagy a polgármester által kijelölt és a VIZIG igazgató által jóváhagyott védelemvezető,
- a rendkívüli védekezési készültség tartama alatt, ha veszélyhelyzet kihirdetésére nem kerül sor, a polgármester vagy a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által kijelölt személy,
- a veszélyhelyzet időtartama alatt a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter által kijelölt személy.

Az I., II. és III. fokozatú védekezési készültséget a védekezésre kötelezett szervezet vezetője rendeli el, módosítja és szünteti meg. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 13. § (1))*

A rendkívüli védekezési készültség elrendeléséről és megszüntetéséről a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter dönt. A katasztrófavédelemről szóló törvényben meghatározott veszélyhelyzeti feltételek fennállása esetén a polgármester a védelmi bizottság útján javaslatot tesz a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszternek a veszélyhelyzet kihirdetésének kezdeményezésére. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 4. §.)*

A védekezési készültségi fokozatokban, a műszaki irányítás feladatainak ellátása során a polgármester vagy az általa kijelölt védelemvezető a Helyi Védelmi Bizottság elnöke útján közvetlenül a Megyei Védelmi Bizottság vezetőjének van alárendelve. Rendkívüli védekezési készültség időszakában, ha veszélyhelyzet kihirdetésére nem kerül sor, a polgármester vagy az általa kijelölt védelemvezető a Törzs útján a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszternek van alárendelve. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 16. §.)*

Az önkormányzatnak a védekezés szakmai irányítását készültség elrendelésekor meg kell kérni az VIZIG-től. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 16. § (4) d) pontja szerint a vízügyi igazgatási szervnek vízkárelhárítással összefüggő feladata a helyi önkormányzatok vízkár-elhárítási tevékenységének szakmai irányítása. Az Igazgatóság (VIZIG) ellátja a vizek kártételei elleni védelemmel, a vízkárelhárítással (árvíz- és belvízvédekezéssel, vízhiány kárelhárítással, valamint a vízminőségi kárelhárítással) összefüggő – külön jogszabályban meghatározott – feladatokat, ebben a körben irányítja a helyi önkormányzatok, valamint a vízitársulatok vízkárelhárítási tevékenységét, ebben a jogkörében eljárva – elrendelt védekezési készültség esetén – a vízkárelhárítási szakmai feladatok tekintetében utasítási jogkörrel rendelkezik. *(223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 7.§ (1) ad))*

A védekezési készültségi fokozatok elrendeléséről, módosításáról és megszüntetéséről a Polgármester a működési terület szerinti VIZIG ügyeletét, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervét és a lakosságot haladéktalanul tájékoztatni köteles. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 14. §. b) pont*)

Védekezési tevékenységükről a készültség ideje alatt naponta köteles a Polgármester az illetékes VIZIG műszaki ügyeletére tájékoztatást adni. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 18.§.).* Lehetőség szerint ezt reggel 7:00 óráig meg kell tenni az megelőző 24 órára.

A rendkívüli eseményekről haladéktalanul, az (1) bekezdésben meghatározottak szerint kell jelentést tenni, illetőleg tájékoztatást adni. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 18.§.)*

Ha az árvízvédelmi védvonal átszakadásának veszélye fenyeget, vagy ha az elöntések emberi életet, létesítményeket és javakat veszélyeztetnek, a veszélyeztetett területekről a kitelepítés elrendelésére a Polgármester jogosult. Az ezzel kapcsolatban meghozott döntésről a polgármester soron kívül tájékoztatja a hivatásos katasztrófavédelmi szervet. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 19.§.*).

A készültség megszüntetését követő 15 napon belül a védelemvezető (Polgármester) a felülvizsgálatra jogosult szerv részére a védekezésről összefoglaló jelentést köteles készíteni és jóváhagyásra előterjeszteni. (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 20.§.*)

A védelemvezető (Polgármester) a készültség megszüntetése után haladéktalanul gondoskodik (*232/1996 (XII.26.) Korm. rendelet 20.§.*):

- a védekezéshez használt anyagok, eszközök és felszerelések összegyűjtéséről, kijavításáról és raktározásáról, az elhasználtaknak az előírt mennyiségre való kiegészítéséről;
- a védekezésben részt vett dolgozók járandóságainak elszámolásáról;
- más szervektől, valamint az állampolgároktól igénybe vett szolgáltatások, anyagok, eszközök és felszerelések elszámolásáról, illetőleg a meglevők visszaadásáról;
- a megrongálódott védőművek helyreállításáról.

A vízkárelhárításra vonatkozó főbb joganyagok

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.)

Tartalmazza a vizekkel és vízi létesítményekkel összefüggő állami és települési önkormányzati feladatokat. Külön rendelkezik a vizek kártételei elleni védelem és védekezés pontos teendőiről, tételesen meghatározva a polgármester (főpolgármester) az árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos államigazgatási feladatait és hatáskörét.

2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

A törvény meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Árvízvédelmi szempontból a törvény 24.§-a lényeges, mely kimondja, hogy nagyvízi meder övezete területén beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

2009. évi CXLIV. törvény a vizitársulatokról

A törvény szabályozza a vízitársulatok alapítását, szervezetére, működését, tevékenységi körét, szakmai feladatait, a társulat és tagjai jogait, kötelezettségeit, felelősségét, a társulat gazdálkodását, szervezeti változásainak formáit, továbbá törvényességi felügyeletét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

A törvény szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok – többek között – különösen: a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról

A törvény szabályozza az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló vagyon (a továbbiakban: nemzeti vagyon) megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit, az állam és a helyi önkormányzatok kizárólagos tulajdonának körét, a nemzeti vagyon feletti rendelkezési jog alapvető korlátait és feltételeit, valamint az állam és a helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységeit.
A törvény mellékletében szerepel az állam kizárólagos tulajdonában lévő folyók, patakok, mellékágak és azok medre, valamint vizilétesítmények listája.

A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) Korm. rendelet (Hkr.)

A rendelet a vízügyi igazgatási szervek, valamint a helyi önkormányzatok jegyzőinek vízgazdálkodási hatósági hatásköréről és a hatósági jogkör gyakorlásának rendjét határozza meg.

A vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII.26.) Korm. rendelet (Vhr.)

A rendelet meghatározza a védekezés országos irányítását, a védekezés műszaki feladatinak helyi irányítását, a védelmi bizottság feladatait.
A rendelet a meghatározott fokozatú védekezési készültség elrendeléséről, megszűnéséről, módosításáról, illetve az ehhez szükséges tájékoztatási kötelezettség teljesítéséről is rendelkezik, tartalmazza a védelemvezető feladatait, a védekezés megszüntetését követő intézkedésekkel kapcsolatos rendelkezéseket.

A **147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet** a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokat tartalmazza.

223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

A jogszabály meghatározza az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF), területi vízügyi igazgatóságok, valamint a vízügyi igazgatási és hatósági szervek szervezeti felépítését, igazgatási feladatait, a hatósági és szakhatósági eljárásokra vonatkozó szabályokat, valamint az illetékességi területeit.

83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló joganyag tartalmazza a parti sávra, a folyók nagyvízi medrének használatára és hasznosításra vonatkozó szabályozásokat, területhasználati korlátozásokat, beépítési kritériumokat. A rendelet tartalmazza a fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett, valamint a vízjárta területekre vonatkozó szabályokat, továbbá a folyók nagyvízi medrére vonatkozó kezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó előírásokat.
Az árvíz- és a belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet

A rendeletben az ár és belvízvédelmi feladatok konkrét meghatározása szerepel. A felkészülés részeként a védelmi tervek fajtáinak meghatározása, tartalma, elhelyezése is szabályozásra került.
A rendelet melléklete tartalmazza az állami tulajdonú árvízvédelmi vonalak védelmi szakaszainak, belvízrendszereknek és védelmi szakaszoknak a felsorolását.

** 18/2003. (XII. 9.) KvVM–BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról**

A rendelet a településeket ár- és belvíz veszélyeztetettség szerint három csoportba sorolja be.

** A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet**

A rendelet részletesen szabályozza a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló munkák, művek és létesítmények műszaki tervezésére, rendeltetésszerű és biztonságos kialakítására, használatára, fenntartására és üzemeltetésére, vonatkozó előírásokat.

** 74/2014 (XII.23) BM rendelet a folyók mértékadó árvízszintjeiről**

A jogszabály megállapítja a folyók, azokba torkolló vízfolyások, csatornák árvízvédelmi műveinek, keresztező műtárgyainál, nyílt ártéren vagy hullámtéren lévő - létesítmény tervezésekor, méretezésekor, megvalósítása során figyelembe veendő mértékadó árvízszinteket.

** 1979/2013. (XII. 3.) Korm. határozat** a vízkárelhárítás és az öntözés hatékonyságának növelését biztosító intézkedésekről. Ez a jogszabály írja elő többek között az árvíz által veszélyeztetett nyílt ártéri települések tekintetében a települési vízkárelhárítási tervek elkészítése, illetve felülvizsgálata az állami védekezésért felelős vízügyi igazgatási szerv feladata legyen. Határidőt a települési vízkárelhárítási tervek tekintetében: 2014. április 30-ra tűzi ki. A jogszabály rendelkezi a nagyvízi mederkezelési tervek elkészítésére vonatkozóan is, melyeknek elkészítési határidejét 2014. december 31-re teszi.

Védekezés költségeinek elszámolásával, megtérítésével kapcsolatos joganyagok:

** A vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet**

A támogatás igénylésének feltétele, hogy az önkormányzat a váratlan esemény bekövetkezésétől vagy - védekezési kiadások esetén - a védekezés megkezdésétől számított 7 napon belül a rendeletben meghatározott adatlapon a szükséges bejelentést megtegye (http://ebr42.otm.gov.hu/palyazat/), tekintettel arra, hogy a jelentésre nyitva álló határidő elmulasztása jogvesztő.
A jogszabály komplex módon szabályozza a támogatási igény benyújtását és a támogatás elszámolását, melyhez a szükséges nyomtatványok a rendelet mellékletét képezik.

** A víz- és környezeti károk elleni védekezésnél foglalkoztatottak járandóságáról szóló 6/1989. (V. 13.) KVM rendelet**

A jogszabály, többek között - a helyi vízkár-elhárítási, vízminőségi – és más környezeti kárelhárítási tevékenység irányítására és ellátására beosztott dolgozókra terjed ki, szabályozza a védekezési munka, díjazását, a biztonsági pótlékot, a készenlét díjazását, a napi pihenőidőt, a kiküldetési költségeket, a védekező dolgozók ellátását.

Kártérítésre, kártalanításra vonatkozó joganyagok és szabályok

Kártalanítás

Az árvízi védekezés kapcsán keletkezett károk kártalanítási felelősségét a Polgári Törvénykönyv (Ptk.), a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, és a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996.(XII. 26.) Korm. rendelet előírásai szabályozzák. A kártalanítási kötelezettség megállapítása szempontjából elsősorban azt kell vizsgálni, hogy terhel-e valakit, illetve kit terhel a bekövetkezett kárral kapcsolatban felelősség.

E témakör vonatkozásában szükséges előrebocsátani, hogy az árvíz kapcsán keletkezett károk kompenzációja vonatkozásban ***a jogi szempontból helyes szóhasználat a kártalanítás.***
(Kártérítés abban az esetben jár, ha valaki szándékosan vagy gondatlanul kárt okoz másnak. Ptk. 339. § (1) bekezdés „Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható."
Kártalanítás abban az esetben merül fel, ha az okozott kár nem jogellenes, hanem jogszerű tevékenység folytán következett be, pl. Ptk. 108. § (1) bekezdés: „Az ingatlan tulajdonosa tűrni köteles, hogy az erre külön jogszabályban feljogosított szervek - a szakfeladataik ellátásához szükséges mértékben - az ingatlant időlegesen használják, arra használati jogot szerezzenek, vagy a tulajdonjogát egyébként korlátozzák. Ebben az esetben az ingatlan tulajdonosát az akadályoztatás (korlátozás) mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg.")

A kártalanítási felelősség vonatkozásában elsődleges szempont, hogy kit terhel a védekezési felelősség. (E tekintetben tehát irreleváns, hogy a vízfolyás tulajdonosa az állam vagy az önkormányzat.)

Védelmi beavatkozások, amelyeknek kártalanítási következményekkel járhatnak:

a) ***szükségtározó nyitása*** -erre a célra kijelölt-(pl.:Lajta)
 kártalanításért felelős: az állam

b) ***állami védmű nyitása*** (pl.: árvízvédelmi töltés szabályozott megnyitása)
 kártalanításért felelős: állam

Kártalanítás fizetése vonatkozásában javasolt eljárási rend: 4/2005. (II. 22.) KvVM-FVM együttes rendelet a Vásárhelyi-terv I. ütemében megvalósuló Cigánd-Tiszakarádi és Tiszaroffi árvízi tározók területével érintett földrészletek jegyzékéről, valamint az egyszeri térítés, az igénybevétel és a kártalanítás részletes szabályairól

c) önkormányzati védmű nyitása
 kártalanításért felelős: önkormányzat
Kártalanítás fizetése vonatkozásában az eljárási rend kialakítása az önkormányzat kompetenciájába tartozik.

d) depónia nyitása
- **a depónia szerepel** az önkormányzat által készített védekezési tervben (*a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdés b) pont)*
 kártalanításért felelős: önkormányzat
- **a depónia nem szerepel** az önkormányzat által készített védekezési tervben

 kártalanításért felelős: védekezésért felelős

Függetlenül tehát a depónia tulajdonosának személyétől a kártalanítási felelősség a védekezésért felelős személyéhez igazodik. Ennek megfelelően a védekezés az állami, önkormányzati, illetve az ingatlanok tulajdonosainak felelősségi körébe tartozhat.
A Kormány részéről külön döntés szükséges abban a vonatkozásban, hogy az önkormányzati felelősségi körbe tartozó kártalanítások vonatkozásában vállal-e, ha igen milyen szerepet.

e) védmű/depónia meghágás, vagy tönkremenetel

Beavatkozás nem történt, a kár vis maior eredménye, kártalanítás nem jár, ugyanakkor a Kormány dönthet a kárenyhítésről mind a belterületi, mind a mezőgazdaságot, infrastruktúrát ért károk tekintetében) (Lásd következő fejezet).
(A Ptk. rendelkezéseinek megfelelően a tevékenységi körön kívül álló elháríthatatlan ok következtében bekövetkezett kár vonatkozásában a tevékenységet végzőt nem terheli a kár megtérítése vonatkozásában kötelezettség ld. Ptk. 345. § 467. § 500-502. §.)

Kárenyhítés

a) Önkormányzati védekezési kiadások, illetve önkormányzati tulajdonú ingatlanokban bekövetkezett károk kárenyhítése

b) Magántulajdonban lévő ingatlanokban és ingókban bekövetkezett károk kárenyhítése
Kormányzati döntés szükséges az esetleges kárenyhítésről. Amennyiben ez a döntés megszületik, szükséges érintett körnek (ld. lakóingatlan), a támogatás feltételeinek, a nem támogatható körnek, a kárbejelentés módjának, a kárfelmérés metodikájának, valamint a finanszírozás alapelveinek meghatározása.

Helyreállítás

A védművek, depóniák helyreállításának felelőssége a védmű/depónia, tulajdonosának személyéhez igazodik. A helyreállítás ebben az esetben az árvíz levonulását megelőző állapot helyreállítását jelenti, fejlesztésre nincs lehetőség.
(A vízfolyások medrének helyreállítási felelőssége vonatkozásában szintén a tulajdonos személye az irányadó.)

a) állami tulajdonú védmű/depónia
helyreállításért felelős: állam
b) *önkormányzati tulajdonú védmű/depónia*
helyreállításért felelős: önkormányzat

Kormány döntés szükséges abban a vonatkozásban, hogy az önkormányzati védművek, depóniák helyreállítását az állam átvállalja-e az önkormányzattól, segítséget nyújt e.

Egyéb, nem részletezett jogszabályok listája

- 1991. évi XXXIII. tv egyes állami vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról

- A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény
- A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
- 2011. évi CCIX. törvény A közműves ivóvízellátó és szennyvízelvezető rendszer igénybevétele során figyelembe kell venni a víziközmű-szolgáltatásról szóló előírásait.
- 2012. CLXXXV. tv. a hulladékról
- Az életvédelmi létesítmények egységes nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 37/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet
- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet A vízbázisok, a távlati vízbázisok az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről
- 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet a vizek és a közcélú vízilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról
- 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről.
- 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet A felszín alatti vizek védelméről
- 220/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
- 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet A környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről
- 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- 90/2007 (IV.26) Korm. rendelet a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló joganyag
- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról
- 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
- 10/2010. (VIII. 18.) VM rendelet A felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásainak szabályairól
- A katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet
- A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet
- 2/1999 (KHV Ért.15.) KHVM-KÖM eü utasítást a vízminőségi kárelhárítással összefüggő területi tervekről szóló joganyag

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
A vízkárelhárítással összefüggő fogalom-meghatározások	**S-11 segédlet**

A VÍZKÁR-ELHÁRÍTÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ FOGALOM-MEGHATÁROZÁSOK

1. **ártéri öblözet:** a folyó mentett árterének természetes vagy mesterséges elhatárolásokkal elkülönülő része, amelyet a folyó adott pontján kialakuló nagyvizek – védművek nélkül vagy azok védképességének megszűnte esetén – elönthetnek *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

2. **árhullám:** A folyó, vízfolyás meghatározott állapota, vízjárási helyzete, amelynél a vízhozam és a vízállás jelentékenyen megnövekszik. A gyakorlat a középvízi meder partélét meghaladó, az abból kilépő vizeket nevezi árvíznek (nagyvíznek). Az árhullám természetes vízfolyások meghatározott keresztszelvényében a vízállások (vízhozamok) völgyelést követő emelkedésének, tetőzésének, ez utáni újabb völgyeléséig tartó süllyedésének együttese.

3. **árvíz:** A folyó vagy vízfolyás középvízi medrének partélét meghaladó, ill. középvízi medréből kilépő víz.

4. **árvízi előrejelzés:** Az árvíz lényeges eseményei - tetőző vízállásai és vízhozamai - bekövetkezésének várható mértékére, helyére és időpontjára vonatkozó meghatározás.

5. **árvízi előrejelzés időelőnye:** Az árvízi előrejelzés kiadása és az esemény bekövetkezés közötti időtartam. Lehetnek rövid-, közép- és hosszú távú előrejelzések.

6. **árvízi jelenség:** A folyók áradási következményeinek megjelenési formája. Árvízi jelenség gyűjtőfogalom, lehet az emelkedő vízállás, a megnőtt vízsebesség, az elöntött hullámtér, a gáttest szivárgása, csurgása, fakadó, szivárgó vizek, buzgárok képződése, gátszakadás, lakott területek elöntése stb.

7. **árvízmentesítés:** a mederből kilépő vizek, árvizek kártételei elleni megelőző tevékenység, amely az elönthető területet (árteret) árvízvédelmi művek (töltések, falak, árvízcsúcscsökkentő tározók, árapasztó csatornák) létesítésével mentesíti (mentesített ártér) a rendszeres elöntéstől *(1995. évi LVII. törvény)*

8. **árvízvédelmi fal:** földtöltés építésére elegendő hely hiányában az árvízvédelmi földtöltés helyettesítésére, vagy annak magasítására alkalmazott vasbeton, beton, tégla építmény *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

9. **árvízvédelmi mű:** az elsőrendű, másodrendű, harmadrendű árvízvédelmi vízilétesítmény, valamint annak műtárgya, tartozéka, járulékos létesítménye, amely a védvonal védőképességét, rendeltetésszerű használatát biztosítja, illetve szolgálja *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

10. **árvízvédelmi műtárgyak:** Az árvíz kizárását, beeresztését vagy szabályozott ütemű levezetését szolgáló, az árvízvédelmi mű szerves részét képező műtárgyak (árvízkapu, a szükségtározó töltő-ürítő műtárgya, a völgyzárógát árapasztó műtárgya stb.).

11. **beavatkozási szakasz:** a vízkárelhárítási tervben önállóan megjeleníthető, vagy szakaszolható munkaterület, amely kialakítása egységes munkaszervezési-organizációs és védelmi munkálatokat tesz lehetővé

12. **belvízcsatorna:** belvizek elvezetésére szolgáló, meghatározott vízszállító képességű ásott meder, egykori természetes vízfolyás esetleg földmunkával kibővített medre *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

13. **belvízöblözet:** lehatárolt vízgyűjtő terület, amelyről a belvizet általában egy ponton, egyetlen főcsatorna segítségével, gravitációsan vagy szivattyúzással vezetik le *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

14. **csatorna:** egy vagy egyidejűleg több vízgazdálkodási feladat (vízátvezetés, vízpótlás, belvízelvezetés, mezőgazdasági és egyéb vízszolgáltatás) ellátására alkalmas vízilétesítmény *(1995. évi LVII. törvény)*

15. **csurgás:** Az árvízvédelmi töltésbe bejutott víznek a mentett oldali rézsűben, altalajban vagy töltésköröm közelében való koncentrált kilépése. Kéregcsurgásnak (vagy kontúrcsurgásnak) nevezik azt az árvízi jelenséget, amikor a töltésbővítéseknél az összeépítési réteg határa mentén alakul ki csurgás. Talpcsurgásnak nevezzük a töltésalapozás mentén kialakuló csurgásokat. A csurgások a töltések inhomogenitására vezethetők vissza, általában lépten-nyomon fellépnek az árvízvédelmi töltések mentett oldali rézsűjében, illetve a mentett oldali körömben. Veszélyes járatos erózióvá fejlődhetnek. A csurgás túlfejlődése következtében rézsűcsúszások keletkezhetnek, illetve a csurgás átmérőjének bővülése gátszakadássá fejlődhet**.**

16. **depónia:** a csatornák és medrek kotrása során kikerült és azok mentén elhelyezett tartós víztartásra alkalmatlan, tömörítetlen föld; valamint a kisvízfolyások mentén épített, kis tartósságú árhullámok visszatartására alkalmas, de keresztmetszeti méreteiben és minőségében védműnek nem minősülő földmű. Ezen belül rendezett depónia: az árvízvédelmi töltéssel azonos célú, víztartásra alkalmas vízilétesítmény.

17. **elhabolás:** víz (folyó, patak, csatorna, tározó, tó) hullámzó mozgásának hatására a partban keletkezett rongálódás *(1995. évi LVII. törvény)*

18. **elsőrendű árvízvédelmi vízilétesítmény:** a vízfolyások mentén lévő vagy létesülő fővédelmi művé nyilvánított, három vagy több település árvízvédelmét szolgáló (térségi) árvízvédelmi létesítmény (így például töltés, fal, magaspart, árvízi tározó, árapasztó csatorna), továbbá a folyó nyílt árterében fekvő település árvízmentesítését szolgáló körtöltés *(1995. évi LVII. törvény)*

19. **fakadó víz:** Magasabb felszínű víztérből az alacsonyabb terepre szivárgó járatokon át, anyagkimosás nélkül feltörő víz, vagy a nyomás tovaterjedése által fölemelt talajvíz. A külső víz és a fakadó víz hőmérsékletének azonossága átszivárgásra, míg különbözősége talajvízszint-emelkedésre utal. Árhullámok gyakori kísérő jelensége, de a magas vezetésű öntözőcsatornák és duzzasztott folyó szakaszok környezetében is gyakran előfordul.

20. **fakadó vizes területek:** az árvízvédelmi töltés mentett oldalán lévő, olyan mélyfekvésű területek, amelyeken az árvízi víznyomás hatására szivárgó víz jut a felszínre és különböző nagyságú és időtartamú vízborítást okoz *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

21. **fenntartó:** a vizek és közcélú vízilétesítmények tulajdonjogából eredő, illetve az ezzel járó vagyonkezelői jogok és kötelezettségek gyakorlását teljesítő, továbbá a fenntartási szakfeladatokat – mint közfeladatokat – jogszabály rendelkezése folytán, illetve egyéb jogviszony alapján ellátó személy vagy szervezet *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

22. **folyamkilométer, folyókilométer:** A folyam vagy a folyó középvonalán a torkolattól - mint kiindulási ponttól - a vízfolyással ellentétes irányban mért távolság (rövidítése: fkm)

23. **folyószakasz mederkezelője:** a területi vízügyi igazgatási szerv *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

24. **harmadrendű árvízvédelmi mű:** a nyárigát és a hullámtéri terelőgát *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

25. **hidrológiai figyelmeztetés:** A hidrológiai figyelmeztetés olyan tevékenység, amely felhívja a figyelmet bizonyos folyamatokra, jelenségekre, vagy/és ezek bekövetkezésének lehetőségére, de nem számszerűsíti a jelenség mértékét.

26. **hidrológiai riasztás:** A hidrológiai riasztás olyan tevékenység, amely felhívja a figyelmet gyors és veszélyes hidrológiai folyamatokra, jelenségek bekövetkezésére olyan esetben, amikor a vízgyűjtő bármely pontján valamely lényegesnek ítélt hidrológiai elem elért, vagy meghaladott egy kritikus értéket. Ezen belül **Árvízi riasztás (árvízi figyelmeztetés)**: A folyók hegyvidéki vízgyűjtőterületén nagy csapadékot vagy gyors olvadást előidézhető időjárási helyzetek rövidesen vagy azonnal fenyegetően várható bekövetkezésről szóló tájékoztatás az árvízvédelemért felelős szervek, illetve a nagyközönség részére.

27. **hidrológiai előrejelzés:** A hidrológiai előrejelzés a víz körforgásával kapcsolatos természetes és ember által befolyásolt hidrológiai folyamatok kiválasztott jelenségeinek, tudományos módszerekkel megalapozott, az előrejelzendő hidrológiai elem alakulását determináló és a rendelkezésre álló kezdeti- és peremfeltételek felhasználásával számoló, operatív szakértői tevékenység.

28. **helyi vízkárelhárítás:** az árvíz-, belvízvédekezés céljából kiépített védőművek hiányában a fellépő káros vizek elleni védekezés, továbbá az elöntések folytán a területen szétterült vizeknek a vízfolyásokba, csatornákba vezetése *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

29. **holtág:** a folyók szabályozása vagy a természetes medervándorlás következtében keletkezett olyan meder vagy mederszakasz, amely a természetes vízszállításban nem vesz részt *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

30. **holtág:** a folyónak kis- és közepes vizek esetén, a folyóval nem vagy csak az egyik végén összefüggő, áramlás nélküli mellékága *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

31. **hullámtér:** a folyók, vízfolyások partvonala és az árvédelmi fővédvonal közötti terület *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

32. **hullámverés:** A folyókon, csatornákon, tavakon a szél vagy mesterséges beavatkozás (hajózás) által keltett hullámoknak a partot vagy a töltés részűjét érő ütő, súlyosabb esetben romboló, erodáló hatása. A hullámverés következménye a szél erősségével, a víz mélységével és a víztükör szélességével arányos elhabolás lehet.

33. **ideiglenes védmű:** A védekezés felkészülési vagy végrehajtási időszakában épített mű: nyúlgát, jászolgát, megtámasztó vagy buzgárt hatástalanító homokzsák építmény, hullámzást és elhabolást csillapító rőzséből vagy egyéb anyagból készült művek, ideiglenes terelő- és körtöltések, töltésszakadást ideiglenes elzáró létesítmények.

34. **jászolgát:** Árvízvédelmi karókkal biztosított két pallósor közében, döngölt földdel kitöltött ideiglenes védmű. Az árvízvédelmi töltés koronája feletti 80 cm-nél magasabb vízszint várható tartása, illetve csatornák, vízfolyások elzárása esetén használják. A jászolgát szélessége nagyjából magasságával azonos.

35. **középső sáv:** a folyók hullámterében a védő erdősáv és a parti sáv közötti terület *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

36. **közös érdekű árvízvédelmi mű:** árvízvédelmi műnek a szomszédos országokkal, a vízgazdálkodási feladatok rendezésére kötött kétoldalú nemzetközi szerződésben szelvényszámmal rögzített szakasza *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

37. **legnagyobb víz (LNV):** A vízmércén a vizsgált évig bezárólag előfordult legmagasabb vízállás. Előfordulásának napja (esetleg órája) is lényeges adat. Jele LNV. Külön tartjuk nyílván a jeges és jégmentes értékeit. Az egyes folyószakaszok mentén a vízszintrögzítés, illetve árvízi nyomok alapján azonosítható be.

38. **levezető sávok:** a nagyvízi meder azon részei, amelyek az árvíz és a jég elvezetésében részt vesznek, ezek: *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

    a) elsődleges levezető sáv: a nagyvízi meder azon része, ahol az árvízi vízhozamok és a jég a legkedvezőbb áramlási viszonyok mellett vonulnak le,

    b) másodlagos levezető sáv: jelentősen részt vesz az árvizek levezetésében,

    c) átmeneti levezető sáv: az árvizek által időszakosan elöntött területrész,

    d) áramlási holttér: területrész, ahol nincs áramlás, de mint tározó térfogat szerepe van az árvizek levonulásában;

39. **lokalizálás:** A víz kártétele elleni védekezésnek az a formája, amely a károkat meghatározott területre igyekszik korlátozni. Különösen fontos a lokalizálás árvízvédelmi töltések átszakadása esetén, de lokalizálásra van szükség a belvízvédekezésben a víz visszatartásakor is, valamint akkor, ha az ideiglenesen kiépített védműveken folytatott eredménytelen védekezés miatt . A lokalizálás előre megtervezett és kiépített művek (pl. Lokalizáló gátak) segítségével vagy ideiglenes jellegű létesítményekkel érhető el. A lokalizálás szempontjából nemcsak vízügyi létesítmények, hanem utak, vasutak vagy természetes terepvonulatok is figyelembe veendők.

40. **lokalizációs töltés:** Az árvízvédelmi öblözeten belüli természetes terepalakulatokat összekötő, a kitörő vizek tervszerű korlátozására és terelésére alkalmas épített földmű.

41. ***magas talajvízállású terület:*** az a terület, ahol a talajvíz felszíntől számított legmagasabb szintje 1,5 méter felett van *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

42. **magaspart:** az észlelt legnagyobb vízszintnél, vagy a mértékadó árvízszintnél az előírt biztonsággal magasabb, az árteret természetes módon határoló, a védvonal részét képező partalakulat *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

43. **másodrendű árvízvédelmi mű:** az árvízvédelmi lokalizációs vonal, a szükségtározó töltései, az elsőrendű árvízvédelmi mű mögött fekvő körtöltés *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

44. **meder:** a vízfolyást vagy állóvizet magában foglaló természetes mélyedés vagy kiépített terepalakulat, amelyet meghatározott partvonalig a víz rendszeresen elborít (1995. évi LVII. törvény)
    a) nagyvízi meder: a vízfolyást vagy állóvizet magában foglaló terület, amelyet az árvíz levonulása során a víz rendszeresen elborít, és amelyet a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöl ki
    b) nagyvízi meder kezelés: a terület hasznosítása és használata, a terület felmérése és nyilvántartása, megóvása, őrzése, fenntartása érdekében végzett tevékenység

45. **mederelfajulás:** folyó, vízfolyás mederalakító munkája következtében kialakult káros mederáthelyeződés *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

46. **megelőző munkálatok:** minden olyan munkálat, amely a káresemények megelőzésére szolgál, és nem közvetlenül a védekezéssel és kárelhárítással függ össze, így különösen a káreseményt megelőző csatorna- vagy ároktisztítás, állagmegóvás *(9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet)*

47. **mentesített ártér:** olyan terület, amelyet épített védőművek védenek a folyók és patakok árvizeinek eldöntésétől *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

48. **mértékadó árvízszint:** az árvízvédelmi művek, valamint a folyók medrét, a hullámteret és a nyílt árteret keresztező építmények tervezésénél és megvalósításánál figyelembe veendő, a vízgazdálkodásért felelős miniszter által megállapított árvízszint *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

49. **nagyvízi mederkezelési terv:** az *83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet* 1. melléklete szerinti tervdokumentáció alapján készülő miniszteri rendelet, amely a nagyvízi meder kezelésének módját, feltételeit rögzítő, a folyó teljes hosszára vonatkozó célállapot elérése, illetve fenntartása érdekében szükséges előírásokat és intézkedéseket, valamint helyszínrajzokat és térképi mellékleteket tartalmazza *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

50. **Nagyvízi meder határa:** árvízi-belvízi elöntéssel veszélyeztetett terület határa

51. **nyári gát:** a hullámtéren épült vízilétesítmény, a fővédvonalnál alacsonyabb töltés, amely a mértékadó árvízszintnél alacsonyabb és ezért gyakoribb árvíz ellen véd *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

52. **nyílt ártér:** olyan terület, amelyet a folyók és patakok medréből kilépő víz – az árvíz – szabadon elönthet *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

53. **nyúlgát:** ideiglenes jellegű, földből vagy földből és földes zsákból és pallókból rövid idő alatt létesíthető, kisméretű (50-60 cm koronaszélességű) gát, melyet a töltés koronáját meghaladó magasságú árvíz esetén - töltésmeghágás ellen - építenek. Gyakran alkalmazott formája a homokzsákból épített nyúlgát. A nyúlgátat a gátkorona vízoldali élén építik. A nyúlgát magassága általában 60-70 cm. A nyúlgát a kiöntött árvíz lokalizálására is alkalmazható.

54. **övárok, övcsatorna:** Valamely adott területen kívüli helyekről származó vizeket összegyűjtő és elvezető csatorna. Célja a terület külvizektől, szivárgó vizektől való mentesítése.

55. **parti sáv:** a vizek partvonala, valamint a közcélú vízilétesítmények mentén húzódó és e rendelet szerint meghatározott szélességű területsáv, amely az azokkal kapcsolatos szakfeladatok ellátását szolgálja *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

56. **partvédelem:** a rézsűk rongálódását, a part elhabolását megakadályozó műszaki beavatkozások, partvédelmi művek összessége *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

57. **partvédő mű:** folyókon, csatornákon, tavakon a vízsodrás, hullámverés, a jég partokat és mederoldalt rongáló hatását megakadályozó vízilétesítmény *(147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet)*

58. **partvonal:** a meder és a part találkozási vonala *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

59. **szivárgás:** A töltés folyó felöli oldalát borító árvíz a nyomás hatására igyekszik a töltéstestbe, illetve az altaljba behatolni. Mivel abszolút vízzáró talaj nincs, a víz a gát anyagának pórusait bizonyos idő alatt kisebb-nagyobb magasságig kitölti, azokban a mentett oldal felé mozog. Veszélyessé akkor válik, amikor a gáttest teljes keresztmetszetében átnedvesedik, és a szivárgó víz a mentett oldalon megjelenik, azaz a töltés átázik. A vízzel telített töltés állékonysága kisebb, mint a száraz vagy nedves töltésé. Következménye akár gátszakadás is lehet.

60. **szivárgó:** A szivárgó a víztartó réteget megcsapoló, vízszintes vagy ferde tengelyű árok, vagy a környező talajénál nagyobb hézagtérfogatú (zúzott kő, kavics, porózus vagy lyuggatott anyagú) cső. A szivárgó célja: a káros vagy fölösleges vizek összegyűjtése, elvezetése.

61. **szivárgóárok:** A töltés mentett oldalán létesített kisméretű árok. Célja: a szivárgási vonal megtartása a töltéstestben, illetve az átszivárgott víz összegyűjtése, elvezetése.

62. **szivárgócsatorna**: Magasvezetésű öntöző, illetve erőművi csatornák, árvízvédelmi töltések mentett oldalainak közelében szivárgócsatornát építenek, mely az átszivárgott vizet meghatározott szinten összegyűjti, s károkozás nélkül elvezeti.

63. **tereptárgy:** a terepből kiemelkedő mesterséges létesítmény (különösen az építmény, a kereszttöltés, a tuskódepónia, a hullámtéren a bányaművelés során keletkezett meddőhányó) *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

64. **töltésmeghágás:** Az az állapot, amely akkor következik be, ha a kialakuló árvízszint magasabb, mint a töltés koronaszintje, és víz azon átömlik.

65. **töltés megtámasztása:** Védekezés közben a töltés megcsúszását korlátozó, illetve a megrogyott, lesuvadt töltésrészeket pótló, mentett oldali homokzsák-, terméskő-építmény elkészítése.

66. **töltésrepedés:** Töltésrepedés keletkezhet kötött talajú töltés kiszáradása, töltésbe épített duzzadó anyag, a töltés kezdődő csúszása vagy a felpuhult altalaj kitérése következtében. A töltésrepedés megjelenése szerint lehet hálós, hossz-, illetve keresztirányú. A hálós töltésrepedés ártalmatlan, míg a többi megjelenési forma beavatkozást igényel.

67. **töltésszakadás:** A töltés tönkremenetelének végső fázisa, amikor védképessége megszűnik, a töltéskoronát elmossa a rajta átbukó vízsugár, aláüregelődik a védmű, mely suvadás vagy megcsúszás hatására beomlik, a gátszelvény pedig elsodródik. A töltésszakadás következtében a mentett ártér egészét vagy egy részét elönti a víz, ami több települést veszélyeztető, nagy kiterjedésű és pusztító árvízkárokat okozhat.

68. **védekezés államigazgatási feladatai:** a védekezéssel összefüggő rendvédelmi, szociális és egészségügyi hatósági, továbbá a műszaki feladatok ellátásához szükséges munkaerő, eszköz, anyag, felszerelés rendelkezésre állása, valamint a vizek kártételei által fenyegetett területeken az élet- és vagyonbiztonság érdekében végzendő megelőző és operatív feladatok *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

69. **védekezés műszaki feladatai:** az árvizek, a belvizek és a vízhiány időszakában – a védőműveken vagy azok mentén – a védőművek védő- és működőképességének megőrzése *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

70. **védekezés:** az élet- és vagyonbiztonság érdekében, az árvíz, a belvíz kártételeinek megelőzését, elhárítását, illetőleg mérséklését szolgáló műszaki és államigazgatási feladatok végrehajtása *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

71. **védekezési készültség fokozatai:** I., II., III. és rendkívüli védekezési készültség *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

72. **védekezési készültség:** a veszély mértéke szerint meghatározott, a biztonság érdekben szükséges intézkedések megtételének intézményes kerete *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

73. **védekezési munkálatok:** a megelőző és a helyreállítási munkálatokon kívüli valamennyi olyan beavatkozás, amely a kár bekövetkezését megakadályozza vagy a lehető legkisebbre csökkenti, abban az esetben, ha a kár bekövetkezésének közvetlen, valós veszélye áll fenn *(9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet)*

74. **védekezésre alkalmas terület:** A vízkárelhárítási feladatok ellátásához szükséges olyan terület, amely az organizációs feladatok (anyagdeponálás, homokzsáktöltő hely, felvonulási terület) mellett magába foglalja azon területeket is, amelyeken a tényleges operatív, műszaki beavatkozásokat kell elvégezni. azaz folyók, vízfolyások hullámterében az árvizek elleni védekezés céljára szabadon tartott, ideiglenes védművek kiépítésére alkalmas területsáv.

75. **védekezésre alkalmas sáv** Azok a természetes adottságok miatti terepalakulatok, illetve azok a mesterséges vonalas infrastruktúrák (depónia, út, vasút, védvonalak, amelyeken az ideiglenes védművek (pld. nyúlgát, jászolgát, stb.), kiépíthetők, megközelíthetők, fejleszthetők. A védekezési sávok magukba foglalják a beavatkozási szakaszok vonalas létesítményeinek kiépítéséhez, fenntartásához, szükség szerint további erősítéséhez igénybe veendő területeket.

76. **védelmi szakasz:** az árvízvédelmi vonalaknak és a belvízrendszereknek a védekezés irányítására és végrehajtására meghatározott része *(232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet)*

77. **védmű:** a vizek kártételei elleni védekezéshez szükséges vízilétesítmény *(1995. évi LVII. törvény)*

78. **védő erdősáv:** az elsőrendű árvízvédelmi töltés hullámtéri védősávja mellett húzódó, a töltés hullámverés és jég elleni védelmét szolgáló területsáv *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

79. **védősáv:** az elsőrendű árvízvédelmi töltés mindkét oldalán, annak lábvonalától számított, 10-10 méter szélességű területsáv *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*

80. **vizek kártételei elleni védelem és védekezés (vízkárelhárítás):** a károsan sok vagy károsan kevés víz elleni szervezett tevékenység, ideértve a kártételek megelőzését szolgáló védőművek építését, rekonstrukcióját, fejlesztését, üzemeltetését és fenntartását, valamint a védekezést követő helyreállítást is *(1995. évi LVII. törvény)*

81. **vízfolyás:** minden olyan természetes vagy mesterséges terepalakulat, amelyben állandóan vagy időszakosan víz áramlik *(1995. évi LVII. törvény)*

82. **vízjárta területek:** időszakosan elöntésre kerülő vagy vízzel telített talajú területek, így különösen *(83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet)*
    a) az olyan terepmélyedések, síkvidéki erek, semlyékek, amelyek a területet érintő vízszabályozás, vízrendezés előtt rendszeresen, a szabályozást követően pedig időszakosan vízzel borítottak,
    b) a természetes állóvizek feltöltődése során kialakult vizenyős, mocsaras területek, amelyek felületének túlnyomó részét növényzet borítja, de a talaj tartósan vízzel telített,
    c) a dombvidéki patakok, állandó vagy időszakos vízfolyások, völgyek, vízmosások által érintett olyan területek, amelyekre az időszakos elöntés jellemző,
    d) a folyók elhagyott ősmedrei, a folyókat kísérő, a jelenlegi medertől távolabb elhelyezkedő olyan vonulatok, terepmélyedések, amelyek eredete a folyó egykori medrére vezethető vissza.

83. **vízkár:** a vizek többletéből vagy hiányából származó kár *(1995. évi LVII. törvény)*

84. **vízkárelhárítási célú tározó:** *(1995. évi LVII. törvény)*
    a) árvízi tározó:
        aa.) záportározó: vízfolyáson vagy vízfolyás mentén kiépített, kizárólag az árhullámok csúcs-vízhozamainak és vízállásainak mérséklését szolgáló, időszakosan vizet tartó tározó,
        ab.) árvízcsúcs-csökkentő tározó: vízfolyáson vagy vízfolyás mentén kiépített, az árhullámok csúcs-vízhozamainak és vízállásainak mérséklését szolgáló olyan állandóan vagy időszakosan vizet tartó tározó, amelynél a maximális tározási térfogat legalább 50%-a árvízvisszatartásra szabadon áll,
        ac.) szükségtározó: vízfolyások mentén, árhullámok részleges visszatartására kijelölt, ideiglenes vízvisszatartást szolgáló, be- és kivezetési helyekkel ellátott terület,
        ad.) vésztározó: vízfolyások mentén, az árhullámok részleges visszatartására és a nagyobb károk megelőzésére töltésmegbontással – rendkívüli védekezési készültség vagy veszélyhelyzet esetén – igénybe vehető terület,
    b) belvíztározó: a belvíz összegyűjtésére szolgáló természetes határokkal, illetve töltésekkel körülvett terület.

85. **vízszintrögzítés:** A folyó vagy vízfolyás hosszabb szakaszán kialakuló - és valamilyen szempontból összefüggő - vízszintek egyidejű megjelölése, majd magassági felmérése.

86. **[tkm] – töltéskilométer:** ún. szelvényezési érték, mely a védmű kezdő pontjától a védmű középvonalán mért távolságot adja meg.

87. **[fkm] – folyamkilométer:** ún. szelvényezési érték, mely a vízfolyás kezdő pontjától (befogadó torkolattól) a vízfolyás középvonalán mért távolságot adja meg.

88. **vízhasználat:** az a tevékenység, amelynek következménye a víz lefolyási, áramlási viszonyainak, mennyiségének, minőségének, továbbá a medrének, partjának a víz hasznosítása érdekében való befolyásolása (1995. évi LVII. törvény) pl.: vízkivétel, vízbevezetés, vízátvezetés, tározók

89. **vízhasználó:** az a természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki (amely) vizet szolgáltatás teljesítésére vagy saját céljaira vesz igénybe (1995. évi LVII. törvény)

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Tervjegyzék	**S-12 segédlet**

TERVJEGYZÉK

Terv címe	Terv száma	Terv készítésének dátuma	Terv készítője

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
Tájékoztató a figyelőszolgálatot ellátó őrök részére	**S-13 segédlet**

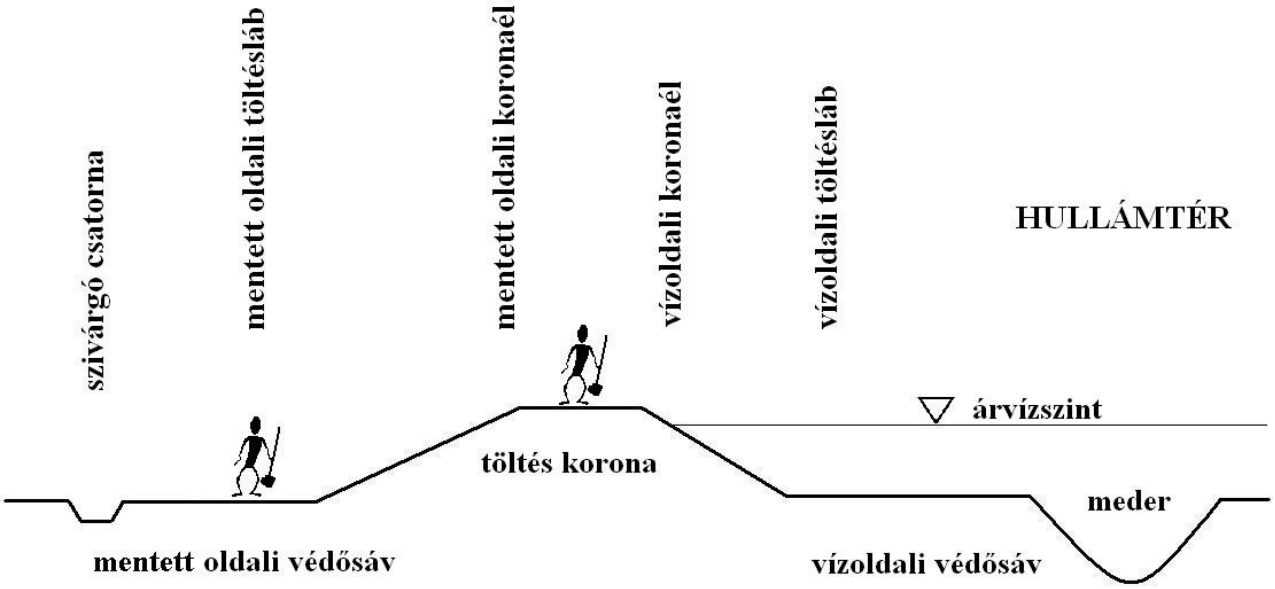
TÁJÉKOZTATÓ A FIGYELŐSZOLGÁLATOT ELLÁTÓ ŐRÖK RÉSZÉRE

AZ ŐRSZOLGÁLAT MINT SZOLGÁLATTEVŐ

Az őrszolgálat felelősségteljes tevékenység, amely az árvízvédelmi művek árvíz alatti állapotának, viselkedésének folyamatos ellenőrzésére és a védekezéssel kapcsolatos döntések megalapozására szolgál. A havária események során az egész folyószakasz és a környező területek felügyelete is beletarozik a feladatai közé.
A felelősségteljes és eredményes munkavégzés érdekében szükségesnek tartjuk ezen segédlet áttanulmányozását, s a benne foglaltak alkalmazását.

- Az őrszolgálat 12 órás váltásban teljesít szolgálatot, a szakasz-védelemvezető által megjelölt töltés (depónia) szakaszon.
- A szolgálat ellátása - folyamatos bejáró módszerrel- a védelemvezető vagy szakasz-védelemvezető által tartott eligazítás, és meghatározott időbeosztás alapján történik (az ún. járási terv szerint). A részletes megfigyelés és az események rögzítése érdekében ezen időbeosztást az őröknek- mozgási sebességükkel- tartani kell.
- Az őrszolgálat I. fokú árvízi készültségnél egyesével, II. és III. fokú vagy rendkívüli árvízi készültség idején párosával haladva végzi munkáját.
- Az eszközök használatával és a töltésen való közlekedéssel kapcsolatos balesetvédelmi oktatást a szolgálat megkezdése előtt az őrszolgálat részére meg kell tartani.
    - Ha egyedül megy az őr, akkor odafelé a töltéskoronán haladva megfigyeli: a töltés vízfelőli oldalát, a hullámteret, a töltéskoronát, és a mentett oldali rézsű felső harmadát.
      Visszafelé a mentett oldali töltéslábnál haladva megfigyeli: a töltéstest alsó kétharmadát és a mentett oldali védősávot (előteret).
    - Ha párban teljesítenek szolgálatot az őrök, akkor egyikük a töltéskoronán, másik őr a töltés mentett oldali lábvonalában haladva figyeli az előzőekben leírt területeket.
    - Az őrök a nappali szolgálatot lapáttal látják el, hogy a jelenségek felderítését könnyebben tudják megoldani, illetve csapadékos időjárás esetén a töltéskoronáról és előterekről a víztócsákat le tudják vezetni (kisebb kinyesések a rézsűre, illetve a szivárgó csatornába). Az éjszakai szolgálat ellátásához, kiegészítésként lámpát kapnak az őrök.
    - Az árhullám visszahúzódásával párhuzamosan a töltésrézsűn lerakodó uszadékot az őrök villával letakarítják és a folyó felé vízbe dobják.

(Vázlatrajz az előzőekben leírtak magyarázatára)

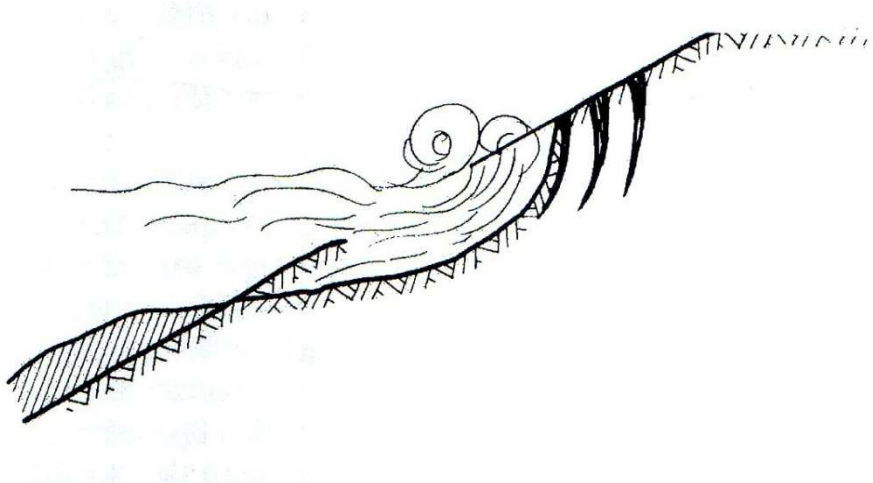

AZ ŐRSZOLGÁLAT ÁLTAL MEGFIGYELENDŐ ÁRVÍZVÉDELMI JELENSÉGEK ÉS AZOK VÁZLATRAJZAI

2.1. A töltés rézsű hullámverés által történő megbontása

A víz felöl fújó erős szél hatására a vízfelszínen erős hullámzás alakulhat ki, amely a töltésfelületen hullámverést okozhat.
A fűvel kevésbé benőtt, kikopott töltésfelületeken, vagy ahol a véderdő hiányzik, a hullámverés hatására a töltés rézsű megbontására, kimosására kerülhet sor.

(A töltés rézsű hullámverés által történő megbontása)

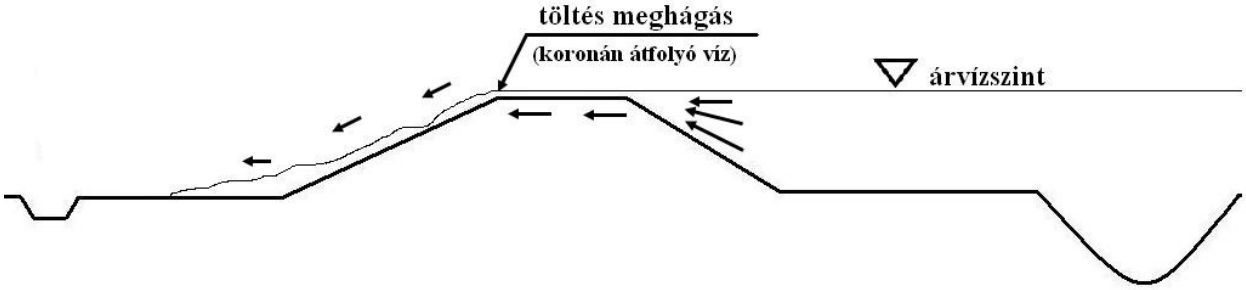

2.2. A töltéskorona magasságát meghaladó és azon átfolyó víz

A töltéskorona jelenleg nincs mindenütt a tervezett magasságra kiépítve. Az előírás szerinti és a tényleges koronaszint közötti különbséget magassági hiánynak nevezzük. Lokális (helyi)

magassági hiányok kialakulhatnak kopásból - a töltésen való járműves áthajtás következtében - , illetve emberi és állati károkozás révén is.
A magassági hiányos szakaszokon előfordulhat, hogy a magas szintet elérő árvíz átfolyik a korona felett. Ezt a jelenséget töltés meghágásnak nevezzük.
Fokozottan veszélyes helyzet, töltésszakadást okozhat!
Ezért, ha a víz a töltéskoronát ~50 cm-re megközelíti, azt a lehető legrövidebb időn belül jelenteni kell a szakasz-védelemvezetőnek, felhasználva minden lehetséges híreszközt, illetve hírtovábbítási módot (telefon, kézi rádió, stb.).

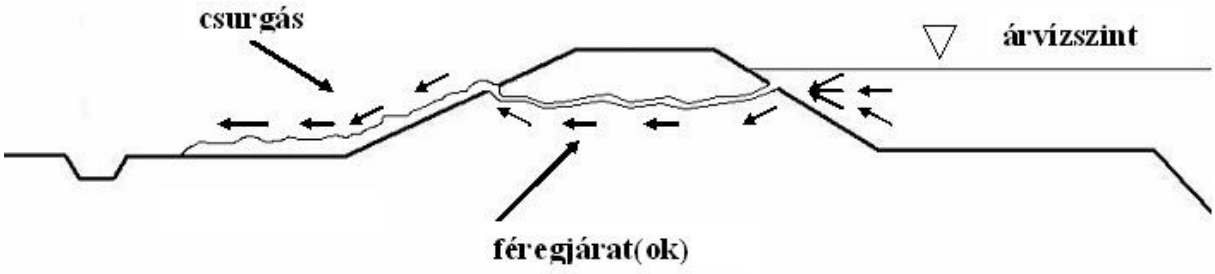
(A töltéskorona magasságát meghaladó és azon átfolyó víz (meghágó))

2.3. Csurgási jelenség kialakulása

Árvízmentes időben a töltéstestet furkálják, rongálják a rágcsálók (pockok, egerek, stb.).
Ezek általában felszín közeli járatok, de legrosszabb esetben előfordulhat, hogy a teljes töltés keresztmetszete járat(ok)kal átfúrt. Az emelkedő árvízszint - elérve a járatot- csurgás formájában keresztülfolyhat a töltésen és bontani kezdi annak anyagát.
Fokozottan veszélyes helyzet, töltésszakadáshoz is vezethet!

(Csurgási jelenség kialakulása)

E jelenség a mentett oldali töltésrézsűn, vagy a mentett oldali védősávon (előtéren) jelenik meg.
A jelenség kezdetben kisebb, majd egyre fokozódó átfolyásban jelentkezik, a víz pedig hordalékossá válik, töltésanyagot termelhet ki.

Ha a mentett oldalon csurgás formájában megjelenő víz tiszta, akkor a jelenség még nem veszélyes, de mielőbb jelenteni kell a védelemvezetőnek.
Ha a csurgás vize zavaros, hordalékos, akkor sürgős védelmi beavatkozásra van szükség, és ebben az esetben a korábbiakban (töltésmeghágásnál) ismertetett módon a lehető legrövidebb időn belül jelenteni kell a védelemvezetőnek a jelenséget.
Amennyiben a csurgás bemeneti nyílása még látható, vagy valószínűsíthető a helye, akkor a segédőr kísérelje meg a nyílást gumicsizmájával betaposni.
A csurgásból eredő víz elvezetésének elősegítése a szivárgó csatorna felé őri feladat.

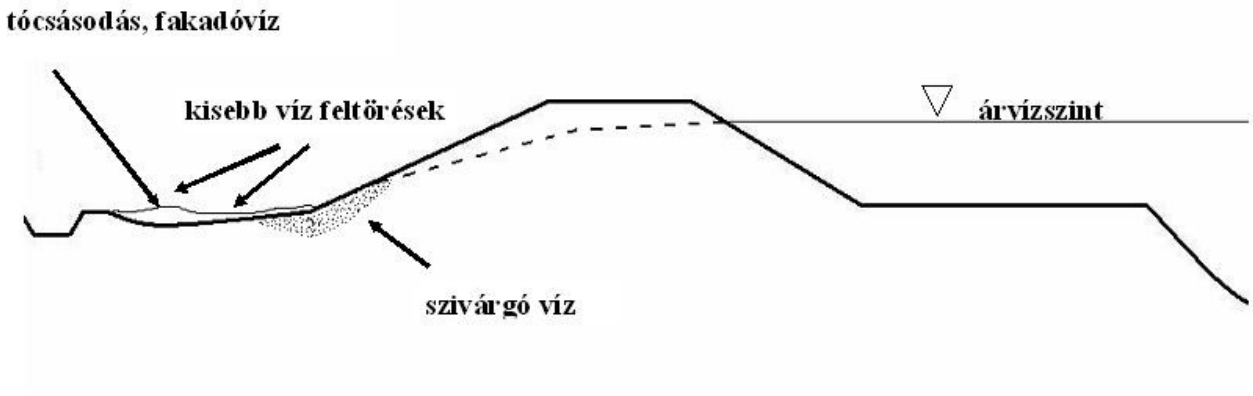
2.4. Szivárgó- és fakadóvíz jelenségek

Több napja tartó, töltéstestre támaszkodó árvíz esetén a töltés mentett oldali alsó harmadában, a mentett oldali előtéren káros jelenségek fordulhatnak elő: nagyobb felületen (esetleg több száz méter hosszon) a töltéstestből szivárog a víz, a mentett oldali előtéren tócsásodás, úgynevezett fakadóvíz képződik, több kisebb, csoportos (ceruza vastagságú) vízfeltörés észlelhető.

A legfontosabb megfigyelendő körülmény, hogy a feltörő vagy átfolyó víz tiszta- e vagy zavaros, szemcséket kimosó!

Amennyiben a víz színe zavaros, a szakasz-védelemvezetőnek haladéktalanul jelenteni kell a jelenség helyét és jellegét!

(Szivárgó- és fakadóvíz jelenségek)

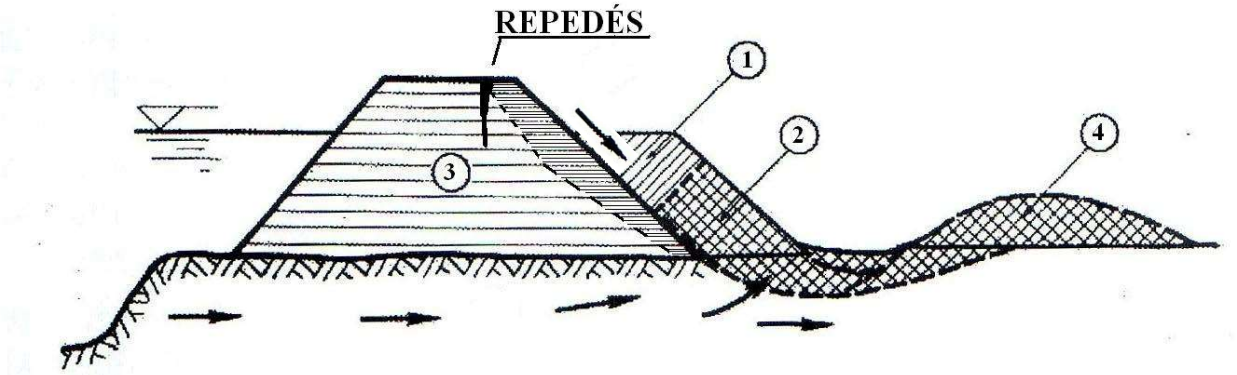

A szivárgó és a fakadó víz elvezetését a töltés védősávjáról- a szivárgó csatorna vagy a környező terep felé- az őrnek a nála lévő lapáttal elő kell segítenie.

2.5. Rézsűcsúszási jelenség kialakulása

Hosszabb ideig tartó árhullám esetén az előzőekben ismertetett jelenségek fokozódásával, illetve a mentett oldali előterek és a töltés alsó részeinek átázása következtében, a talaj rugalmassá, valamint süppedőssé és a környezeténél sötétebb színűvé válik.
Ilyenkor a töltés mentett oldali részének csúszásveszélyével lehet számolni.
A lecsúszás veszélyére utal az átázási jelenség mellett a töltéskorona mentett oldali felében megjelenő hosszirányú (a töltéstengellyel párhuzamos) repedés is.
A jelenséget a lehető legrövidebb időn belül jelenteni kell a védelemvezetőnek!

(Rézsűcsúszási jelenség kialakulása)

1. utólag épített padka; 2. átázott padkarész; 3. aránylag vízzáróbb töltéstest;
4. csúszólap mentén leszakadt padka

2.5. Talajtörés

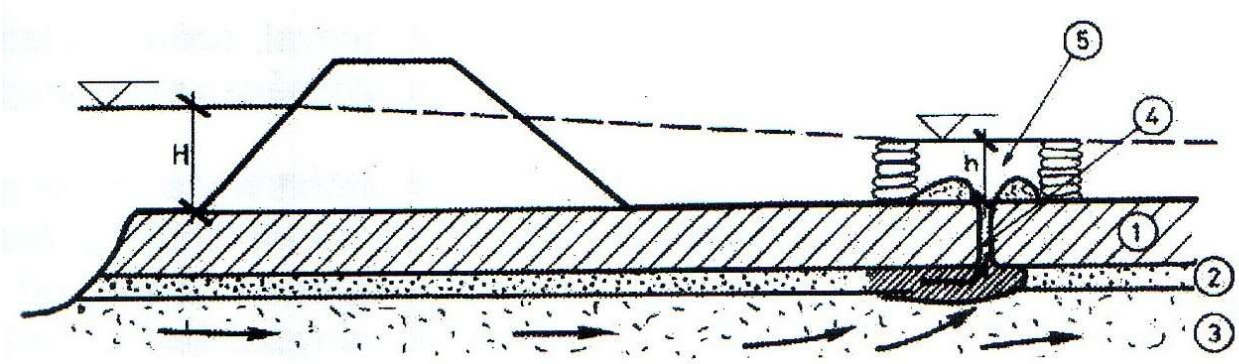
Igen magas szinten, hosszú ideig tartó árhullám idején a töltés alatti vízáteresztő (homokos) altalaj, valamint a szükségesnél vékonyabb vízzáró fedőréteg esetén előfordulhat, hogy a nagy víznyomás hatására, a mentett oldalon- a töltéstől akár száz méterre is- a talaj felpúposodik és a víz robbanásszerűen a felszínre tör (szökőkúthoz hasonlóan), ez a jelenség a talajtörés.
A leírtakból következően az őrnek- többnapos árvízvédekezés esetén- már nemcsak a töltést és közvetlen (10-20 m) előteret kell figyelnie, hanem 100-200 m távolságban a szántók, vetések és a föld felszínét.
Töltés menti zártkertek, udvarok, ásott kutak vízállása és színe, szennyvízgyűjtő aknák vízállása is megfigyelendő és a megszokottól eltérő állapotok jelentendők.

2.6. Buzgár jelenség

A védtöltés alatt elhelyezkedő vízáteresztő altalajba behatoló árvíz a töltés alatt áthaladva a mentett oldali vízzáró fedőréteg hibája (repedés, vastagabb gyökérjárat, féreglyuk, furat, helyi gyenge pont, stb.) következtében a felszínre tör. A víz színe zavaros, a víz a szállított hordalékot a kürtő körül lerakja, a kráter és a hordalékkúp mérete folyamatosan növekszik.
Ez a jelenség a buzgár, amely védelmi beavatkozás nélkül töltésszakadást okoz, ezért a töltés meghágásnál ismertetett módon a buzgár pontos helyét és méreteit azonnal jelentenie kell a szakasz-védelemvezetőnek!

(A buzgár jelenség)

2.7. Műtárgy keresztezések

1. vízzáró fedőréteg; 2. durvább szemű réteg; 3. vízáteresztő altalaj;
4. gyökérjárat, féreglyuk; 5. ellennyomó-medence

Az árvízvédelmi töltéseket keresztezik a szivattyútelepek nyomócsövei, egyes nagyobb csatornák zsilipei és egyéb úgynevezett műtárgyak.
E létesítményekre a védelemvezető külön felhívják az őr figyelmét a szolgálat kezdetén.
A nyomócsövekben, zsilipekben elzáró szerkezetek vannak beépítve, melyek meggátolják az árvíznek a mentett oldalra való átjutását (a zárásról a védelemvezető az árvíz előtt gondoskodik).
Az őr egyik jelentős feladata ezen zsilipek zárásbiztonságának folyamatos ellenőrzése (zavaros, sárga víz nem jelenik-e meg a mentett oldalon), valamint annak figyelemmel kísérése, hogy a nyomócső, zsilip, műtárgy mellett jelentkezik- e intenzív szivárgás vagy csurgás.
Amennyiben a fentieket észleli, azt a védelemvezetőnek mielőbb jelentenie kell.

2.7. Legmagasabb vízszint észlelése, rögzítése

Az őr feladata a folyó legmagasabb vízszintjének észlelése, rögzítése. E feladatra 30- 40 cm-es karókat kapnak az őrök, melyeket megjelölt helyeken (kilométer szelvényekben) úgy vernek le a víz szélében, hogy a karó felső éle a víz szintjével azonos magasságban legyen (később szakemberek e karók vállmagasságát bemérik).

AZ ŐRSZOLGÁLAT FELADATA A JELENSÉGEK ÉSZLELÉSÉBEN

1. Az őr az előzőekben ismertetett jelenség (ek) észlelésekor jól látható módon megjelöli a jelenség helyét és jelenti a szakasz-védelemvezetőnek. A védelemvezető (vízügyi szakértők bevonásával) a jelenség helyszíni ellenőrzése során minősíti annak veszélyességét.

2. A jelenséget, a töltéskoronán található 100 méterenkénti szelvénykövekhez ill. közeli utcákhoz viszonyítottan beazonosítja (azaz meghatározza a helyét). Amennyiben GPS funkcióval ellátott készülékkel rendelkezik, úgy feljegyzi a földrajzi koordinátákat is.
3. Egyben rögzíti az észlelés idejét.

AZ ŐR, MINT VÉSZŐR

Az őr beosztható vészőri szolgálat ellátására is. Egy- egy veszélyesnek, fokozottan megfigyelendőnek ítélt helyre- folyamatos megfigyelés céljára- a védelemvezetés vészőr állítását rendeli el, pl.:

- intenzív fakadóvizes terület,
- intenzív csurgás,
- buzgár,
- veszélyesnek ítélt zsilip, nyomócső, műtárgy, stb.

Az őrt a szakasz-védelemvezető külön tájékoztatja a jelenséggel kapcsolatos várható fejleményekről, a megfigyelendő jelenség egyéb jellemzőiről.
A vészőr számára biztosítani kell, hogy közleményeit a védelemvezetőhöz a leggyorsabban eljuttathassa, pl.:

- mobiltelefon
- kézi URH rádió készülék, hírlánc (a mozgó őrök útján üzenet)

Váckisújfalu község vízkár elhárítási terve	Segédletek
A jellemző árvízi jelenségek okai, formái és a védekezés módja	**S-14 segédlet**

A JELLEMZŐ ÁRVÍZI JELENSÉGEK OKAI, FORMÁI ÉS A VÉDEKEZÉS MÓDJA

1 FOGALOMMEGHATÁROZÁS 94
2 A JELLEMZŐ ÁRVÍZI JELENSÉGEK OKAI ÉS FORMÁI 95
2.1 A töltés felszínének megbomlása 95
2.2 Szivárgás, átázás 96
2.3 Csurgás 96
2.4 Rézsűcsúszás 96
2.5 Felpuhulás, felpúposodás 96
2.6 Buzgár 96
3 VÉDEKEZÉS MÓDJAI A MAGASSÁGI SZINTET MEGHALADÓ ÁRVIZEK ÉS JELENSÉGEIK ELLEN 97
3.1 Védekezés magassági szintet meghaladó árvíz ellen 97
3.1.1 Nyúlgát építése 97
3.1.2 Föld nyúlgát átázás elleni védelme 98
3.1.3 Nyúlgát építése homokzsákból földmegtámasztással 99
3.1.4 Nyúlgát építése homokzsákból 99
3.2 A töltés felszínének megbomlása elleni védekezés 99
3.2.1 Hullámverés ellen biztosított homokzsák nyúlgát 100
3.3 Védekezés a töltéstest átázása ellen 101
3.4 Védekezés csurgás ellen 102
3.5 Védekezés rézsűcsúszás ellen bordás megtámasztással 103
3.6 A töltés mentett oldali részén bekövetkező felpuhulás, felpúposodás elleni védekezés 105
3.7 Védekezés buzgár ellen 105

FOGALOMMEGHATÁROZÁS

vizek többlete: az árvíz és a belvíz;
árvíz: a rendes körülmények között vízzel nem borított földterületnek a folyókból vagy kis vízfolyásokból származó, valamint minden egyéb eredetű ideiglenes víz alá kerülése (elöntése), kivéve a szennyvízrendszerekből eredő elöntéseket;
belvíz: a rendes körülmények között vízzel nem borított földterületnek a talajvízből származó vagy a csapadékvízből összegyülekező víz alá kerülése (elöntése);
vizek többletéből eredő kockázat: az árvízi, belvízi esemény valószínűségének és az árvízi, belvízi esemény által az emberi egészségben, emberi javakban, a környezetben, a kulturális örökségben és a gazdaság vonatkozásában okozott lehetséges káros következményeknek az együttese;
nem szerkezeti jellegű intézkedések: azok a beavatkozások, módszerek, eljárások, szabályok, amelyek az árvizek károkozása elleni védelmet és védekezést létesítmények nélkül segítik, így különösen: védelmi szervezet, előrejelzés, fenntartás, jogszabályok, védelmi- és lokalizációs tervek, hírközlés, adatátvitel.
elöntés – olyan területeken jelentkező időszakos vízborítás, amelyek elsődleges funkciója nem víztározás vagy víz levezetés;
elöntés típusok – a kiváltó okok szerint az alábbiakat különböztetjük meg:

folyók árvízi elöntései (jellemzően védművekkel védett területeken, az elöntés vizsgálatok attól a folyószelvénytől vesszük figyelembe, ahonnan I. rendű árvízvédelmi fővédvonal kiépült);

kisvízfolyások árvízi elöntései (jellemzően védművekkel nem védett területeken, az elöntés vizsgálatok addig a kisvízfolyás szelvényig vesszük figyelembe, amelytől I. rendű árvízvédelmi fővédvonal kiépült);
belvízi elöntések (nem a folyóból, kisvízfolyásból kikerülő felszíni víz, hanem a felszínre hullott csapadék, illetve a talajvíz okozza).

elöntési esemény: egy adott területrészen jelentkező, valamelyik elöntés típusba tartozó folyamatos vízborítás, melynek létezik kezdő és záró időpontja;
elöntési eseményt leíró paraméterek:

a folyamatos vízborítás időtartama alatt jelentkező maximális vízmélység (a továbbiakban: vízmélység, azaz „h”);
a folyamatos vízborítás időtartama alatt jelentkező maximális abszolút értékű vízsebesség (a továbbiakban: vízsebesség, azaz „v”);
a folyamatos vízborítás időtartama (a továbbiakban: vízborítás időtartama, azaz „t”);

elöntési esemény kategóriák: az elöntési eseményt leíró paraméterek meghatározott tartományai;
elöntési esemény időhorizontja: egy év, amely időegységen belül az elöntési esemény bekövetkezési valószínűségét kell megbecsülni;
tervezés időhorizontja: ötven év, amely időszakon belül a kockázat kezelési tervezésnél a kockázatot befolyásoló tényezők állandó, vagy változó hatását kell értékelni;
elöntési veszély: az elöntési esemény bekövetkezésének lehetősége, amelynek mértéke az esemény bekövetkezésének valószínűsége az elöntési esemény időhorizontján belül;

A JELLEMZŐ ÁRVÍZI JELENSÉGEK OKAI ÉS FORMÁI

a.) A víz és jég elragadó erejének hatása miatti jelenség:
A töltés felszínének a megbomlása.

b.) A töltés testbe kerülő víz mozgásának hatása miatti jelenségek:

- szivárgás, átázás,
- csurgás,
- rézsűcsúszás .

c.) Az árvízi tartósság függvényében a töltés test alatti altalajon keresztül mozgó víz hatása miatti jelenségek:

- szivárgó, fakadó vizek megjelenése,
- a mentett oldali felpuhulás, felpúposodás,
- buzgár.

A különböző árvízi jelenségek észlelése és minősítése is igen nehéz feladat, ezért gyakorlott szakember igénybevétele szükséges annak érdekében, hogy időben és helyesen történhessen az elhárításuk, ill. az ellenük való védekezés megfelelő módjának kiválasztása.
A védekezési módokat az egyes jelenségek esetében külön mellékletben célszerű szerepeltetni és részletesen ábrákkal illusztrálni.
Tételesen érdemes számba venni a várhatóan előforduló jellemző beavatkozási formákat. A védműveken való védekezésre kötelezett személyét tisztázni kell. (Az állami kezelésű árvízvédelmi létesítményeken a VIZIG védekezik.)

Az esetlegesen előforduló jellemző árvízi jelenségek

A töltés felszínének megbomlása

A töltés vízoldali rézsűjére kedvezőtlen hatás a hullámverés és annak következményeként fellépő elhabolás. A töltés felszínének megbomlása elleni védekezési módszerek között a rőzseműveket alkalmazása a háttérbe szorult. Részben annak előállítása hiánya miatt, részben pedig a rögzítésükhöz használt karóverés kedvezőtlen hatása miatt.

A hullámverésnek esetlegesen kitett szakaszokon fóliaterítéssel célszerű gondoskodni a rézsűvédelemről.

Szivárgás, átázás

Abszolút vízzáró talaj nincs, ezért a víz az árvízi víznyomás hatására bejut a töltésbe és a pólusokban a mentett oldal felé szivárog. Rövid időtartamú árvíz és/vagy jó vízzáró tulajdonságú depónia anyag, valamint megfelelő méretű szemcsés háttöltés esetén a töltés állékonysága szempontjából a szivárgás nem veszélyes a töltés rézsűjének alsó 1/3-ában tapasztalható átnedvesedés nem igényel beavatkozást.
Veszélyessé akkor válik, amikor a töltéstest teljes keresztmetszetében átnedvesedik és a szivárgó víz a mentett oldalon a rézsű fölső 2/3-ában is észlelhető, azaz a töltés átázik.
Ekkor már szükséges lehet védekezni, mivel könnyen bekövetkezhet a veszélyesebb csurgás ill. a rézsűelcsúszás is.

Csurgás

A mentett oldali, forrásként kibuggyanó víz a csurgás. Hirtelen jelentkezhet, de addig nem veszélyes, és beavatkozást nem igényel, amíg a felszínre hozott víz tiszta. Leggyakrabban féregjárat és növényi gyökerek elkorhadása után kialakuló jelenség. Zavaros víz esetén védekezni kell ellene.

Rézsűcsúszás

A rézsűcsúszás a töltés szivárgás miatti teljes átázásának a következménye. Akkor következik be, amikor az erősen átázott töltés eredeti alakját már nem képes megtartani és az átázás következtében lefelé elmozdul. Legfontosabb feladat a megcsúszás okainak pontos felismerése, majd azok gyors és minél eredményesebb megszüntetése.

Felpuhulás, felpúposodás

Felpuhulás esetén a felszíni talajrétegek süppedékenyek, jelentős oldalkitérés és „gumizás” tapasztalható, az ugrálás helyétől akár 2-3 m- re is reng, hullámzik a talaj. A mentett oldali depónia láb környékén tapasztalható a terepszinten és a rézsű lábánál. Mélysége elérheti az 1 – 1,5 méteres mélységet, vízszintes kiterjedése meghaladja a több száz négyzetmétert.
Felpúposodás előfordulásakor a felszíni fű és gyökérréteg alatt egy vízdóm alakul ki, szúróbottal a gyökérréteg alatt ellenállás nélküli folyadék található. A mentett oldali töltésláb 5 – 15 m-es sávjában a terepszinten tapasztalható. Mélysége elérheti a 40 – 60 cm-t, átmérője a 3- 4 m-t, de az átmérője leggyakrabban 2 m körüli.
Felpúposodás előfordulásakor a felszíni fű és gyökérréteg alatt egy vízdóm alakul ki, szúróbottal a gyökérréteg alatt ellenállás nélküli folyadék található. A mentett oldali töltésláb 5 – 15 m-es sávjában a terepszinten tapasztalható. Mélysége elérheti a 40 – 60 cm-t, átmérője a 3- 4 m-t, de az átmérője leggyakrabban 2 m körüli.

Buzgár

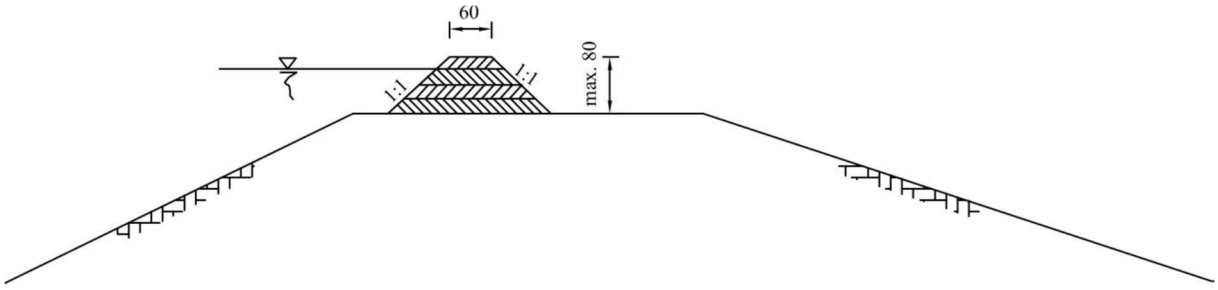
A töltésre ható egyoldalú hidrosztatikus nyomás következtében a mentett oldalon alulról fölfelé ható áramlásból kialakult koncentrált vízfeltörés a buzgár. A védekezés elve: a víznyomásnak ellennyomással való csökkentése oly mértékben, hogy a még érvényesülő nyomáskülönbség már ne legyen képes az altalaj anyagának elhordására. A buzgár annál veszélyesebb, minél közelebb tör fel a töltéshez. Buzgárosodásra hajlamos területeken lehetőleg ne legyen bozót, magas vetés ill. fű, ugyanis ezek nehezítik a buzgár felderítését.

VÉDEKEZÉS MÓDJAI A MAGASSÁGI SZINTET MEGHALADÓ ÁRVIZEK ÉS JELENSÉGEIK ELLEN

Védekezés magassági szintet meghaladó árvíz ellen

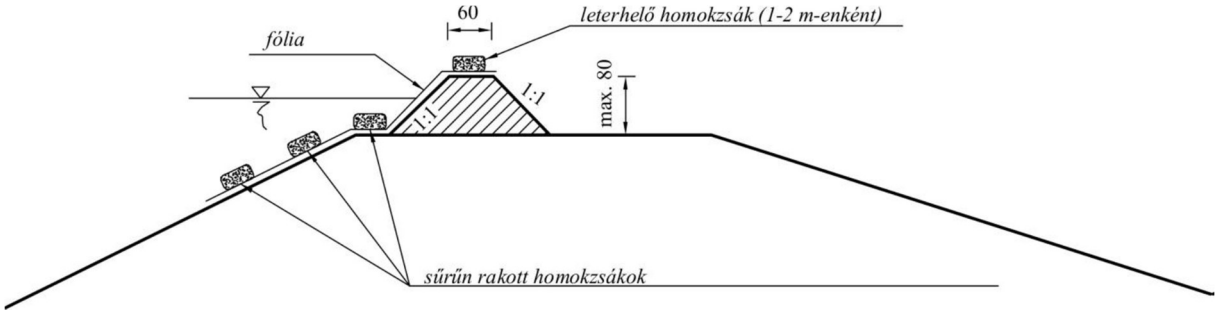
Nyúlgát építése

A vízkárelhárítás során leggyakrabban a **homokzsákból épített** nyúlgátat alkalmazzuk. Építése során az alábbiak szerint járjunk el.
Gondoskodjunk a megfelelő indulókészlet biztosításáról.
A töltéshez használjunk tiszta homokot, vagy hatékonyabb védelem elérése érdekében annak egy tized részét cementtel pótolhatjuk. Az összekeverést még száraz állapotban kell elvégezni.
A zsákokat legfeljebb 1/3 részig javasolt homokkal tölteni a könnyebb mozgathatóság és a kisebb méretéből adódó jobb egymáshoz való illeszkedés érdekében.
A zsák meg nem töltött részét (tetejét) a zsák oldalára visszahajtjuk.
A zsákokat lefektetjük, (behajtott részükkel lefelé), kötésbe rakjuk, mégpedig úgy, hogy a végei fedjék egymást!
Fontos, hogy a zsákok a **visszahajtott végükkel, a folyásiránnyal szemben**, illetve a **hegynek felfelé** elhelyezett irányban álljanak!
Zsákokat a fektetést követően alaposan megtapossuk, (a legelső sort is), hogy azokat a víz ne tudja kinyitni, s felemelni.
A tisztán homokzsákból épülő csonka gúla alakú nyúlgát magassága ne haladja meg a 80 cm-t. Az 50 cm magasságot elérő nyúlgátat 10 m-enként meg kell támasztani.

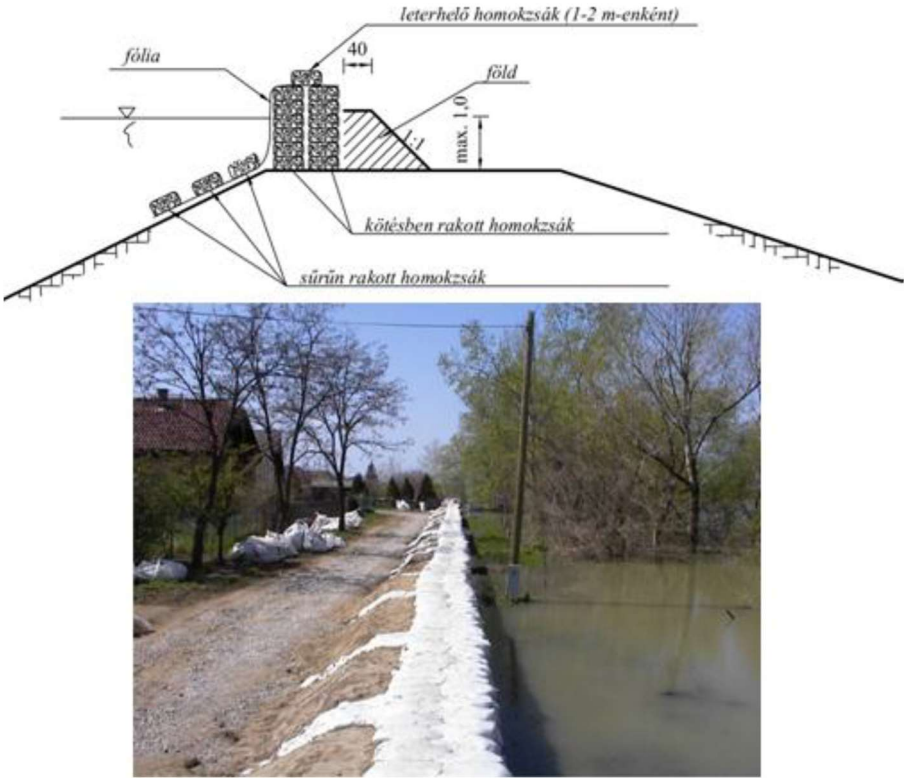

Föld nyúlgát átázás elleni védelme

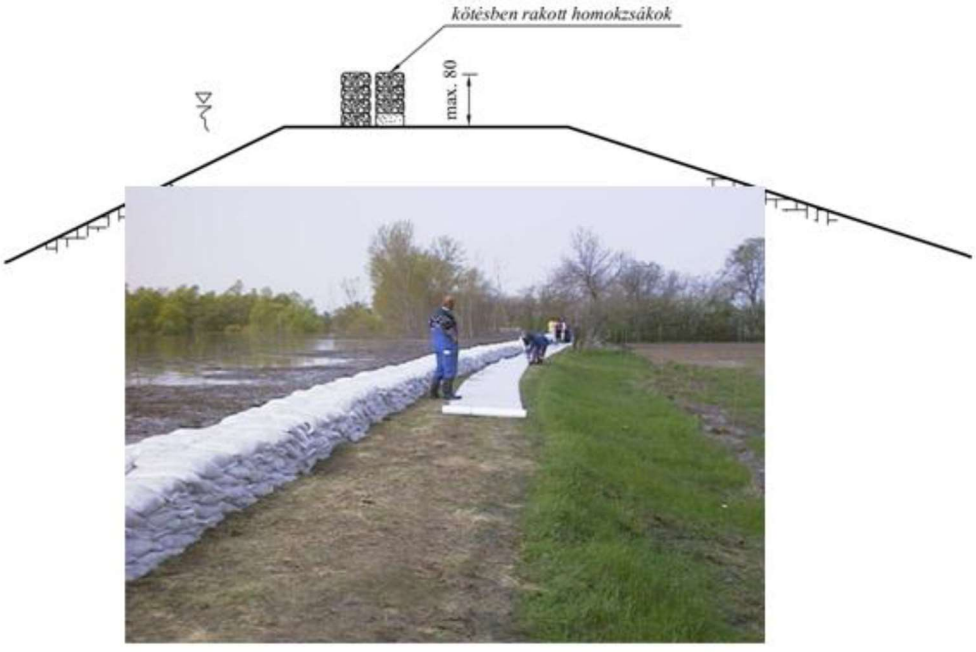

Nyúlgát építése homokzsákból földmegtámasztással

Nyúlgát építése homokzsákból

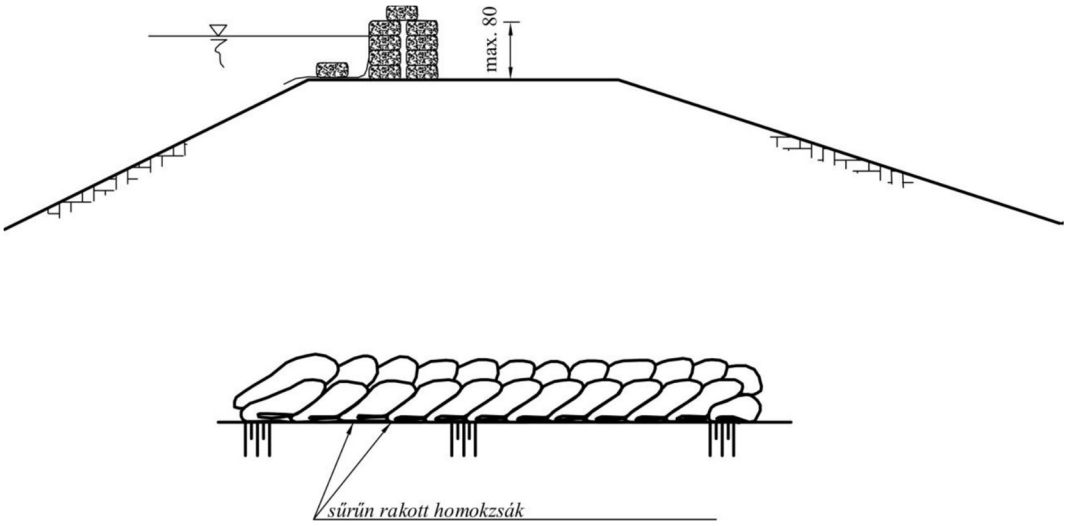

A töltés felszínének megbomlása elleni védekezés

A töltés felszínének megbomlása elleni védekezési módszerek között a rőzseműveket alkalmazása a háttérbe szorult. Részben annak előállítása hiánya miatt, részben pedig a sűrű rögzítésükhöz használt karóverés kedvezőtlen hatása miatt.
A hullámverésnek esetlegesen kitett szakaszokon fóliaterítéssel célszerű gondoskodni a rézsűvédelemről. A fólia lefogatására lefogató tüskék, levert karókhoz kötött homokzsákokat használhatunk.

Hullámverés ellen biztosított homokzsák nyúlgát

A homokzsák hasznos hossza: 50 cm.
magassága: 16 cm.
szélessége: 50 cm.
A homokzsák mérete: 50×80 cm.
Homokanyag: 35 – 40 kg (legfeljebb 1/3 részig javasolt homokkal tölteni).
Víztartó művekhez PVC zsák alkalmazása tilos!
(csak támasztó és terhelő művekhez alkalmazható)

Védekezés a töltéstest átázása ellen

Szivárgás elleni védekezés alapszabályai:
A szivárgás addig, amíg az erózió meg nem indul, közvetlen veszélyt nem jelent; a szivárgó, átázó töltésszakaszokat tehát állandóan figyeltetni kell; a védelemre fel kell készülni; védekezni azonban csak akkor kell, ha a szivárgó víz zavarossá válik, vagy a rézsű felületén káros elváltozások jelei mutatkoznak.
Az átszivárgó víznek a töltésből való kivezetéséről gondoskodni kell.
A töltés nagyobb mértékű átázását a mentett oldali rézsűk megcsapolásával és szűrőzésével lehet megakadályozni.
Ha ez nem vezet kellő eredményre, a töltéstestbe beszivárgó víz mennyiségének csökkenését kell megkísérelni a vízfelőli rézsű vízzáróbbá tételével, vagy a szivárgási úthossz növelésével.

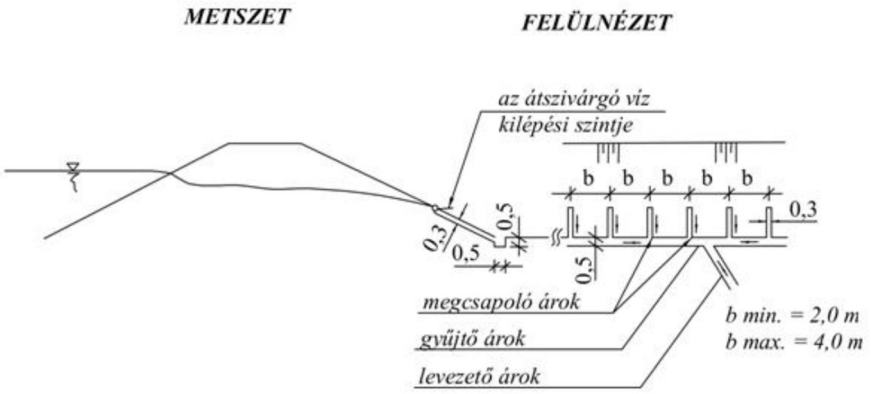
A védekezés módjai:

Mentett oldali védekezés:

- a szivárgó víz kivezetése a töltéstestből;
- töltéserősítés padka létesítéssel.

Vízoldali védekezés:

- pl. fóliaterítés homokzsákos leterheléssel.

Védekezés csurgás ellen

A vízoldali rézsűn lyukkereső ponyvával kell megkeresni a bemeneti nyílást. A nyílás mentett oldalon való eldugaszolása tilos! Ha a vízoldali nyílás lezárása sikertelen és a hordalékolás folyamatos, ellennyomó medence kialakítása szükséges homokzsákból. Az ellennyomó medence vízszintjének folyamatos szinten tartása érdekében az egyensúlyi állapot beállta után gondoskodni kell a többletvíz elvezetéséről.

Szabályok:

Az elzárást a vízoldali belépés helyén kell megkísérelni mentett oldali kifolyónyílást elzárni tilos. A vízfelőli befolyó nyílást fel kell deríteni, a csurgást állandóan figyelni kell, védekezni csak a mentett oldalon lüktetővé, vagy zavarossá válásakor szükséges, vagy ha a kifolyó víz mennyisége növekszik.

A kifolyó vizet a töltés lábától el kell vezetni.

Elzárási módok

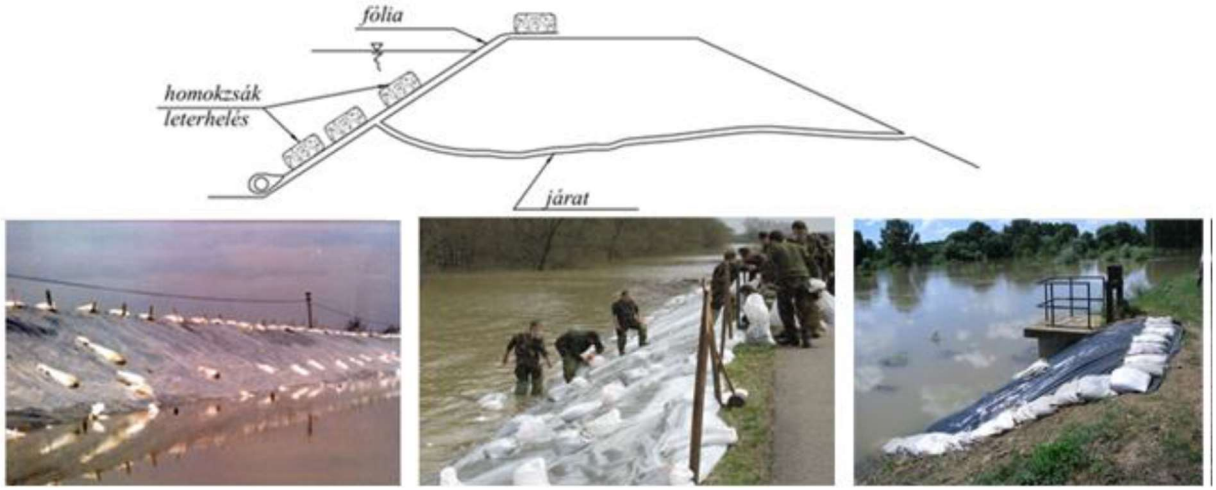
Ha a vízoldali befolyó nyílás:

1. Az árvízszint alatt kis mélységben (30-40 cm) van, akkor a rézsű taposásával keressük a nyílást, egy személy a mentett oldalon figyeli a víz zavarodását. Ha a víz zavarossá válik, a taposás helyét döngöléssel, valamint friss föld behordásával és bedöngölésével zárjuk el. A mentett oldali kifolyás megszűnésével válik az elzárás eredményessé.

2. Közepes mélység esetén (50-100 cm) egy gereblye fel alá mozgatásával keressük a nyílást. Ha a csurgás a gereblyézés miatt zavarossá válik, elzárható a hullámtéri oldalra

helyezett homokzsákokkal, amelyekre még földet is döngölhetünk, vagy a töltés tengelyével párhuzamosan karósort verünk le (szorosan egymás mellé) és a töltés valamint a karósor közé földet döngölünk. Másik módja az elzárásnak a járatra való ráásás és föld visszadöngölés.

3. Nagyobb mélységben lévő lyukak felkutatására lyukkereső ponyvát használunk. Csurgás elzárása fóliaterítéssel és homokzsákokkal – növényzet nélküli rézsűn alkalmazható búvármunkával.

Védekezés rézsűcsúszás ellen bordás megtámasztással

Legáltalánosabb védekezési módja a bordás töltésmegtámasztás. A lecsúszott, megsúvadt rézsűt terhelni tilos! A védekezés szakembert igényel. A megsúvadt rézsű csúszólapjának meghatározása után leterhelést kell készíteni.

A rézsűcsúszás elleni védelem alapszabályai:
A víznek a mentett oldalra történő átjutását meg kell akadályozni (vagy legalább csökkenteni és/vagy késleltetni).
A védekezés során a töltésen átszivárgó víz mentett oldali kivezetéséről a lehetőségek szerint folyamatosan gondoskodni kell.
A csúszásra hajlamos töltésrézsűt meg kell támasztani, ügyelve arra, hogy a megtámasztás valóban megtámasztás és ne terhelés legyen. A megtámasztás érjen túl a csúszólap terepszinti kimetsződésén.
Az elfolyásra hajlamos szikes anyagból készült töltésszakaszokat ki kell váltani és olyan erős támasztó- vagy körtöltést kell építeni, amely a fellépő víz- és földnyomás teljes értékű felvételére alkalmas.
A megcsúszott rész felső részére rakott homokzsák jelentősen rontja az állékonyságot. Elhelyezése értelmetlen, a beavatkozás hibás, azonnal elbontandó! A megcsúszott és a helyben maradó rész közötti töltéstestből a vizet ki kell vezetni. Ezzel csökkentjük a megcsúszott részre nehezedő víznyomást.

A védekezés módja:

Mentett oldali rézsűcsúszás esetén a mentett oldalon:

- bordás megtámasztás,
- a felszínre törő víz kivezetése a töltéstestből szivárgókkal,
- padka építése.

Mentett oldali rézsűcsúszás esetén a vízoldalon:

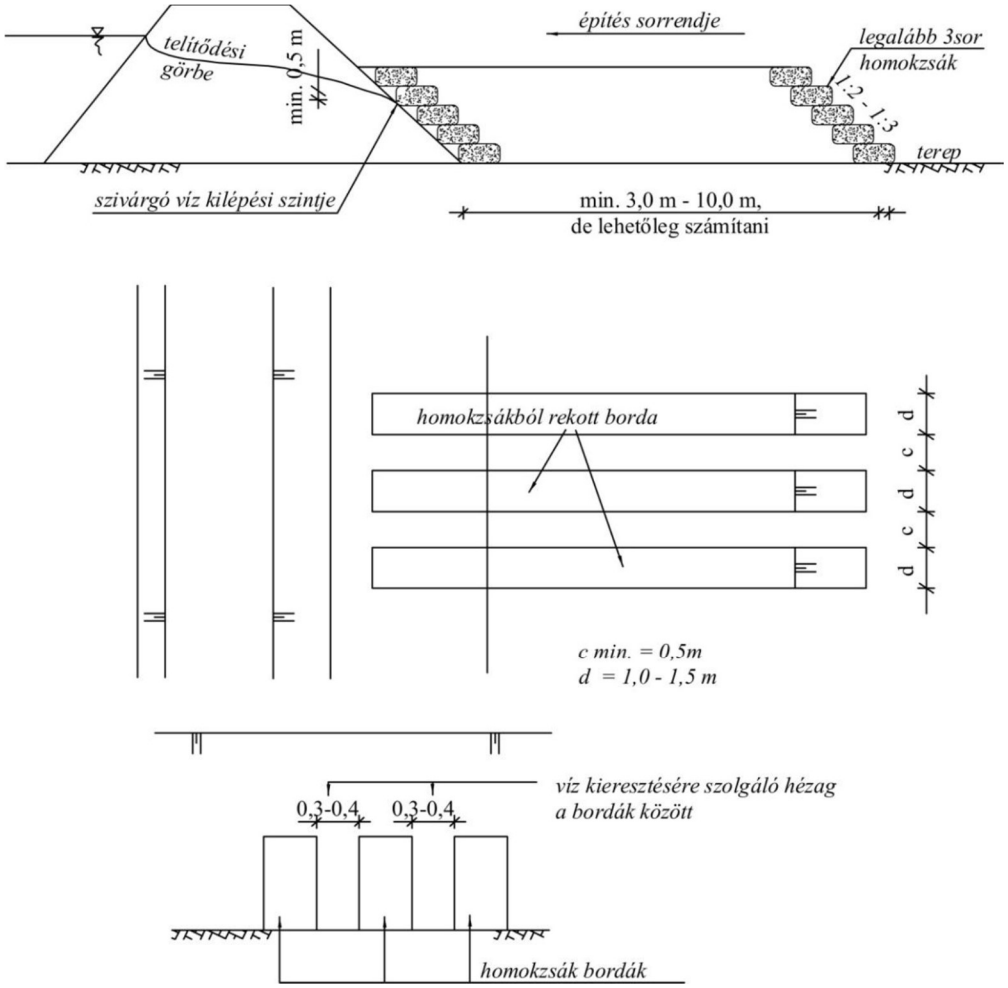
- fóliaterítés homokzsák leterheléssel.

Vízoldali rézsűcsúszás: hirtelen apadó árvíz esetén következhet be. Az árvíz elmúlásával a megmozdult földtömeg teljes eltávolításával kell a töltést helyreállítani.

A rézsű gyepfelületét célszerű 1-1,5 méterenként kapával megbontani és 5-10 cm mélységben sekély barázdákat kialakítani a töltéstestben lévő víz kivezetésére.

A töltés mentett oldali részén bekövetkező felpuhulás, felpúposodás elleni védekezés

Védekezésnél a mentett oldali terepszinten bordás leterhelés szükséges, 2-4 homokzsák magasnyi bordákkal. A mentett oldali rézsűlábnál bordás megtámasztást kell készíteni a felpuhulás magasságáig. E megtámasztásnál vigyázni kell arra, hogy a rézsű felpuhult része ne csússzon le, kialakítása hasonló a rézsűcsúszás elleni védekezéshez.
A felpúposodást ki kell szúrni pl. lapátnyéllel. Kiszúrás után a kifolyó víz gyakran hoz talajszemcséket, de ez a kísérő jelenség hamar abbamarad. Ha a talajszemcsék kihordása vagy a kifolyó víz intenzitása nem csökken, buzgárként kell a védekezést folytatni.

Védekezés buzgár ellen

A védekezés szabályai
Ha mégis előfordul, akkor a védekezés kezdetekor le kell kaszálni ezeket a helyeket.
A homokzsákból készített ellennyomó medencében a kialakítandó vízszintet addig kell emelni, amíg a kiáramló víz tiszta nem lesz, az egyensúlyi állapot elérésekor - a még érvényesülő nyomáskülönbség már ne legyen képes az altalaj anyagának elhordására - a plusz vizek elfolyását biztosítani szükséges.
A védekezés szakembert igényel! A kiáramló víz helyét eldugaszolni tilos!
A buzgár elfojtásával nem ér véget a jelenség elleni védekezés. Továbbra is fokozott figyelmet kell fordítani a buzgár helyére és közvetlen környezetére Állandó éjjel-nappali figyelőszolgálat

szükséges a területen és a védekezésre előkészített anyagokat (töltött homokzsák, fólia) könnyen elérhető helyen kell tartani, valamint biztosítani kell a mozgatható, védekező erőket.

A védekezés módja
Egyedi buzgár elfogásakor 3-5 m átmérőjű kör alakú ellennyomó medencét előnyös építeni. A medence falvastagsága legalább 3 sor széles, kötésbe rakott homokzsák legyen. A szükséges magasság 1,0 – 1,2 m, ennél magasabb építménynél kidőlés, talajtörés elkerülése érdekében legalább 5 sor szélességű legyen a fal vastagsága. Éles szélű csövek, kútgyűrűk nem alkalmazhatók a buzgár elfogására.
Fontos szabály: az ellennyomó medencét csak addig szabad emelni, míg a buzgár kürtőjéből az anyagkihordás meg nem szűnik. Mikor ez bekövetkezik, az ellennyomást nem szabad tovább növelni, a buzgárból kifolyó vizet a homokzsákfalon kialakított túlfolyón kell elvezetni.
A buzgárt körbefogó medence építésekor állandóan figyelni kell annak környezetét, s talajtörésre utaló jel esetén – a fedőréteg megemelkedése, újabb buzgár megjelenése, koncentrált kifolyás a medence talpánál – azonnal újabb medence építését kell megkezdeni.

A medencék kialakításának módjai:

- A buzgárt elfogó gyűrű alakú elzárás, amelyhez sziromlevélszerűen csatlakoztathatók a fiókkazetták. Akkor alkalmazható, amikor a főelzárás környezetében kialakult talajtörés kis területre korlátozódik.
- Amennyiben a jelenség közel alakul ki a töltéshez (kisebb, mint 10 m), kialakítható olyan téglalap vagy patkó alakú medence, amely körbefogja a veszélyesnek ítélt területet. Az így kialakított medencékben csökkenő vízszinteket kell kialakítani a buzgártól kiindulva, törekedve mindenhol az egyensúlyi vízszintre.
- Abban az esetben, ha a buzgár a töltéstől távol (nagyobb távolságra, mint 15-20 m) alakul ki, az elfogásra a koncentrikus körrel kombinált „sziromlevél” alkalmazása javasolt.

A buzgár különböző típusainak fényképpel történő szemléltetése

1. sz. kép: Alacsony vízhozamú törpebuzgár
2. sz. kép: Buzgár csoport. Védekezés a jelenségek összevonásával, szorítógáttal.

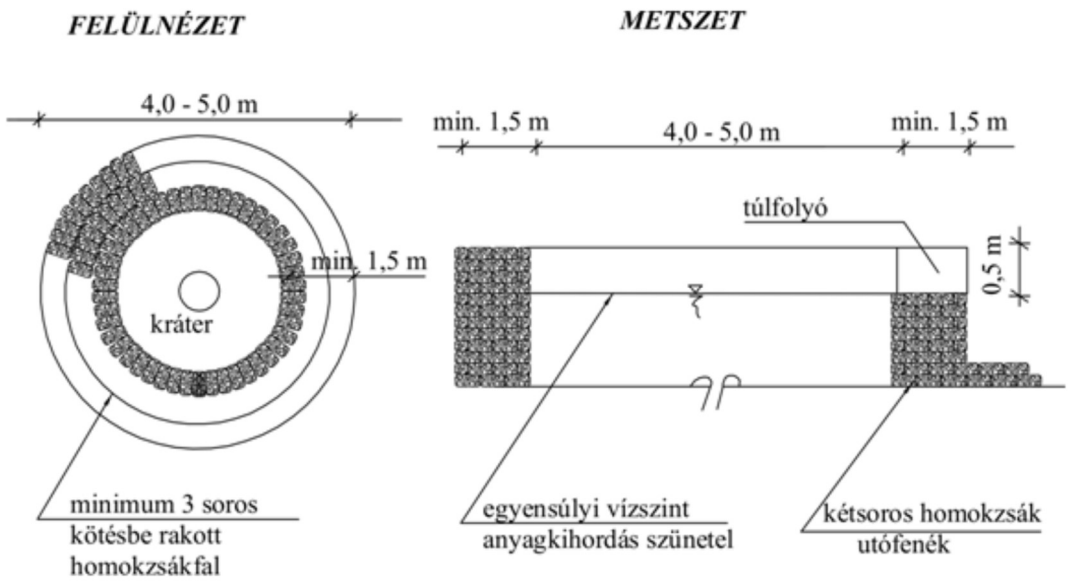

3. sz. kép: Buzgár közvetlenül a felfedezése után
4. sz. kép: Nyomás alatt feltörő buzgár bugyogása

5. *sz. képcsoportok:* A buzgár kiépített ellennyomó medencéje

6. *sz. képcsoportok:* A buzgár ellennyomó medencéjének kiépítése

Az ellennyomó medence kialakításának ábrája

9. RAJZMELLÉKLETEK

ÁTTEKINTŐ TÉRKÉP

- A-1 Áttekintő (topográfiai) térkép M=1:25 000

RÉSZLETES HELYSZÍNRAJZOK

- R-1 Részletes helyszínrajz I. (Külterület) M=1: 10000
- R-2 Részletes helyszínrajz II. (Külterület) M=1: 10000
- R-3 Részletes helyszínrajz III. (Belterület) M=1: 10000
- R-4 Részletes helyszínrajz IV. (Rajzok számozása) M=1: 4000

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A község elhelyezkedése 7
2. ábra: OKIR map (Országos Ökológiai Hálózat) 9
3. ábra: A község vízfolyásai 14
4. ábra: Zagyva alegység áttekintő térképe 15
5. ábra: A község vízelvezető, burkolt árkainak felújítása 18
6. ábra: rönkgátak elhelyezkedése 18
7. ábra: korábbi csapadékvíz által érintett területek 33